

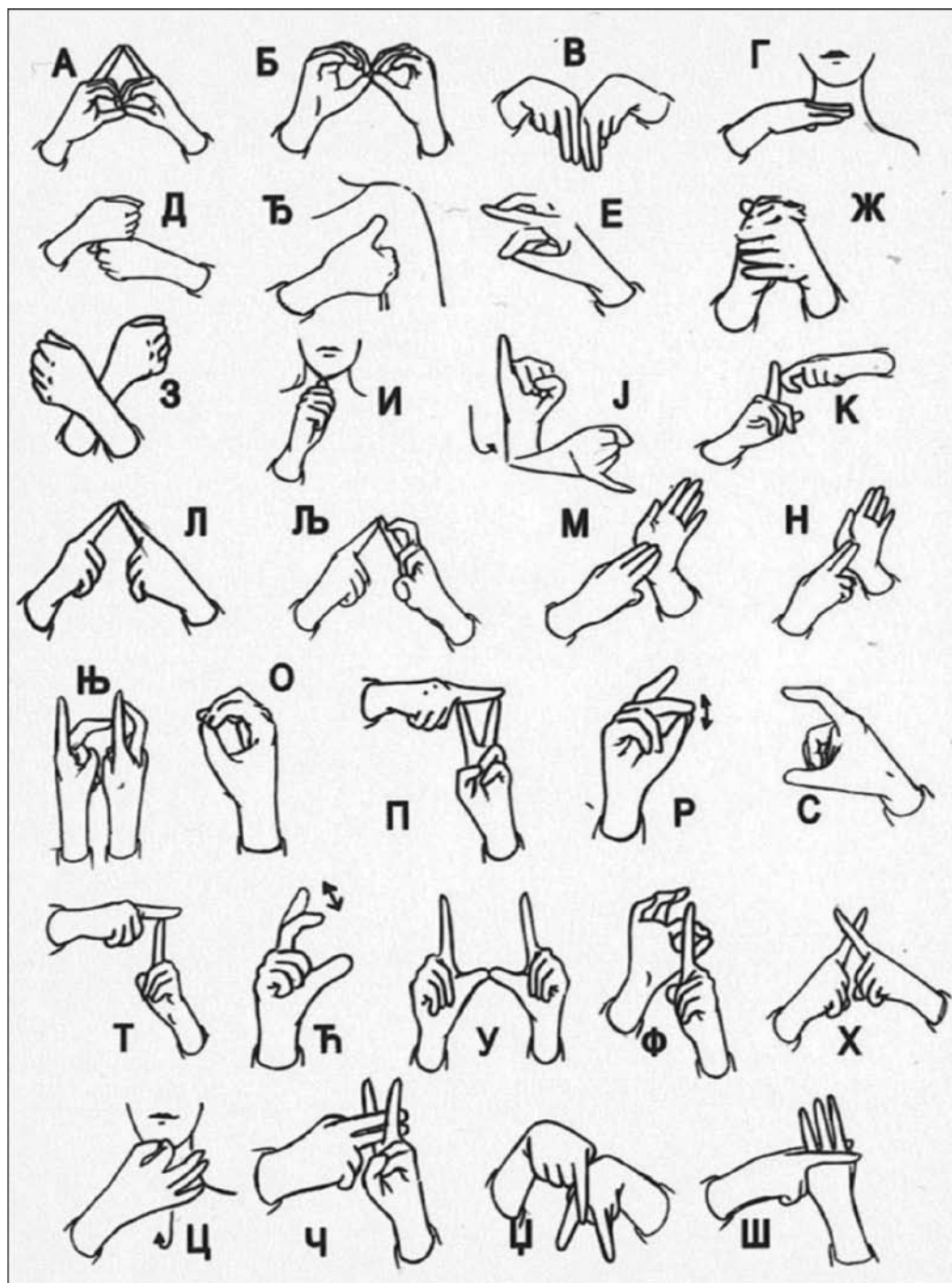
**Сто двадесет година рада
Школе за оштећене
слухом - наглуве
"СТЕФАН ДЕЧАНСКИ"**

Београд, 2017.

**Сто двадесет година рада
Школе за оштећене
слухом - наглуве
„СТЕФАН ДЕЧАНСКИ“**

Београд, 2017.

Дворучна азбука српског знаковног језика

Реч директора Школе

Велико је задовољство и част радити у установи која је најстарија школа за образовање ученика са сметњама у развоју у Србији и региону. Поштујемо нашу изузетну историју и традицију и са поносом се сећамо свих наших колега који данас, нажалост, више нису са нама, а који су велики део себе уткали у нашу школу.

Ова монографија остаје изазов за даљи рад, за даље сагледавање једне богате и светле прошлости везане за образовање глувих, наглувих као и ученика са осталим сметњама у развоју.

Иако је текст повезан између корица, он није завршен за оне који буду имали више воље, времена и умећа за даљи рад.

Београд, 2017. године

Лепосава Петровић

Предговор

Издавањем монографије Школе за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ из Београда, по други пут застајемо пред прошлошћу ове значајне институције, не желећи само да се ода признање и поштовање свима који су свој несебичан допринос дали за њен развитак, већ и да би се из њене динамичне и богате прошлости извукле поуке за будуће деловање.

Историја ове школе није само приповедање о прошлости једне установе, већ је у најмању руку то приповедање о прошлости образовања и васпитања особа са оштећеним слухом у Србији у периоду од 1897. до 2017. године.

Од одбачених, преко друштвено изолованих до социјално и економски самоодрживих био је развојни пут ове осетљиве категорије нашег друштва.

Кроз историју ове школе најбоље се осликавају сви периоди наше прошлости XIX, XX и XXI века, јер је однос према осетљивим групама становништва најбољи показатељ хуманог развоја једног друштва.

Развојни пут од оснивања Друштва „Стефан Дечански“ и Завода за образовање и васпитање глувонеме деце, преко Основне школе број 44 и Школе глувонемих „Силвије Крањчевић“ био је и више него тежак, јер се однос према ученицима и штићеницима школе непрестано мењао.

Дана 15. маја 1996. године школски одбор је Министарству просвете поднео захтев, који је тек годину дана касније одобрен, да школа понесе назив који има и данас. Тиме је расадник педагошке елите и најважнији сарадник Института за експерименталну фонетику и патологију говора добио старо име у свом новом руху.

Данас школа, поред предшколског и основног образовања, броји и седам подручја рада за трогодишње образовање као и једно подручје рада за четворогодишње образовање. Уз то школа даје могућност за једногодишњу специјализацију на петом степену стручности за Образовни профил - мушки и женски фризер.

Мој примарни задатак је да на једноставан и занимљив начин читаоцу приближим историјат, али и савремену делатност школе. Да се упозна са проблемима на које је наилазила у току вековног деловања, вешто преживљавајући најтрагичније и најсудбоносније догађаје наше прошлости, захваљујући, пре свега, несебичном ангажовању свих запослених, који су свој допринос дали радећи у неретко тешким условима.

Изразио бих и своју неизмерну захвалност свим члановима колектива који су учествовали у изради ове монографије и пружили аутору своју несебичну помоћ у бољем разумевању једне овако значајне институције и дивљења достојног јубилеја.

MSc Андреја Вујичић

Кратак осврт на педагогију и сурдопедагогију у Србији крајем XIX и почетком XX века

Однос према здрављу, као највећој човековој вредности, има дугу традицију у Србији. Још у XIX веку, под утицајем Париске комуне (1871), у Кнежевини Србији месеца децембра 1879. године донет је *Закон о народном санитетском фонду*, а марта 1881. *Закон о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља*,¹ који је предвидео да се у Вароши Београду, оснују установе за лечење болесних људи (богаља, слепих, глувонемих и суманутих). Отварањем *Сиротињског дома у Србији* и *Дома за дефектна лица у Београду*, дат је повод ондашњој штампи за низ педагошких чланака о васпитању и образовању глувонемих лица.²

Из тог времена, од 31.12.1890. године, датира и први попис који бележи и становнике са *телесним манама и душевним недостацима* у Краљевини Србији. Тада је држава стекла увид у тачан број глувих, слепих, душевно болесних и осталих дефектних особа.

Осим овог у Србији тога времена рађена су још четири пописа становништва, па је тако добијена најприближнија слика о стању броја глувих становника наше земље. Попис из 1890. године бележи 4.692 глува становника, од укупног броја 2.161.961 колико је Краљевина Србија у том тренутку имала.³

На попису, из 1895. године, у Србији је било 4.125 глувих, док је на наредном попису из 1900. године забележено 3.859 глувих од 2.492.882 становника Краљевине Србије.⁴

Попис из 1905. године забележио је 4.128 глувих лица, што је чинило око 16,40 лица на 10.000 становника.⁵ Ако имамо у виду да је Србија 1905. године имала 2.688.747 становника видећемо да пораст броја глувих није био значајан.⁶

Ипак, о овим становницима земље нико није водио посебну бригу. Они који су имали нешто више среће остајали су на селу као проста радна снага, а они који су били пролетеријатског статуса одавали су се прошњи по улицама градова и вароши, неретко служећи код имућнијих газда за малу новчану надокнаду.

Непостојање потребних завода за лечење глувих објашњавало се већом присутношћу глувих особа на селу него у градовима.⁷

Ипак, у земљи се све јаче чуо глас за решавање овог проблема по угледу на развијене државе Европе (Француску, Пруску и Аустроугарску) у области здравства, социјалне заштите и образовања.⁸ Ипак, ти први закони нису ништа друго до декларативно прокламовање обавезног школовања све деце у Србији.

¹ Снежана Вељковић, *Од Сталне лекарске комисије до Сталног санитетског савета*, Београд, 2014.

² Лазар Ћ. Радовановић, *Монографија београдских основних школа*, КРЗ „Зенит“, Београд, 2005.

³ *Статистика Краљевине Србије, књига I, (Попис становништва у Краљевини Србији 31. децембра 1890. године)*, Државна штампарија Краљевине Србије, Београд, 1893.

⁴ *Статистика Краљевине Србије, књига XXIV, (Попис становништва у Краљевини Србији 31. децембра 1900. године)*, Државна штампарија Краљевине Србије, Београд, 1905.

⁵ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁶ *Становништво Народне Републике Србије од 1834-1953*, Завод за статистику и евиденцију Н.Р.Србије, Серија Б, свеска 1, Београд 1953.

⁷ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁸ Исто.

Међутим, постојала је и пракса ослобађања за школу неспособне деце, пре свега због недостатка обучености наставног кадра, а правдајући се тиме да та деца нису у стању никакве послове да обављају.⁹

Из овога се види да Краљевина Србија није донела ни један озбиљан законски пропис који би позитивно решио проблем образовања и васпитања деце са специјалним потребама, где су уврштавали и глуву децу.

Прогресивни људи тога доба нису се слагали са оваквим ставом државе. Нарочито су противни били они учени људи који су своје образовање стекли на западу, у социјално и здравствено одговорним срединама. Учитељи и професори први дижу глас о потреби за школовањем глувих особа. Свој став износе у часопису „Учитель”, где пишу о потреби отварања школе за глуве и следе. Учитель Сима Милојевић је свој чланак „Школа за глувонеме” завршио речима: „Колико се радујемо што ће се и код нас отворити школа за глувонеме”.¹⁰

Осим учитеља веома рано јављају се и многи лекари који траже да се од напуштених среских кућа начине азили за смештај инвалида и богаља, или да се изврши експропријација црквених и манастирских имања, те да се у њима отворе домови за следе, глуве и инвалиде.¹¹

Тадашњи управник болнице за душевне болести у Београду, др Милан Васић, залаже се за зидање посебног здања у коме ће бити смештен завод за дефектна лица и богаље, не би ли се на пут стало масовном просјачењу широм земље.¹²

Представници социјалистичког покрета у Србији, Светозар Марковић и Васа Пелагић, придружили су се овим критикама. И док се Светозар Марковић више декларативно, у склопу своје социјалистичке борбе залагао за решавање питања васпитања и образовања дефектних лица¹³, дотле се Васа Пелагић, на неколико места у својим књигама озбиљније позабавио питањем подизања школе за глувонеме.¹⁴

Бечки лекар др Ханрих Адлер о Србији тог времена пише овако: „Иначе у Србији нема никаквих јавних ни приватних добротинских завода ни домована. О заводима за следе и глувонеме, као и о сиротињском дому није било ни помена”.¹⁵

По свему судећи била је то реална оцена српског друштва и његовог односа према особама са разним облицима инвалидитета. Еманципација још увек није захватила довољан број људи да би се кроз њихово деловање учинило нешто како би се побољшао положај глувих у земљи.

⁹ Просветни савет СРС, *Школство Србије, документи и казивања*, Београд, 1980.

¹⁰ *Учитель, год. I бр. 34*, Београд, 10. децембар 1882.

¹¹ Др Лазар Димитријевић, *Како живи наш народ*, Београд, 1893.

¹² Др Милан Васић, *Дом за кљасте*, „Одјек”, 1889. Др Милан Васић - *Из судске медицине и јавне хигијене*, Београд, 1893.

¹³ Светозар Марковић, *О школи и васпитању*, Београд 1946.

¹⁴ Васа Пелагић, *О правој цијели дација*, Застава, Нови Сад, 1872. Васа Пелагић, *Народни доброноша или благодатник*, Београд, 1889.

¹⁵ Др Владан Ђорђевић, *Народно Здравље*, 1910.

Напори у вези настанка школе за глувонеме

Од 1870. до 1882. године у Србији се воде бурне политичке борбе које су захваљујући утицају Париске комуне добиле и социјални карактер, где се све чешће могло чути мишљење како је неопходно доношење закона о заштити народног здравља. Народна скупштина Србије, на свом 67. заседању, 1881. године донела је „Закон о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља“, а чији је састављач био др Владан Ђорђевић, чије је крштено име било Ипократ (Хипократ).¹⁶

Као модел за доношење Закона из 1881. године послужио је аустријски санитетски закон, који се сматрао једним од најмодернијих закона у тадашњој Европи.¹⁷ Новим Законом, у члану 28, било је предвиђено да се у Нишу отвори „Сиротињски дом за телесно неспособне“, који је за циљ имао „да храни и чува сву сироту глувонему децу из државе и да их научи занату од кога могу доцније живети”.¹⁸

Осим тога, новим законом било је предвиђено и отварање установа за лечење и чување болесних људи, богаља, слепих, глувонемих и суманутих. Тиме је, најзад, створена законска основа за оснивање завода за глувонеме у читавој Србији.¹⁹

Не треба сметнути ни са ума да је у Закону акценат био на лечењу, а не на социјалној заштити и образовању, како је то данас случај. Узрок томе треба тражити у чињеници да је тадашња дефектологија била у рукама лекара, а не педагога.²⁰

Када се пронела вест о стварању „Сиротињског дома у Србији” и „Дома за дефектна лица у Београду” тадашња педагошка штампа се озбиљније позабавила питањем васпитања и образовања глувонемих лица. Ускоро су почеле да излазе и прве брошуре из те области. Часописи „Час” и „Јавор” били су први који су се озбиљније позабавили питањем развоја говора код детета, као и историјским развојем обучавања глувонемих лица.

Министарство просвете је већ 1882. године послало у Берлин Љубомира Миладиновића и Косту Николића, како би се додатно едуковали за рад са глувом децом. Они су били у обавези да на сваких шест месеци подносе извештај о свом напретку. Захваљујући тим извештајима данас можемо пратити напредак у Берлину тога времена.

Владан Ђорђевић

¹⁶ Радоје Чоловић, *Академик др Владан Ђорђевић (1844–1930)*, Београд 2014.

¹⁷ Др Ст. Станојевић, *Историја медицине*, Београд, 1953.

¹⁸ *Санитетски зборник, књига II свеска 1*, Београд, 1881.

¹⁹ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.

²⁰ Исто

Сплетом несрећних околности, тачније свеопштим реформама краља Милана, ратовима са Турцима и Бугарима, као и избијањем Тимочке буне, држава се нашла на ивици банкрота. Како би се што више новца приштедело, Народна скупштина Србије се 1884. године одлучила на одгађање реализације члана 28 Санитетског закона, што је за последицу имало обустављање напора да се отвори школа за глуву децу у Београду. Љубомир Миладиновић и Коста Николић били су приморани да одустану од дефектологије, те да се преусмере на студије педагогије и психологије.²¹

Иронично, чим је држава престала да брине око отварања прве школе за глвонему децу, иницијатива је прешла у руке ентузијастичних појединаца. Међу њима се највише истакао Радивој Поповић, учитељ из Срема, који је већ 1885. године покушао да отвори Приватну екстерну школу за глуву децу. Оглас за отварање ове школе Поповић је дао у листу „Час“, а сама установа требало је да буде смештена у кући Мите Ценића.²²

Школа је са радом отпочела 1. августа 1885. године, али је након само двадесет дана стигао налог Управе вароши Београда да због непостојања дозволе, од стране Министарства просвете, школа мора бити затворена. Отежавајућа околност била је и чињеница да је Радивој Поповић декларисани социјалиста. Тако је пропао први покушај отварања школе за глвонему децу у Београду.²³

Други покушај да се отвори школа за глуву децу био је нешто успешнији. Јован Бољарић је успео да већ 1887. године отвори приватну школу за глуву децу у Београду, коју је похађало неколико ученика, које је он држао код себе кући на стану и храни, док је наставу изводио у школи након редовних часова. Занимљиво је то да се Бољарић мање бавио оралним, а више знаковним и дактилолошким методом рада.

Како би свој рад увео у легалне токове, Бољарић је 1894. године тражио одобрење од Министарства просвете да може у ваншколско време у школи приватно да учи децу.

Друштво „Краљ Дечански“, које је тада било у фази оснивања, дало је Бољарићу не само сагласност за његов рад, већ и материјалну помоћ.

Јован Бољарић је од Министарства просвете тражио само помоћ приликом штампања ручне азбуке.²⁴

Године 1896/97. Бољарић је тражио од Министарства просвете да пошаље изасланика пред којим ће он одржати испит за четири младића у писању, рачунању, читању и изговору речи. Министарство просвете је уважило ову молбу и послало Петра Ј. Петровића, који је у то време био референт у Министарству. Тиме је Јован Бољарић добио и признање своје школе, што је итекако утицало да се број његових ђака увећа. Наредне 1897/98. године Бољарић је имао 15 ђака, док су она четворица из претходне године била упућена у Државну штампарију на словослагачки занат.²⁵

Школа Јована Бољарића била је значајна за све оне штићенике који су због своје престарелости били неподобни да иду у школу које је Друштво „Краљ Дечански“ основало.

²¹ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

²² Исто.

²³ Исто.

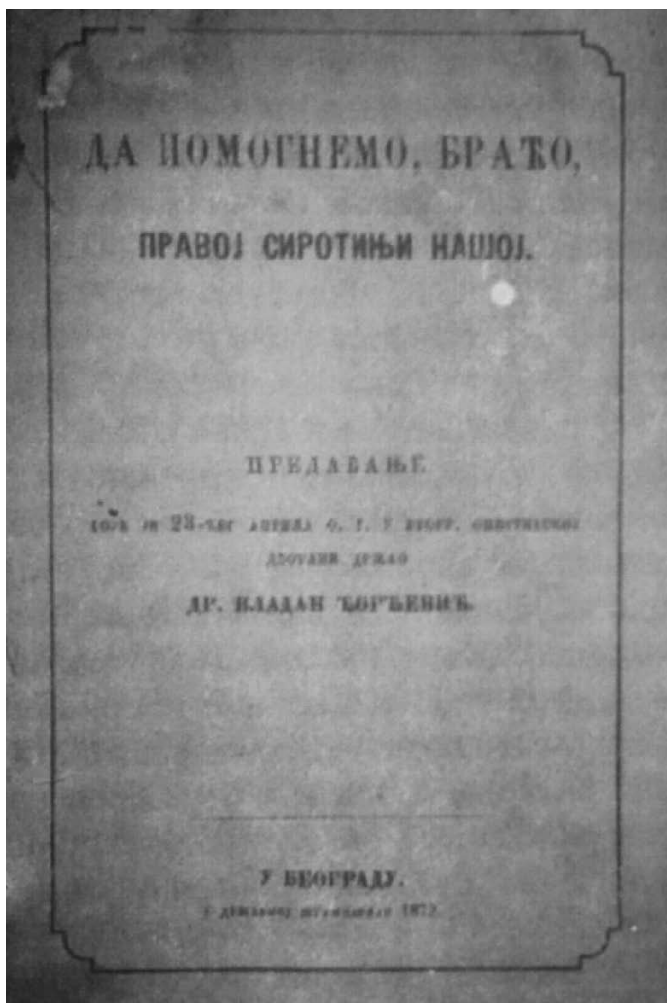
²⁴ Исто.

²⁵ Исто.

То је један од разлога што Бољарића не срећемо међу првим учитељима новоосноване школе „Краљ Дечански“, премда је био један од оснивача и члан Управе Друштва, који је дао велики допринос за његово установљење.²⁶

Трећи покушај отварања школе за глуву децу у Београду приписује се Фердинанду Хајнриху Урбиху, учитељу из Хајделберга, који је на свом путу за Софију свратио у Београд и ту покушао да отвори школу за глувонему децу 1897. године.

Међутим, како је у то време већ отпочела са радом школа Друштва „Краљ Дечански“, а и приватна школа Јована Бољарића, Урбих је, након неколико недеља испитивања услова за отварање школе, напустио Београд и отишао у Софију где је постао оснивач школства за глувонеме у Бугарској.²⁷

Др Владан Ђорђевић, Да помогнемо, браћо, правој сиротињи нашој, Београд, 1898. године

²⁶ Четрдесетогодишњица живота и рада Друштва „Краљ Дечански“, Београд, 1933.

²⁷ Љубомир М. Савић, Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

Оснивање Друштва „Краљ Дечански”

Имајући у виду друштвено-политичке односе тог времена није ни чудо што се отварање школе за глуву децу пролонгирало пуних 12 година од доношења Санитетског закона. Иако је потреба за школом била и више него очигледна, прва три покушаја су била неуспешна, можда понајвише, јер су плод приватне иницијативе, тачније изолованих појединаца, а не системског улагања државе.²⁸

Слободни зидари у Србији, окупљени у ложи „Слога, Рад и Постојанство” почели су септембра 1893. године са иницијативом за оснивањем једног друштва које би се старало о издржавању, васпитању и образовању глувонеме и следе деце. Иницијативни одбор између осталог чинили су Ђорђе Вајферт, Светомир Николајевић, Сретен Стојановић, Ђорђе Миловановић и други.²⁹

Већ 10. октобра 1893. године лока је организовала јавни скуп у хотелу „Касина”, где су угледни грађани Београда својим присуством дали подршку иницијативи за оснивање Друштва за помагање глувонемим и слепим.

Светомир Николајевић, тадашњи државни саветник, отворио је скуп и на њему изложио да у Србији има преко 6.000 глувонемим и слепим, који већином живе од прошње и милостиње, јер су неспособни за привређивање и самостално издржавање.

Након Николајевића, реч је узео Радивој Поповић, сада већ директор Завода за глуве из Сремске Митровице, који је присутнима објаснио и демонстрирао шта је то образовање глувонемим лица. Демонстрација је оставила велики утисак на све присутне, тако да је идеја прихваћена и убрзо остварена кроз оснивање „Одбора за старање о глувонемој и слепој деци”.³⁰

Светомир Николајевић је изабран за председника Одбора, а за потпредседника Никола Спасић, велики добротвор и задужбинар, који ће касније својеручним тестаментом целокупни свој иметак оставити на корист држави.³¹

Ђорђе Вајферт

Светомир Николајевић

²⁸ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.

²⁹ Зоран Д. Ненезић, *Масони у Југославији (1764-1980)*, Народна књига, Београд, 1987.

³⁰ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.

³¹ *Мала енциклопедија Просвета, књига 3: По-Ш*, Просвета, Београд, 1986.

Поред њих двојице, чланове Одбора чинили су: Михало Богићевић, Драгомир Брзак, Михајло Поповић, Никола Рашић, Стеван Поповић, док је секретар био Лука Лазаревић. У овом саставу одбор је остао све до 1922. године.³²

Одбор је још исте године, 10. октобра, прерастао у Друштво, које је понело назив по ослепљеном српском краљу Стефану Урошу III, познатијем као Свети Стефан Дечански.³³ Позив који је Друштво упутило „добрим и племенитим људима” није наишао на велики одјек, те је помоћ ускоро била затражена од општине Београд и државе. Београд је Друштву изашао у сусрет тако што је доделио плац на Врачару, док је Народна скупштина Србије доделила сталну годишњу субвенцију од 20.000 динара за изградњу зграде.³⁴

Десет динара из 1893. године

³² Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.

³³ Исто.

³⁴ Исто.

Отварање школе у Београду

Тадашња штампа објавила је да се 1. новембра 1896. године отвара школа за глувонему децу, те да се моле сви родитељи који имају глувонемо дете да га доведу у Београд на школовање. Како се пријавио велики број деце, управник школе, Коста Николић, морао је да изврши селекцију, те је тако примљено само дванаесторо деце, десет дечака и две девојчице. Остала деца, међу којима је било и младића старијег узраста, уступљена су Јовану Бољарићу на обучавање.

Настава је почела 1. новембра, јер је било неопходно време како би се изradio наставни програм, добило одобрење од Министарства и обавио упис деце. Школа се налазила у Зориној улици број 11 (доцније Ивана Милутиновића) у згради „Смиљево“, изнајмљеној од новинара Пере Тодоровића.³⁵

Није на одмет споменути да је Друштво убрзало отварање школе у Београду, јер је у Пожаревцу извесни Вељко Рамадановић увећало држао „Школу за глувонему децу“, за коју се надао да ће добити део средстава које је издвојила Народна скупштина. Како не би делили средства са Рамадановићем, угледни чланови Друштва убрзали су отварање школе, док се отварање интерната пролонгирало за неколико месеци касније.

Друштво „Краљ Дечански“ у закуп је узело зграду у Мајор Мишиној улици, број 8, (данас Ускочка улица) и у њој отворило Школу Завода за васпитање и образовање глувонеме деце Друштва „Краљ Дечански“ у Београду. Упоредо са тим зидала се посебна, наменски пројектована зграда дома.³⁶ Отварање завода за слепо децу остављено је за касније „када се најпре овај завод стабилизује“.³⁷

³⁵ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

³⁶ Светлана В. Недић, *Дом Друштва „Краљ Дечански“*, Годишњак града Београда, књига XXXII, Београд, 1985.

³⁷ *Четрдесетогодишњица рада друштва „Краљ Дечански“*, Београд, 1933.

ПЕРИОД ДО I СВЕТСКОГ РАТА

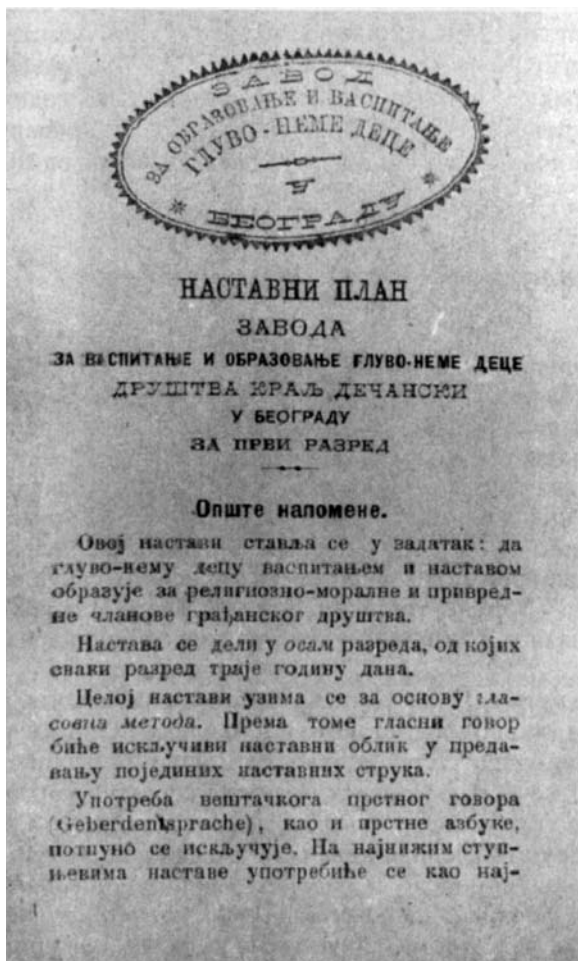
Док је Завод за васпитање и образовање глувонеми деце био приватни завод Друштва „Краљ Дечански“ са државном субвенцијом, дотле је интернат био под непосредним надзором Друштва. Држава је школу легализовала 1. децембра 1898. године на заседању Народне скупштине Србије.

Управник завода и наставно особље плату су добијали од Министарства просвете и црквених дела, решењем од трећег децембра исте године.³⁸

Коста Ђ. Николић, управник завода, саставио је Наставни план и програм и то по узору на план Берлинског завода за глуве. План је објављен у „Србским новинама“ 1896. године као посебан сепарат.³⁹

По овом плану рад у школи организован је већ прве године, док је наставни метод у школи био орални, са могућношћу да се на нижим степенима развитка говора дозвољава и употреба знаковног језика.⁴⁰

Наставни план је предвиђао следеће наставне предмете: Артикулацију и наставу језика (говорење, читање, писање, граматику) од првог разреда, са 20 часова недељно.⁴¹ Веронауку од првог разреда без прецизираног фонда часова (не треба схватити да је верска настава била предмет од мање важности. Напротив, већ у том периоду постоји неколико уџбеника о „Хришћанској наукази“).⁴²

Први наставни план који је важио од 1. новембра 1896. године

³⁸ Ђубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

³⁹ Исто.

⁴⁰ *Наставни план Завода за васпитање и образовање глувонеми деце*, Београд, 1896.

⁴¹ Ђубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁴² Исидора Ђорђевић, *Усвојеност садржаја верске наставе у школама за глуве и наглуве ученике*, Београд, 2016.

Рачун се учио од првог разреда са 4 часа недељно. Познавање света, интересантан предмет који је у себи обједињавао више предмета (географију, историју, јестаственицу-познавање природе, физику и хемију), учио се од петог разреда без недељног фонда часова. Лепо писање учило се од другог разреда са 2 часа недељно, исто као и цртање, само што се цртање као предмет губило у четвртном разреду. Техничко цртање са 4 часа недељно изучавало се до осмог разреда. Гимнастика и техничко образовање за девојчице од првог разреда по 2 часа недељно, а дечаци гимнастику од првог разреда, а техничко образовање од петог разреда (такође по 2 часа недељно).⁴³

Иако је било предвиђено да школа траје пуних осам година, у пракси је трајала само четири.

Тек школске 1909/10. године уведен је пети разред, а затим су сукцесивно уведена и преостала три. Ипак, треба имати у виду да то није била класична осмољетка у данашњем смислу речи пре свега, јер су последња три разреда била предвиђена за професионално усмерење, односно занат.⁴⁴

Разлика која је била у самом почетку приметна у односу на друге школе била је та што је план и програм за сваку школску годину одобравао Управни одбор Друштва, а не Министарство просвете и црквених дела.

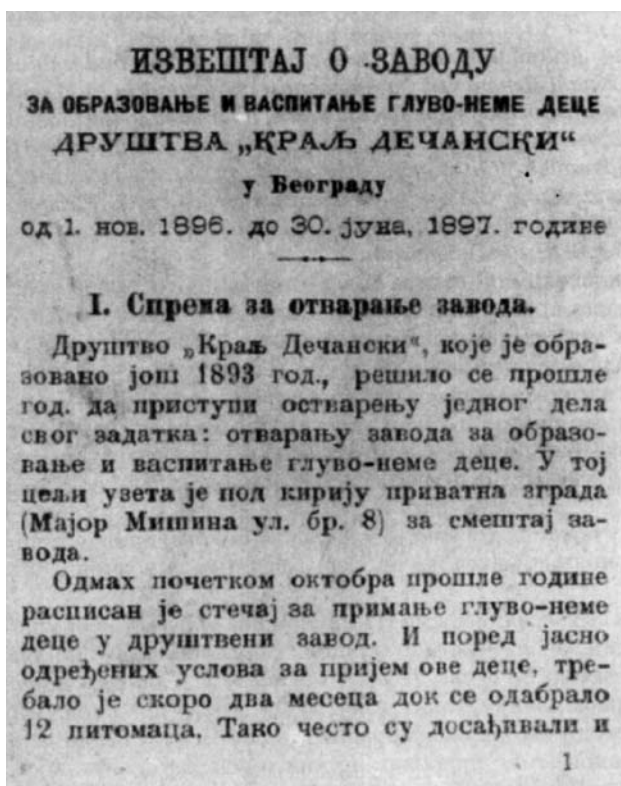
По томе видимо да је то пре свега била приватна школа.

Програм за сваки наставни предмет и разред је објављиван у годишњим извештајима о раду завода и школе за ту школску годину.⁴⁵

Наставни кадар чинили су Миладин Љујић, који ће у периоду од 1900-1914. бити управник завода, Љубица Николић и Магдалена Бутоковић-Ђонлић.

Први управник био је Коста Николић, који је једини заиста био стручно оспособљени наставник за глуву децу у Србији до 1900. године.

Он се као стипендиста српске владе оспособио за рад са глумима у Берлинском заводу за глуве.⁴⁶

Факсимил прве стране Извештаја
о раду Завода „Краљ Дечански“

⁴³ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

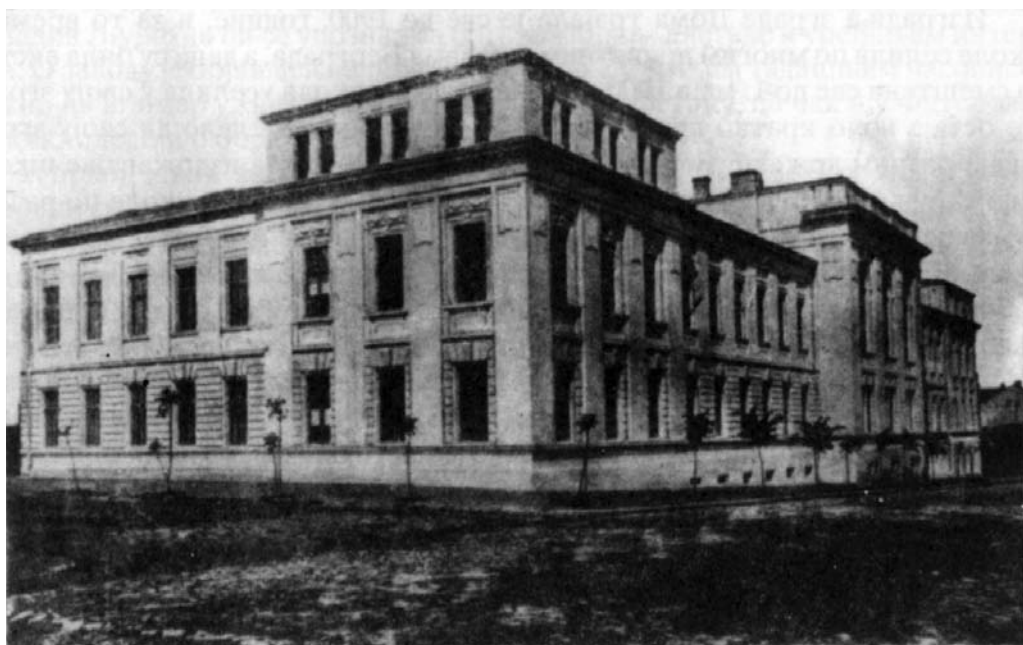
⁴⁴ Исто.

⁴⁵ Исто.

⁴⁶ Исто.

Глувонеми ученици испред зграде некадашње школе у конаку кнегиње Љубице

Зграда дома и школе „Краљ Дечански“, изглед из Делиградске улице број 40

Обзиром да је ово била једина школа тог типа на овом подручју, у њу су упућивана и примана и глува деца из осталих српских крајева (Македонија, Црна Гора, Војводина, Босна и Херцеговина). Тиме је школа прерасла границе тадашње Краљевине Србије и постала школа регионалног значаја.⁴⁷

Према статистичким подацима који су сачувани, школа је сваке године примала између 7 и 24 ученика, тако да се број ђака кретао у распону од 20 до 60 ученика у току школске године.

Како је у то време то била једина школа таквог типа на Балкану, није ни чудо што је велики број посетилаца како из Србије тако и из региона долазио да се упозна са начином рада школе.

До краја прве етапе у раду школе, тачније до I светског рата, створени су услови за први наставни план и програм, штампана је читанка за глуве, написана су методско-дидактичка вежбања за наставнике, која су путем хоспитовања и предавања Косте Николића чинила незаобилазну етапу у припремном раду наставног кадра за рад са глувом децом. Другог начина за едукацију наставног особља није било.

Србија након 1882. године

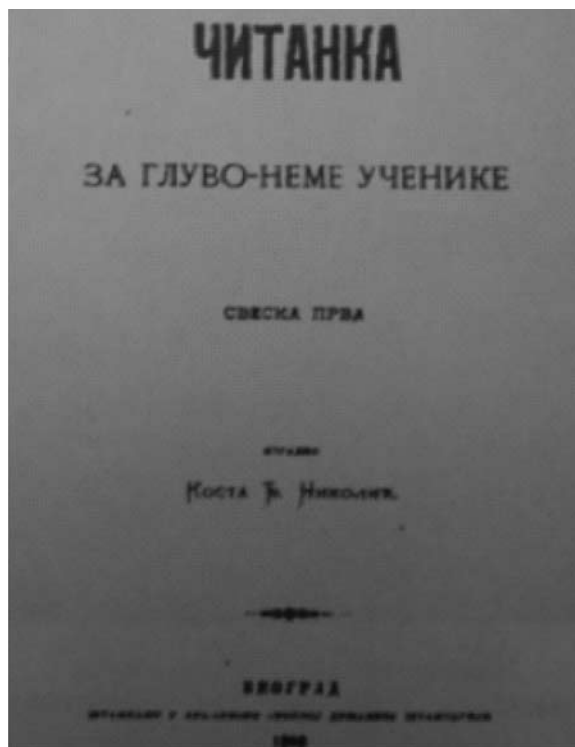
Директор школе Миладин Љујић са наставницима Љубицом Николић и Магдаленом Ђонлић и ученицима школе (око 1900. године)

⁴⁷ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

Крајем прве етапе у животу школе изграђена је наставна метода, која је постала темељ сурдопедагошке наставе у нашој земљи.⁴⁸

Изглед слушног апарата школе из 1910. године

Насловна страна Николићеве „Читанке за глуво-неме ученике” из 1898. године⁴⁹

⁴⁸ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.

⁴⁹ Коста Николић, *Читанка за глувонемице ученике*, Београд 1898.

Рад школе у ратном периоду (1912-1918)

Избијањем I балканског рата, 8. октобра 1912. године, донешена је одлука да се Завод распусти, а питомци врате својим кућама. Деца су морала пешице да се упуте својим домовима, јер је железница стављена на располагање војсци, за превозење мобилисаних лица и ратног материјала.

Избијањем рата отпочиње период стагнације Завода, као и већине хуманитарних установа у Београду и Србији.

Од питомаца у Београду је остало само десеторо деце из Македоније и Црне Горе, којима ратне прилике нису дозвољавале безбедан повратак кућама.⁵⁰

Већ априла месеца 1913. године поново су окупљена деца и школа је наставила са радом. Нажалост, то није било дугог даха, јер је већ 18. јуна 1913. године избио рат са Бугарском. Тада је зграда Друштва „Краљ Дечански“ била претворена у војну болницу 33. пука, а затим у III војно склониште за пролазнике.

Победом у рату и посредовањем савезника мир је брзо склопљен, те је школа убрзо по трећи пут наставила са својим радом. Било је неопходно оправити школске просторије, али је и то на крају завршено.

Међутим, околности у којима се тадашња Србија нашла нису ишле на руку раду школе.

Избијањем I светског рата дошли су тешки дани за Завод и школу.

Немачка окупациона војска заузела је зграду Завода, оставивши само једну собу за питомце, које је чувала домарка, пошто су сви наставници били мобилисани, а наставнице отпуштене из службе. Старање о ђачкој исхрани преузела је на себе општина Београда. Такво стање ствари потрајаће све до 1. априла 1916. године када је, на захтев Средишног одбора Друштва, Завод поново отпочео са радом.⁵¹

Ускоро је Завод поред оних седморо почео да прима и друге ђаке из околине Београда. Гуверман је за наставницу поставио Даринку Ћосић, ранију наставницу дома. О дому се старало и окупационо добротворно друштво „Wohlfart“, чији је примарни циљ била заштита и пружање помоћи невољнима у окупираној Србији.⁵²

Председник друштва био је др Лохар (Lochar), а комесар над заводом је била госпођа Милер (Müller).

Завод су помагали и америчка и швајцарска комисија Црвеног крста, што је омогућило наставак школовања дванаесторо деце.

Ускоро је наставница Даринка Ћосић била отпуштена из службе, јер се противила вољи Завода да питомце учи на латиничном писму, те је на њено место доведена Босиљка Ђурић, такође некадашња наставница школе.⁵³

Убрзо након тога, Гуверман је наложио да се школа пресели најпре код Саборне цркве, а након неколико месеци и у Бранкову број 16.

⁵⁰ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁵¹ Др Љубомир М. Савић, *Теорија и пракса специјалног школства у Србији*, Београд 1966.

⁵² Исто.

⁵³ Исто.

У тим селидбама пропали су намештај, училиа и библиотека школе.⁵⁴

Школа је са радом наставила тек јануара 1917. године, сада под надзором госпође Цихер (Zücher), која је 30. јуна 1917. године направила јавни испит у присуству три изасланика Гувермана и једног инспектора стручне школе. Такво стање је потрајало до месеца фебруара 1918. године, јер је београдска општина поново преузела старање о исхрани глувонеке деце до децембра исте године, када је Завод враћен под старатељство Друштва „Краљ Дечански”. Тада је управу поново преузео Миладин Љујић, који се вратио са фронта у ослобођени Београд.⁵⁵

Плакат америчког Црвеног крста из Првог светског рата (1914. године)

Директор школе Влада К.Петровић са васпитачима Трифуном Константиновићем и Савом Пантићем и групом ученика пред вратима дома (1928. године)

⁵⁴ Др Љубомир М. Савић, *Теорија и пракса специјалног школства у Србији*, Београд 1966.

⁵⁵ Др Љубомир М. Савић, *Теорија и пракса специјалног школства у Србији*, Београд 1966.

Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.*

Школа у међуратном периоду

Након дужих напора око исељавања војске, а затим поправке зграде, школа је 31. марта 1918. године наставила са радом. Примљено је нових 27 ученика, овога пута из читаве нове државе. Неколико година након рата, рад у школи је коначно био нормализован, захваљујући пре свега помоћи државе, али и утицајним члановима Друштва који су се вратили из емиграције.⁵⁶

У међувремену десиле су се битне промене у школству за глувонеме особе. Од 1924. године у Земуну је почела са радом државна школа која је носила назив „Завод за слепо, глуво и богаљасту децу“, која је корене вукла из 1918. године, када је у Бизерти основана школа за ослепеле и оглувеле српске војнике која се бавила реедукацијом преживелих након албанске голготе.

Са славља Друштва „Краљ Дечански“

Крајем 1920. године читав инвалидски одред пребачен је у Земун где је држава основала „Инвалидски завод“. Школа се из Земуна 1928. године по налогу Министарства социјалне политике сели у Јагодину у зграду „Дечјег дома“ у коме су била смештена одојчад.

Селидбу из Земуна је обавио Миодраг Матић, који је и као једино стручно лице, био постављен за управника дома. Он је пре селидбе дошао да 11. маја припреми зграду за усељење. Свечано отварање дома било је 1. септембра 1928. године у присуству представника државних просветних власти и грађана.

Дом је добио званично име „Државни завод за образовање и васпитање глувонеме деце“, да би 1930. године добио назив „Дом глувонемих краља Александра I“. У нову школу дошли су и сви наставници, као и 36 ђака. Капацитети школе су били до 100 ученика, па је покренута велика кампања да се информише јавност о раду школе и капацитету попуне.

⁵⁶ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

Изглед учионице из 1935. год. (наставник Душанка Радосављевић)

Школа се у првих пет година рада толико афирмисала да је морала и да враћа потенцијалне ученике док се не ослободи место у дому.

Са повећањем броја деце и са пријемом све млађе деце, Миодраг Матић уводи осмогодишње школовање глуве деце, али и новину да се на школовање примају и женска деца.

Школа је у овом периоду ушла у систем државних школа и била је финансирана као буџетска установа, што јој је омогућило да убрзо постане расадник сурдопедагошке и логопедске мисли.⁵⁷

Поред тога, у новонасталој држави постојале су и две предратне школе у Љубљани и Загребу, тако да је могућност школовања глуве деце била још већа него што је то био случај пре рата.⁵⁸

Иако је новим наставним планом било предвиђено постојање „приправног разреда“, чији би садржај била игра и телесно, говорно и чулно вежбање, такве предшколске наставе није у пракси било, већ су ученици одмах примани у први разред.⁵⁹

Предмети који су се предавали у школи били су: наука о вери, народни језик, народна повест (историја), рачун са основама геометрије, познавање природе са хигијеном, цртање, моделовање, мушки ручни рад, женски ручни рад са домаћинством, лепо писање и телесне вежбе.⁶⁰

Упоредо са развијањем Завода за глуве оформљен је и васпитно-наставни кадар. Кадар је регрутован углавном из редова учитеља, које је примала Управа Друштва „Краљ Дечански“, а постављало Министарство просвете. Тако је држава, преко наставника, имала увид у наставне садржаје који су били извођени

⁵⁷ Школа са домом за ученике оштећеног слуха и говора “11. мај” Јагодина, *Историја школе* (<http://www.11maj.edu.rs/o-nama.html>).

⁵⁸ Др Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.

⁵⁹ Исто.

⁶⁰ Исто.

Изглед „собе за занимање“ (из 1928. године, Обилићев венац бр. 10)

у школи. Спремање кадра текло је путем хоспитовања у трајању од три године и полагања стручног испита пред комисијом Министарства просвете у Београду или пред посебном комисијом, која је једно време радила искључиво у Љубљани при Учитељској школи. Један део наставног кадра школован је и у тадашњој Чехословачкој.⁶¹

Школовање деце било је интернатског типа, као и у свим другим школама ове врсте тога доба. Друштво је ученицима бољег имовинског стања доплаћивало 200-300 динара месечно, док је онима слабије материјалне способности надокнађивало читав износ (око 500 динара месечно).

Дечаци и девојчице носили су ђачке униформе (за излазак у варош) које су биле затворено плаве боје са ђачким капицама, као и радне униформе које су носили у самој школи.⁶²

Са прекидом од 1913-1923. године, Друштво је издавало своје годишње извештаје у којима су поред прегледа рада школе у протеклој години, као и пописа ученика по годинама учења, били објављивани и стручни чланци директора завода о појединим сурдопедагошким проблемима.

Школа је у периоду након рата радила веома скромно, чак и за потребе свакодневног живота. Учило се из Николићевог уџбеника, који је у то време био стар више од тридесет година. Програм за професионално оспособљавање био је укључен у предмет „мушки ручни рад“ и то у V разреду дрворез и дуборез, у VI разреду плетарство и картонажа, а у VIII разреду столарство.⁶³

⁶¹ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁶² *Извештај о заводу за образовање и васпитање глувонеме деце за школску 1900/1901. годину*, Београд, 1903.

⁶³ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.
Министарство просвете КЈ, *Наставни планови и програми са правилницима и обрасцима за заводе и школе за недовољно развијену, глувонему и слепу децу*, Београд, 1932.

Миладин П. Љујић, *Извештај о заводу за образовање и васпитање глуво-немих деце за школску 1902/3. годину*

Ученици школе са директором школе др Владимиром Спасићем и члановима Управног одбора Друштва „Краљ Дечански“ на Опленцу (јун 1933)

Ипак, због недостатка средстава, тај предмет се свео на кројачки и обућарски занат који се учио у домским радионицама и на остале занате код приватних мајстора у граду (графички, столарски, књиговезачки и др). Занат се учио еснафски, гледањем и копирањем, без учења технологије, што се види на основу недостатка стручних предмета у школи (учили су се углавном општеобразовни предмети, са изузетком физике са механиком, хемије са технологијом, занатским књиговодством и хигијеном).⁶⁴

Наставу из ових предмета држали су наставници који су предавали и у основној школи, али нису имали неопходно стручно и практично знање.⁶⁵

У школској (домској) кројачкој радионици

⁶⁴ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁶⁵ Исто.

Први сурдопедагози школе

Како се школа развијала, број наставника је временом растао. Велики број наставника у школи је радио релативно кратак временски период, док је било и оних који су у њој провели читав свој радни век. Обзиром да је архива уништена, на основу сачуваних штампаних извештаја донекле је могуће реконструисати рад и службовање појединих наставника школе.

Међу првим наставницима помињу се:

Магдалена Бутковић-Ђонлић (1908-1920), Мара Ристивојевић (1906-1927), Видосава Лукић (1908-1922), Босиљка Ђорђевић (1908-1924), Даринка Ћосић (1913-1925), Јелена Давидовић (1913-1919), Босиљка Стојановић (1916-1919), Лепосава Ђурић (1921-1926), Милева Љујић (1921-1922), Јелица Јанковић (1924-1926), Зорана Поповић (1930-1941), Ђорђе Поповић (1930-1941), Анка Томовић (1930-1941), Даница Марковић, Милић Раковић (1926-1927), Сава Пантић (1927-1930), Јован Ковачевић (1928-1930), Душанка Радосављевић (1924-1941) и други.

Од васпитача који су радили у школи спомињу се:

Боса Ранковић (1902-1908), Марија Пашић (1909-1913), Софија Петковић (1919-1921), Станојка Крстић (1923-1926), Божидар Томић (1923), Владимир Матејић (1924-1925), Угљеша Смиљанић (1924-1926), Аница Шимић (1927-1930), Трифун Константиновић (1928-1930), Богумила Перишић (1927-1930), Драгослав Бошковић (1928-1930), Даница Боровац (1927-1930), Антон Ерменц (1931-1940) и други.

*Наставник Душанка
Радосављевић*

Изазивање гласа у првом разреду (наставник Душанка Радосављевић)

Изглед учионице из 1935. године (наставник Душанка Радосављевић)

На часу артикулације (наставник Ђорђе Поповић)

Рад школе за време Другог светског рата

Рад школе, која је била узор другим школама тог типа на Балкану, нагло је био прекинут уласком Југославије у рат. Због велике улоге коју је српска масонерија одиграла приликом оснивања Друштва „Краљ Дечански“, немачка окупациона власт је међу прве институције које је затворила, уврстила и школу за глувонему децу. У зграду Завода најпре се уселила немачка војска, а затим Гестапо за Београд. Сва имовина била је сабијена у неколико соба у партеру. Наставнице, чији су мужеви радили, биле су пензионисане, а наставници или отерани у заробљеништво као војна лица (тадашњи директор Спасић) или су размештени по специјалним одељењима у Београду и унутрашњости.

Она деца која су имала родитеље пуштена су кућама, а она чији су домови сада били унутар новоформиране НДХ остала су у Заводу да о њима брине наставница Душанка Радосављевић. Познато је да су нека деца на путу до куће побијена, а нека глува деца Јевреја стрељана на Сајмишту у Београду.⁶⁶

Како је Земун био окупиран од стране НДХ у Завод је у јулу 1941. године по одобрењу Комесаријата за избеглице, а у сарадњи са Командом окупационих снага Немачке у Београду, пребачено шездесеторо следе деце српске националности, не би ли им тиме сачували животе. Тиме је зграда Завода послужила за збрињавање следе деце, док је управу над школом преузео Миодраг Матић.⁶⁷

Матић је задржао и глувонему омладину која се затекла у интернату, те их је упослио да раде у кухињи, на одржавању чистоће и обављању неких простијих занатских радова, што им је помогло да се прехране и преживе рат.⁶⁸

Када је септембра 1941. године коначно нормализован рад Министарства просвете Србије, његов референт за специјалне школе Вукашин Марковић настојао је да све дефектологе негде распореди, како би имали егзистенцију током окупације. Милић Ћ. Раковић, дотадашњи директор „Специјалне основне школе за слабомислене“ из Земуна, био је међу избеглицама које су уточиште од усташких власти потражиле у Београду. Њему је поверен задатак да сакупи глувонему, наглуву и децу са говорним недостацима из Београда и околине и да оснује „Школу за говорне мане“, која је почела са радом 1. септембра 1941. године. Школа је радила у просторијама Основне школе „Царица Милица“ на Ђерму, док је седиште управе било у улици Милоша Великог бр. 71.⁶⁹

Како је у тој школи, која је радила током читавог периода окупације, било и глувонеме деце, изводи се закључак да је, управо, она настављач континуитета рада школе „Краљ Дечански“.

Тиме се одржао континуитет школе за глуве у Београду, током читавог периода немачке окупације. Овиме су отклоњене свакакве сумње да је уласком немачких трупа заувек прекинут рад школе, те да је 1945. године основана нова образовна институција која није имала континуитет са претходном.⁷⁰

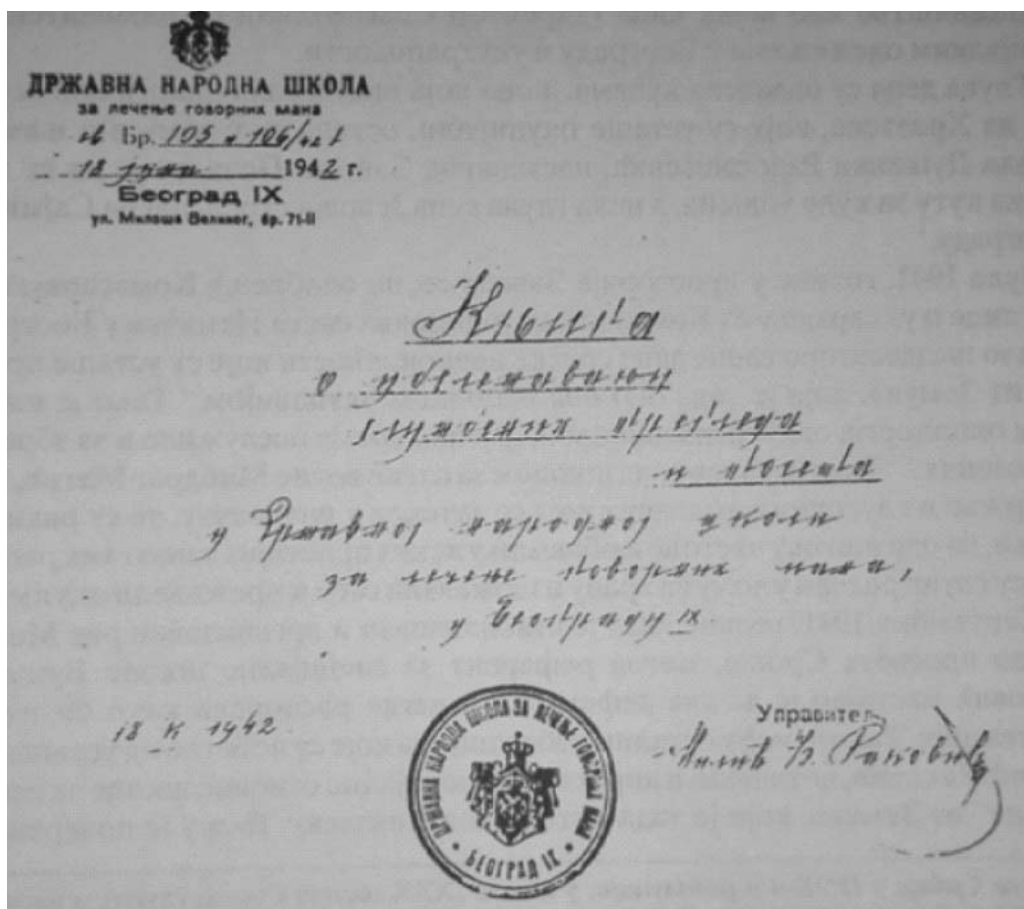
⁶⁶ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁶⁷ Исто.

⁶⁸ Исто.

⁶⁹ Исто.

⁷⁰ Исто.

Факсимил прве стране књиге-записника о прегледу рада у „Школи за лечење говорних мана“

ПОСПЕРАТНИ ПЕРИОД

„Основна школа број 44“ и Школа за децу оштећеног слуха - наглуве „Силвије Крањчевић”

Београдском операцијом (12 - 20. октобар 1944) окончана је, након 1287 дана, дуга окупација главног града Југославије. Већ другог новембра исте године у Београду је основано Удружење глувонемих Београда, у згради дома Друштва „Краљ Дечански“, где су се пре рата и налазиле прве службене просторије.⁷¹

У свом прогласу Удружење глувонемих тражило је отварање рада школе за глуве у циљу обухватања свих глувих школом и завршетак школовања глуве омладине за занате.⁷²

Ослобођени Београд, октобар 1944. године

Притисак јавности, Савеза глувих и родитеља глуве деце, свалио се на команданта града Београда Љубодрага Ђурића, а петиције и молбе слате су Председништву владе НР Србије, па чак и Маршалату, како би се војска што пре иселила из школске зграде. Тиме би настава за глувонему децу могла несметано да се одржава.

И поред позитивног одговора и датих обећања од стране надлежних институција, решења није било, јер у порушеном Београду једноставно није било зграде погодне за рад школе. Чак и стара зграда Друштва у том тренутку није била адекватно решење, јер је број ђака био далеко мањи него што су то били капацитети старе зграде.⁷³

Сви ови фактори и надљудска упорност многих појединаца, а нарочито Милића Раковића, на крају су уродили плодом. Просветно одељење ИОНО-а Београда донело је решење о отварању и обнављању рада школе за глуву децу у Београду, октобра 1945. године.⁷⁴

⁷¹ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁷² Др Љубомир Савић, *XXX година рада Савеза глувих и наглувих Србије*, Београд, 1974.

⁷³ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁷⁴ Т. Константиновић, Школа глувонемих „Силвије Крањчевић“ у Београду, у „Споменици десетогодишњице рада Савеза глувих Србије“, Београд, 1955.

Међутим, како је војска и даље била у згради школе, као привремено решење се наметнула дворишна зграда Основне школе број 9 (данас ОШ „Петар Петровић Његош“) у улици Војводе Миленка број 33.

Судбина зграде Друштва „Стефан Дечански“ била је трагична. Зграда је порушена 1957. године, пошто је пре тога прешла у власништво државе. Држава је била обавезна да Влади СССР-а уступи адекватну локацију за подизање зграде амбасаде, јер је и сама добила локацију у Москви. Тада се као власник и сукцесор Друштва „Стефан Дечански“ јавио Савез глувих Југославије, који је тражио обештећење. Влада СФРЈ је позитивно одговорила на овај захтев, те је Савезу глувих Југославије исплатила новчану суму од 80.000.000 динара на име одштете, уз помоћ које је сазидана садашња зграда Савеза у улици Светог Саве број 16-18.⁷⁵

По угледу на школе у СССР-у, новообновљена школа за глуву децу по-нела је нови назив „Основна школа број 44“, приметно без нагласка на поље деловања. Тиме је у новом руху наставила да ради образовна установа чији су темељи постављени давне 1897. године.

„Основна школа број 44“ отпочела је са својим радом 1. новембра 1945. године.⁷⁶

Школа је у почетку имала на располагању само једну учионицу у згради, у којој су у три смене радила три одељења основне школе за глуву децу са укупно 32 ученика и три наставника. Били су то Милић Ђ. Раковић, Даница Раковић и Зорка Ђ. Поповић. За управитеља школе именован је Милић Ђ. Раковић, сурдопедагог школован у предратној Чехословачкој, који је имао великог искуства у управљању школом, јер је пре рата био директор „Помоћне школе“ у Земуну.⁷⁷

Посебни критеријуми за пријем деце нису постојали, осим оног примарног да је будући ђак имао неки облик оштећења слуха. Групе ученика биле су хетерогене, како по степену оштећења слуха, тако и по старосном узрасту. Број ученика након рата нагло се повећавао, тако да је школа ускоро добила још једну учионицу у истој згради. Настава се одвијала по оквирном плану и програму који је донео Комитет за школе и науку ФНРЈ, а који је написао његов референт Антон Скала.⁷⁸

По том плану радило се само годину дана, јер је већ 1949. године Просветни савет НР Србије донео „Јединствене наставне планове и програме за слепу, глувонему и умно заосталу децу“.⁷⁹

Како би што боље обавестио родитеље глувонеме деце да школа ускоро почиње са радом, управитељ Милић Ђ. Раковић је дао објаву о почетку рада школе у неколико тадашњих новина (Глас, Политика, Двадесети октобар).

У огласу се наводи да је школовање бесплатно, без обзира на пол и старосну доб детета, али да школа не поседује интернат, те да би трошкови живота ученика у граду пали на терет родитеља. Једини услов за пријем у нову школу је био да су потенцијални ученици „душевно развијени и телесно здрави“. Старосног цензуса није било, јер су четири године рата оставиле велики број деце без школе.

⁷⁵ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁷⁶ Исто.

⁷⁷ Исто.

⁷⁸ Исто.

⁷⁹ *Сто година просветног савета СР Србије*, Београд, 1980.

Још једна генерација од осам ученика примљена је у школу наредне школске 1946/47. године. Сада је школа имала четири одељења, са четрдесет ученика и четири наставника и тиме достигла тадашњи ниво четвороразредне основне школе какве су, уосталом, биле и друге школе тога времена.⁸⁰

Школа је радила у веома отежаним условима, без инвентара и намештаја, у тесним просторијама, са старим и већ расходованим намештајем и инвентаром редовне школе. О посебном намештају, који је неопходан за правилно функционисање једне овакве школе, није било ни речи. Ове недостатке ублажила је само надљудска самопожртвованост наставника, који су сами, од личних средстава правили неопходна наставна средства. Тиме су скоро у целости надокнадили све недостатке и у целости реализовали наставни план и програм.⁸¹

Након укидања именовања школа по бројевима, месеца јуна 1947. године, школа је већ у току истог месеца (24. 6. 1947) понела нов, једноставан назив „Школа глувонемих“.⁸²

Интересантно је и то да је након ослобођења била веома изражена сарадња између ресора просвете и социјалне заштите, јер су се све школе налазиле под ингеренцијом просвете, док су домови - интернати били искључиво ствар социјалне заштите.⁸³

Школи је несебичну и свесрдну помоћ у том тренутку пружао Трифун Константиновић, сурдопедагог по професији, некадашњи хоспитант школе, који је након рата био на месту референта за специјалне школе при Министарству социјалне заштите. Уз то, Константиновић је био и члан Извршног одбора НО IV рејона, председник рејонског Народног фронта и повереник за просвету и културу од марта 1946. до маја 1947. године, управо у време консолидације школе.⁸⁴

Трифун Константиновић је и као члан ИОНО града Београда имао широка овлашћења приликом пружања помоћи школи и њеној реорганизацији.⁸⁵

Народна република Србија
ШКОЛА ГЛУВОНЕМИХ
бр. 64
6, септембар 1947.
БЕОГРАД, Ул. Ген. Жданова 58
III рејон

ОБАВЕШТЕЊЕ РОДИТЕЉИМА ГЛУВОНЕМЕ ДЕЦЕ

Школа глувонемих града Београда од 15. септембра 1947. отпочиње редован наставни рад у школској 1947/8. години у оправљеној својој згради у Београду ул. Генерал Жданова 58 III рејон, па извештава родитеље глувонемих из Београда, околине и унутрашњости НР Србије, да 10. септембра 1947. упуте у школу све досадашње ђаке и нове доведу до 18. септембра 1947. за упис у I разред, у који ће се примити свидушевно развијени и телесно здрави глувонеме оба пола, млађи и старији, ако их родитељи могу да издржавају и сместе код приватних у Београд на становање, исхрану и укупно старање.

Управитељ,
Милић Ђ. Раковић

Оглас који је управитељ Милић Ђ. Раковић дао у тадашње новине Глас, Политика и Двадесети октобар

⁸⁰ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁸¹ Исто.

⁸² *Београдске основне школе у социјалистичкој изградњи*, Београд, 1974.

⁸³ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁸⁴ *Споменица десетогодишњице рада Савеза глувих Србије*, Београд, 1954.

⁸⁵ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

Управо на његову интервенцију, дневне новине су објавиле оглас који је саставио управитељ Раковић.⁸⁶

Одзив на дати оглас био је велики, те се у наредној школској години уписало 18 нових ученика, па је школа од 15. септембра 1947. године бројала 58 ђака. Тада су примљена и два нова наставника, Сава Пантић и Марија Узелац.⁸⁷

Како је у то време Миодраг Матић постављен за професора Дефектолошког одсека Више педагошке школе, Раковић преузима његово место у новооснованој школи у Земуну, а на место директора

Милић Ђ. Раковић, први директор школе након II светског рата

„Школе глувонемих града Београда“ долази Трифун Константиновић, као човек, који је најбоље познавао проблеме у којима се школа налазила.⁸⁸

Први проблем са којим се нови директор суочио било је питање проширења капацитета школе, јер је тренутна зграда у којој се настава одвијала постала тесна за толики број деце. Он је затражио од III рејона, где се школа територијално налазила, да школи уступи малу уличну зграду IV мушке гимназије у улици Првог маја број 58 (касније улица Генерал Жданова, затим Ресавска). Прво су биле добијене само две учионице, па су заједно са оне две у улици Војводе Миленка некако задовољавале потребе школе. Подвојеност школе у две зграде није било најсрећније решење, па је наредне школске 1947/48. године школи додељена читава зграда.

Зграда у улици Првог маја број 58 поседовала је три учионице, канцеларију, нуспросторије (ходници, оставе, тоалети, светларници) и подрум, тако да је зграда у улици Војводе Миленка број 33 исте године напуштена.⁸⁹

Одмах по добијању зграде извршене су одређене адаптације, тако да је највећа просторија подељена на две посебне учионице, чиме је школа добила четири учионице. Канцеларија директора школе служила је и као наставничка зборница. Намештај и неопходна учила добијена су од „Градског магацина за намештај“ који се налазио у подрумима ОШ „Петар Петровић Његош“. Тиме је школа била опремљена клупама, столицама, таблама, катедрама за наставнике, географским картама, глобусима, геометријским збиркама, разним сликама, итд.⁹⁰

⁸⁴ Споменица десетогодишњице рада Савеза глувих Србије, Београд, 1954.

⁸⁶ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁸⁷ Исто.

⁸⁸ Исто.

⁸⁹ Исто.

⁹⁰ Исто.

Зграда у улици Првог маја број 58

Паралелно са децом оштећеног слуха у београдским школама појавио се и велики број деце са говорним манама. Шта је био прави узрок томе остаје непознаница, али су се родитељи правдали страхом од бомбардовања, пуцњаве, и осталих недаћа које су снашле становништво за време окупације. Како би изашла у сусрет овој деци, управа школе се обратила Повереништву за просвету ИО града Београда, које је затим донело одлуку о оснивању два логопедска одељења (19. децембар 1947. године).⁹¹

Тада у школу долазе два логопеда, Зорка Поповић Очко из Земунa и Доброслава Литричин из „помоћног одељења“ из Београда. Тако су створена једина логопедска одељења, не само у Београду, већ и у целој НР Србији.⁹²

Како је прилив деце био у сталном порасту, школа је већ школске 1948/49. године бројала 72 ђака, распоређених у осам одељења (4 одељења основне школе, 2 одељења ученика у привреди и 2 логопедска одељења). Наредне године, материјално стање школе нагло се побољшава, захваљујући увећаним буџетским средствима.

Како је квалитет рада растао, тако су се стицали услови да школа постане вежбаоница Дефектолошког одсека Више педагошке школе. Свакодневни рад са студентима, под руководством професора Матића, додатно је подигао квалитет наставе.⁹³

На основу одлуке Савета за просвету, културу и уметност града Београда, 19. јануара 1952. године, донешена је одлука да школа понесе име по великом

⁹¹ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

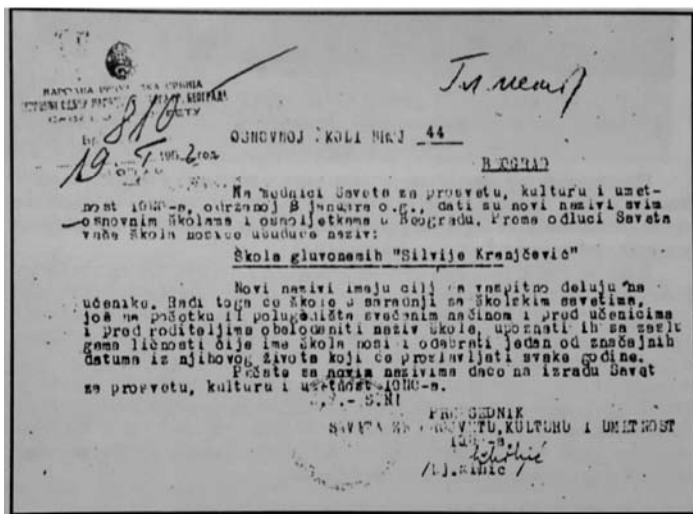
⁹² Исто.

⁹³ Исто.

Колектив школе и ученици 1948. године (Трифун Константиновић, управитељ школе са наставницима - Зором Поповић, Савом Пантићем и Маријом Узелац)

хрватском песнику Силвију Страхимиру Крањчевићу. Тако је Школа за глуву децу, решењем број 810 од 19. јануара 1952. године, добила нови назив Школа глувонемих „Силвије Крањчевић“. Већ од другог полугодишта школске 1952/53. године, настава у школи изводила се у складу са новим наставним планом и програмом.⁹⁴

Силвије Страхимир Крањчевић

Решење број 810 од 19. јануара 1952. године којим је школа добила нови назив Школа глувонемих „Силвије Крањчевић“

⁹⁴ Просветни гласник, година III бр. 2/3, 1953.

Најважнија новина школе био је нови наставни план и програм, који је разграничио основно образовање од професионалног оспособљавања. Основна школа је сада трајала пуних осам година, а примарни циљ био је да глуви ученици науче да разумљиво и правилно говоре, да брзо, течно и са разумевањем читају и пишу и да се служе књижевним језиком при усменом и писменом изражавању.⁹⁵

Наставни програм је обухватао пет основних теоретских предмета и четири предмета разних вештина. Највише пажње се поклањало говору и артикулацији, затим говорним вежбама и вежбама за конверзацију. Крајњи домет из математике биле су четири рачунске радње и рад са децималним бројевима, а из геометрије израчунавање површина геометријских слика. Ипак, такав план био је тежак за ученике, јер су многи разреди били комбиновани од два и три разреда, а није била извршена ни диференцијација ученика према интелигенцији и узрасту, па је нужно одступање од постојећег плана била свакодневница.⁹⁶

Колектив школе из 1952. године и прва генерација ученика у привреди (Трифун Константиновић, управитељ и наставници Сава Пантић, Бранка Живковић, Марија Узелац и Војислав Марић)

⁹⁵ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁹⁶ Исто.

*Генерација Школе ученика у привреди 1953. год. са наставницима
Десом Радуловић и директором Т. Константиновићем*

*Ученици и наставници школе из 1953. године (управитељ школе Трифун Константиновић и
наставници Војислав Марић, Деса Радуловић, Зорка Ј. Поповић, Сава Пантић)*

Школа као део Института за експерименталну фонетику и патологију говора (1954-1955)

Већ, 1953. године, јавља се идеја да се изврши диференцијација глувих и наглувих ученика, јер се низом мерења, које је спровео Институт за експерименталну фонетику Српске Академије Наука, дошло до сазнања да је само 24% деце потпуно глуво, док је преосталих 76% само делимично, па би се са њима у том случају радило у Институту за експерименталну фонетику и патологију говора, те да се уз слушни апарат на бржи и лакши начин могу обучити, а можда чак и вратити у редовну школу. Са овом идејом наступио је Ђорђе Костић, директор Института, код Савета за просвету ИО града Београда, који је идеју подржао. Секретаријат за просвету НО града Београда је, под бројем 2453 од 7. марта 1954. године, донео одлуку да се сви наставници Школе за глвонему децу „Силвије Крањчевић“ из Београда преместе у Институт за експерименталну фонетику и патологију говора, односно у Школу за глуву децу у Земуну. Тада су две школе, београдска и земунска, сачињавале Одељење за патологију говора Института за експерименталну фонетику.⁹⁷

Већ, септембра 1954. године, долази до расформирања Школе, а одељења за логопедију бивају пребачена у Основну школу „Филип Вишњић“, док су глвоними ученици свакога дана, посебним аутобусима превожени до Земунa на наставу и назад у Београд.⁹⁸

Директор школе, Трифун Константиновић, је исте године постао начелник Одељења за патологију говора Института за експерименталну фонетику, док је директор обе школе и института био Ђорђе Костић.⁹⁹ Тиме су створени услови да се изврши диференцијација међу децом, пре-ма степену остатака слуха и према интелигенцији. У ту сврху ангажован је велики број психолога, лингвиста, неуролога, оториноларинголога, педијатра, ортодо-нта и осталих, који су извршили класификацију ученика, не само према степену остатка слуха, већ према лингвистичком депозиту, што ће касније постати основа за тзв. „Костићеве класификације оштећења слуха“. Институт се перманентно трудио да уведе многе новине у сурдопедагошки рад, пре свега увођењем у употребу групних амплификатора, палеографске методе корекције артикулације, кабинетске наставе за општеобразовне предмете.¹⁰⁰ У школи су почели да се одржавају течајеви из фонетике, аудиологије, логопедије, као и течаји из енглеског језика и предавања из других тангентних наука.¹⁰¹ Предавања нису била осмишљена ради личног уздизања наставника, већ су то били обавезни организовани семинари за све сурдопедагоге из школа у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини и Македонији.¹⁰²

Иако је намера била племенита, ово спајање школа имало је више негативних него позитивних страна.

⁹⁷ Љубомир Савић, *Проф. Ђорђе Костић и почеци рада на аудиопедагозици у Србији*, Зборник радова о говору и језику посвећен Ђорђу Костићу, Београд, 1979.

⁹⁸ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

⁹⁹ Исто.

¹⁰⁰ Исто.

¹⁰¹ Исто.

¹⁰² Љ. Савић, *Прва одељења за наглуву децу по нашим школама*, Глас глухих, Загреб, 1952.

Школа ученика у привреди – „Одсек за професионалну рехабилитацију Института за експерименталну фонетику и патологију говора“

Припајањем основне школе Институту у школској згради (улица Бориса Кидрича број 58) остала је само Школа ученика у привреди.

Концептуално, школа је постала „Одсек за професионалну рехабилитацију Института за експерименталну фонетику“. У школи су остали одрасли ђаци, који су похађали програм за професионално оспособљавање, а друштво су им правили махом старији наставници, којима није било пријатно да сваког дана путују у Земун и да се враћају, јер им је место становања било у Београду. Били су то Војислав Марић, Радмила Петковић, Зорка Поповић, Деса Радуловић, Радмила Манојловић, Олга Петровић, Милија Милосављевић и други.¹⁰³

Наредне године је, по налогу директора из Земунa, Обрен Павићевић премештен за Београд, јер се није слагао са Костићевом концепцијом о разбијању школе.

Школа ученика у привреди сваке године је имала све већи број полазника. Томе је допринео и правилник из 1957. године, који је омогућавао свим престарелим ђацима (за основну школу) да се упишу у рехабилитационе разреде, где су по комбинованој методи оспособљавани за одређена занимања.

Повереништво за просвету града Београда добило је, по први пут, саветника за специјалне школе Јелу Бојанић, а за референта др Боску Ђорђевић, које су својом енергијом отпочеле са низом реформских захвата у специјалном школству.

Велики број старијих наставника послат је у пензију, а непотпуна одељења хетерогеног састава су расформирана.

Већина одељења је добило боље просторије, појачан је обилазак школа и одељења, сређена је евиденција деце по специјалним школама, као и начин слања у исте, јер тада још увек није био донет Правилник о категоризацији.

Уз то, Јела Бојанић и Боска Ђорђевић су, јуна 1959. године, наложиле тренутно исељавање „Аудиолошког одсека“ из зграде школе, чиме су поново створени нормални услови за рад у школи. Актом о изузимању школе од Института, поново су створени услови за несметани рад основне школе и школе ученика у привреди. За директора је именован Обрен Павићевић, а сви наставници су враћени на своја стара радна места. Трифун Константиновић је остао на месту начелника Одсека за рехабилитацију и са истог тог места је и пензионисан.¹⁰⁴

¹⁰³ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански”*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”, Београд, 1997.

¹⁰⁴ Исто.

Бројно стање у Одсеку за професионалну рехабилитацију:

Школска година	Број одељења	Број ученика
1954/55.	6	50
1955/56.	5	60
1956/57.	4	32
1957/58.	4	43
1958/59.	8	66

Рад у обновљеној школи

Доласком Обрена Павићевића на чело школе, десиле су се многе промене. Од 1959. године поново се примају ученици у први разред основне школе, јер су сви ученици који су путовали у Земун тамо и остали до завршетка свога школовања. По први пут у историји школе примљена је генерација предшколске деце у новоосновано предшколско одељење, које ће од тада постојати у школи, изузев 1966-1968. године, када се школа преселила на нову адресу (Светозара Марковића број 85). Уз то, школа је почела да прима младе, талентоване и амбициозне наставнике, који су завршили студије.¹⁰⁵

Бројно стање ученика и наставника у обновљеној школи:

Школска година	Предшколско одељење		Основна школа		Ученици у привреди		Свега ученика		Број наставника
	одељ.	учен.	одељ.	учен.	одељ.	учен.	одељ.	учен.	
1959/60.	1	7	-	-	9	89	10	89	10
1960/61.	1	7	1	8	7	92	9	107	10
1961/62.	-	-	-	-	8	64	8	64	11
1962/63.	1	9	5	48	5	57	11	114	11
1963/64.	-	-	7	75	5	56	12	131	11
1964/65.	1	8	9	99	5	62	15	169	14
1965/66.	-	-	9	123	6	72	15	195	15
1966/67.	-	-	10	112	6	67	16	179	16
1967/68.	-	-	11	137	6	61	17	198	18

Школа ученика у привреди радила је по прилагођеном наставном плану и програму све до 1960. године, када је Просветни савет Србије донео „Наставни план и програм за специјалне школе глувих ученика у привреди“. Тиме су поред општеобразовних предмета уведени и посебни стручни предмети. По новом плану и програму школа је трајала три године.¹⁰⁶

Посебност овог периода је кодификација свих специјалних школа, па тако и оних за глуву децу. Општи закон о школству прекинуо је стихијско примање дефектне деце у специјалне школе и одредио да се у њих могу примати само деца за коју стручна комисија да сагласност.¹⁰⁷

Доношењем „Правилника о категоризацији и евиденцији деце ометене у физичком и психичком развоју“ по први пут су се деца заиста разврстала у две категорије, на глуву и наглуву. Наглувим дететом сматра се дете које је изгубило слух од 30dB до 80dB (децибела), док се глувим сматрало свако оно дете, које је

¹⁰⁵ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

¹⁰⁶ *Просветни гласник НРС бр. 2-3/1960.*

¹⁰⁷ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

изгубило више од 80dB слуха и са којим је споразумевање практично немогуће.¹⁰⁸

Наредне 1961. године донет је први пут у СР Србији „Закон о специјалним школама“ (Сл. гласник СР Србије бр. 48/1961) који је правно регулисао готово целокупни живот и рад школе. Тиме се број обухваћене деце у Србији повећао за 60%, а школа је постепено развила своју материјалну базу, осавременила наставу и уводила савременија наставна средства и методе. То је било од посебне важности, јер је школа постала вежбаоница студентима Дефектолошког одсека, сурдопедагошког смера, где је професор Миодраг Матић доводио студенте.¹⁰⁹

Децентрализацијом државне управе, Школа за глуву децу је територијално припала НОО Савски венац, који је увек показивао велико разумевање за школу. Општина је дала велика средства, која су искоришћена за куповину новог намештаја, учила, али и разних помагала: дијаскопа, магнетофона, хемијских и математичких збирки и другог наставног материјала.¹¹⁰

Специфичност школе огледа се и у веома интезивној сарадњи са Савезом глувих Србије, која датира још од 1948. године, када су наставници Зорка Ђ. Поповић, Марија Узелац и Сава Пантић организовали радне акције за глвонему омладину. Аналфабетски течајеви, које је водио Сава Пантић, постали су све чешћи. На тај начин оспособљавао је глвонему омладину и одрасла лица за упис у одељења ученика у привреди, те су на тај начин оспособљени за живот.¹¹¹

Савез глувих Србије је 1957, 1958. и 1959. године организовао аналфабетске течајеве по свим већим организацијама глувих Србије (Чачак, Титово Ужице, Ниш, Зајечар, Пожаревац, Ваљево, Нови Пазар, Шабац и други).¹¹²

Успех шест наставника, који су држали течајеве и интересовање локалне јавности, био је заиста велики.¹¹³

Сарадња Савеза и школе била је на највишем нивоу, можда и зато што је велики број наставника био учлањен у Савез. Такође је и сарадња са ДЕС-ом¹¹⁴ била на завидном нивоу. Савез је, 1960. године, школи купио и поклонио групни слушни апарат са 12 излазних канала, 12 потенциометара, 12 слушалица и магнетофон, што ће касније послужити за стварање аудиолошких одељења у школи.¹¹⁵

Културно-уметничко друштво глувих (КУДГ „Радивој Поповић“), које је окупљало глвонема лица са талентом за игру, уз велику подршку Савеза наступало је на приредбама и фестивалима у земљи и иностранству (Брисел, Лијеж, Висбаден, Софија).

Ученици школе су постижали и значајне резултате у спорту, кроз разне спортске секције Савеза глувих: фудбалску, рукометну, лаку атлетику и др. Запажене резултате ученици школе су постигли у Суботици и на I фискултурном слету глуве омладине Југославије, од 15 - 27. јуна 1948. године, па су између 600 ученика свих школа из Југославије, заузели друго место у многим дисциплинама.

¹⁰⁸ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

¹⁰⁹ Исто.

¹¹⁰ Исто.

¹¹¹ *Споменица десетогодишњице рада Савеза глувих Србије*, Београд, 1954.

¹¹² Љ. Савић, *XXX година Савеза глувих и наглувих Србије*, Београд, 1974.

¹¹³ Исто.

¹¹⁴ *Предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом ДЕС доо*.

¹¹⁵ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

Наредне године у Загребу на Спортским играма глуве омладине, остварени су значајни резултати у неколико дисциплина. Од тада се, готово редовно, учествовало у свим школским спортским играма глуве деце (Љубљана 1962, Котор 1963, Загреб 1965, Суботица 1967, Београд 1969. године, када је школа била домаћин игара).¹¹⁷

Проблем свих школа у земљи био је недостатак савремених уџбеника, које је требало системски решити. У недостатку било какве литературе за децу, наставници су сами правили читанке, школске и ученичке новине, разредне листове, које су умножавали уз помоћ шапирографа, какви су били коришћени и у народноослободилачкој борби за умножавање летака и осталог пропагандног материјала.¹¹⁸

Шапирограф,
мали (ручни) и
велики (стони)

Школа је, у то време, издавала ученички лист под називом „Ја читам“ који је писао и уређивао наставник Војислав Марић. Ученички лист је излазио једном месечно, током 1952. године. Нажалост, после неколико бројева, престао је са излажењем.¹¹⁹

У складу са тадашњим трендовима и жељом да буде у самом врху сурдопедагошког света, школа се трудила да наглуву децу одвоји од потпуно глуве деце и то све у складу са тек донетим „Правилником о категоризацији“. Глува деца слата су у Земун, док је школа задржавала ону наглуву. С тим у вези, директор школе Обрен Павићевић набавио је за школске потребе „камеру силенцу“, Питерсов аудиометар, више групних појачивача са по 12 слушалица, велики број аудиовизуелних средстава од Сименса, Филипса. Набавио је Аплајдов „пип шоу“ као и велики број индивидуалних апарата.¹²⁰

Школа је поседовала свој сервис за одржавање ове апаратуре, као и неколико техничара и медиотекара. Наставници су слати на разне течајеве ради усавршавања руковања овом апаратуром.¹²¹

Све ово је довело до тога, да је школа хтела да истакне своју примарну делатност, а то је рад са наглувом децом. Савет радне заједнице школе на седници од 21. септембра 1968. године, донео је одлуку да школа промени назив у Школа за оштећене слухом-наглуве „Силвије Крањчевић“ и у том смислу је предложио СО Савски венац, као оснивачу, да да сагласност на ову измену.

¹¹⁶ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

¹¹⁷ Исто.

¹¹⁸ Шапирограф (нем. Schapinograph) - справа за умножавање рукописа, на којој се нарочитим мастилом написано преноси на справљену хартију; отисци се добијају као код хектографа

¹¹⁹ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

¹²⁰ Исто.

¹²¹ Исто.

Скупштина општине Савски венац прихватила је ову спецификацију у називу школе, тако да је школа по трећи пут променила свој назив 1968. године. Од 3. октобра 1968. године школа и званично носи тај назив.

Променом имена, школа је суштински изменила свој карактер, јер је другачијим наставним планом и програмом рада, облицима активности и другим наставним и ваннаставним активностима отпочела једну нову епоху у свом развоју.¹²²

¹²² Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

Директори Школе за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“

У години јубилеја радо се сећамо свих колега који су руководили школом. Као први међу једнакимa они су се трудили да на најбољи начин побољшају рад институције којом руководе, несебично дајући себе, што се најбоље огледа у непрестаном успеху и напретку школе.

Од оснивања до данас, школом је управљало четрнаест директора.

Први директор или управитељ, како се тада говорило, био је **Коста Николић**, први српски у иностранству школовани сурдопедагог, који је постао скоро па легендарна личност српске сурдопедагогије, а чијим је залагањем изазивање гласа или чиста артикулација, код глувонеме деце, постао примарни циљ сурдопедагошке наставе.

Иако је релативно кратко био у школству за глуве (од 1897. до 1899. године), успео је да у српску сурдопедагошку праксу уведе немачке методе учења глувих лица (Vatterovu и Hillovu), прилагодивши их нашим условима.

Косту Николића је на месту управитеља наследио **Миладин Љујић**, као други по реду управитељ школе Друштво „Краљ Дечански“. Интересантно је то да Љујић није одмах по Николићевом одласку постао управитељ, већ је ту дужност три године вршио **Лука Лазаревић**, пензионисани професор и члан управног одбора Друштва.

По завршетку студија у Бечу, Миладин Љујић се враћа у Србију и петог новембра 1902. године прима дужност управника завода и школе. За време окупације Мара Ристивојевић је 14 месеци обављала посао управника школе, да би након повратка са фронта, управу над школом поново преузео Миладин Љујић све до 1925. године када је и пензионисан. Три месеца након пензионисања је преминуо.

У историји српске педагогије Миладин Љујић ће остати упамћен по томе што је 1910. године увео слушни тренинг наглуве деце. Његовом заслугом школа је, још давне 1910. године, била у европском тренду у погледу аудиторног тренинга. У периоду од 1925. до 1927. године, школом је управљала **Мара Ристивојевић**, да би је на месту управника школе наследио **Влада Петровић**, који је на тој функцији остао до 1930. године.

Значајнији траг у управљању школом (од 1930. до 1941. године) оставио је **др Владимир Спасић**. Написао је велики број књига из опште педагогије, а свој изузетан потенцијал ставио је и у службу Више педагошке школе, Филозофског факултета у Београду, Дефектолошког факултета и Универзитета у Скопљу, одакле је и отишао у пензију 1967. године. Преминуо је у Београду, 15. априла 1973. године, у 81. години живота.

Из области сурдопедагогије написао је нашу прву „Сурдопедагогију“ 1948. године која, нажалост, није изашла из штампе. Ипак, својим многобројним члан-

*Коста Николић (1860-1928),
први управитељ школе у
периоду од 1897. до 1899.
године*

цима и радовима, директор Спасић ударио је јаке темеље модерној сурдопедагогији и професионалном оспособљавању глуве деце.

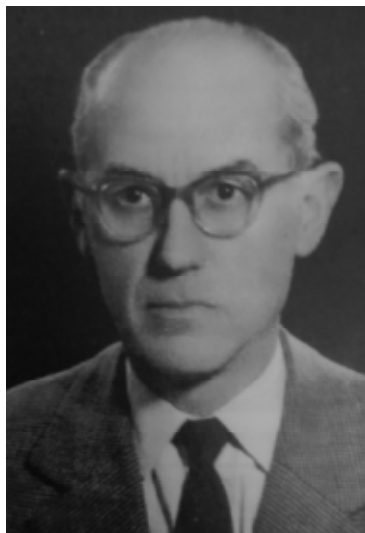
Након II светског рата школом су управљали следећи директори: **Милић Ђ. Раковић** (од 1945. до 1949), **Трифун Константиновић** (од 1949. до 1954), **Зорка Поповић** (од 1954. до 1955), **Обрен Павићевић** (од 1955. до 1981), **Милован Ћировић** (од 1981. до 1996), **Васо Обрадовић** (од 1997. до 2001), **Гордана Николић** (од 2001. до 2003) и **Лепосава Петровић**, која је на челу школе од 2003. године.

О **Милићу Ђ. Раковићу** довољно је рећи да је то први директор школе након ослобођења и да је његов допринос школи несразмерно велики у односу на дужину обављања функције директора школе. Школу је обновио ни из чега, поставио је на здраве основе и уложио надљудски ентузијазам, поред свих животних недаћа које су га задесиле. Захваљујући њему, школа је у току самог рата успела да преживи, да би након ослобођења свим снагама ушао у обнову школе. За свој рад, у корист глуве деце, добио је Повељу Савеза глувих Југославије и плакету Удружења дефектолога Југославије, а одликован је и Орденом заслуге за народ са сребрним зрацима. Преминуо је 31. фебруара 1967. године у Београду у 71. години живота, а његова заоставштина је по његовој жељи поклоњена његовој родној Чајетини.

Након Раковића, за директора школе постављен је **Трифун Константиновић**, који је још пре рата радио у школи као хоспитант (од 1928. до 1930. године). Као наставник радио је у Загребу у „Заводу за глуху дјецу” у периоду до 1941. године. За време окупације радио је у Београду, у вежбаоници Учитељске школе (од 1941. до 1942. године), а потом у „Дому сироте и напуштене деце” у Звечанској улици (од 1942. до 1944. године).

Након ослобођења, водио је колонију сироте деце (ратну сирочад из Босне) у Панчеву и Зрењанину све до 1945. године, када је прешао за референта Министарства социјалне политике Србије. Ту је остао све до марта 1946. године, када је постао члан Извршног одбора Народног одбора IV рејона и био постављен за повереника за просвету истог. Са те дужности је 21. маја 1947. године постављен за директора Школе за глуву децу, где је остао све до 1954. године. У међувремену је обављао дужност инспектора за специјалне школе Савета за просвету града Београда (од 1949. до 1950. године), а од 1954. године распоређен је на дужност начелника Института за експерименталну фонетику и патологију говора, одакле ће 1. марта 1966. године отићи у пензију. Уређивао је први дечји лист за глуве „Голуб”, а у коауторству са Миодрагом Матићем написао је први уџбеник географије за глуву децу у нашој земљи под називом „Моја прва знања из земљописа”, објављен у Београду 1956. године.

На положају директора школе наследила га је **Зорка Поповић**, која је ту дужност обављала само годину дана (од 1954. до 1955. године), када ју је заменио **Обрен Павићевић**, омиљени колега и директор, који је најдуже био на челу

*Трифун Константиновић,
директор школе
од 1949. до 1954. године*

школе, пуних двадесет и шест година (од 1955. до 1981. године). Значајно је допринео унапређењу рада школе, али и Удружења дефектолога, Савеза глувих и наглувих Србије, као и целокупне дефектолошке теорије и праксе свог времена.

Његов животни пут одредила је 1946. година, када добија намештење као учитељ хоспитант у Дому и школи за глуву децу у Јагодини. У Јагодини остаје до 1951. године, затим прелази за наставника у земунску школу за глуве и 1955. године бива премештен у нашу школу.

На иницијативу Обрена Павићевића, 1958. године, школа излази из састава Института за експерименталну фонетику и патологију говора и поново се формира као самостална установа, под називом Школа за децу оштећеног слуха „Силвије Крањчевић“. У свом саставу школа је имала предшколско, основношколско и средње усмерено образовање, а радила је под компетенцијом Секретаријата за образовање града Београда. Обрен Павићевић постаје први директор обновљене школе и на тој функцији остаје све до одласка у пензију, 1. јула 1981. године. Добитник је Октобарске награде града Београда за достигнућа постигнута у инструктивно-педагошком раду, 1977. године.

За време мандата директора Павићевића, школа је од најмање постала највећа установа за образовање и рехабилитацију глуве и наглуве деце у Србији. Школа добија и садашњу зграду, а оснива се и интернат за глуву и наглуву децу. У том периоду, школа је опремљена групним амплификаторима и формиран је аудиолошки кабинет, уведена је кабинетска настава, набављена интерна телевизија и тада најмодернија аудиовизуелна опрема.

Стога не чуди што у време директора Павићевића школа добија бројна признања, повеље и награде, међу којима је најзначајнија Октобарска награда „Доситеј Обрадовић“, коју је школа добила за „постигнуте успехе у рехабилитацији глувих ученика“.

Преминуо је 31. августа 1997. године.

Личност која је готово читав свој радни век уткала у рад школе, прешавши готово све степенице номенклатуре сурдопедагошког звања, је свакако директор **Милован Ћировић**, или једноставно „**Ћира**“, како су га сви звали.

Рођен је, 15. августа 1931. године, у селу Мајдану, у општини Горњи Милановац. У Београду је прво завршио Дефектолошки одсек Више педагошке школе, а потом и дипломирао на Дефектолошком факултету.

Од 1963. године био је помоћник директора Обрена Павићевића, а истовремено је изводио и наставу у школи. Одласком директора Обрена Павићевића у заслужену пензију, 1. јула 1981. године, Милован

Обрен Павићевић, директор школе
од 1955. до 1981. године

Милован Ћировић,
директор школе
од 1981. до 1996. године

Ћировић преузима дужност директора школе и на тој функцији остаје до краја 1996. године.

Директор Ћировић, током прве две године свог мандата, завршава посао изградње и адаптације зграде школе у којој се и сада налазимо.

Као сурдопедагог, определио се првенствено ка стручном оспособљавању и адекватној професионалној оријентацији глуве и наглуве омладине, па је из те области и дипломирао на Дефектолошком факултету. Истакао се као изванредан организатор наставе и ваннаставних активности и значајно је допринео промоцији школе у друштву.

За време Ћировићевог управљања школом годишњи планови и програми рада служили су као узор другим школама, не само у Србији, већ и у другим републикама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Захваљујући богатом стручном знању и постигнутим резултатима у руковођењу школом, директор Ћировић био је ангажован од стране Министарства просвете у разним комисијама за израду наставних планова и програма за основну и средњу школу, норматива простора и опреме школа ове врсте, као и бројних правилника и подзаконских аката.

Директор Ћировић био је руководиоца актива директора специјалних школа за глуву децу Србије и актива директора свих основних школа на територији општине Савски венац, основаних са основним циљем размене искустава, тумачења прописа и подзаконских аката и заузимања заједничког става по појединим питањима. Ученици школе учествовали су у свим акцијама, приредбама, смотрема и такмичењима, на подручју општине Савски венац и града Београда, постизали су запажене резултате и освајали бројне награде.

Као директор школе, Милован Ћировић, значајно је допринео осавремењивању и опремању школе новим сурдодидактичким помагалима, уређењу сале, комплетирању садржаја библиотеке и стварању спомен музеја школе, као прве и најстарије школе за глуве у СР Србији. Преминуо је 2. јула 1999. године у 68. години живота. Идеја и визија директора, да школа постепено прерасте и у истраживачки центар у области сурдопедагогије и сурдометодике, полако се остварује и претаче у реалност.

Директора Ћировића на дужности директора школе наследио је **др Васо Обрадовић**, рођен 13. јануара 1958. године у Тутину. Дефектолошки факултет Универзитета у Београду уписао је 1976. године, на Одсеку за рад са лицима оштећеног слуха. Дипломирао је 1980. године. Магистарску тезу успешно је одбранио 2002. године, а звање доктора дефектолошких наука - научна област сурдологија, стекао је 2016. године.

Запослио се у Школи за оштећене слухом-наглуве „Силвије Крањчевић“, где је прво радио као приправник у предшколском одељењу. Потом прелази у средњу школу и ради у предметној настави, а истовремено је био врло активан у оснивању ученичких организација. У основном образовању радио је на пословима у разредној и разредно-предметној настави.

Васо Обрадовић, директор школе од 1997. до 2001. године

Помоћник директора задужен за послове организовања теоријске и практичне наставе постао је 1994. године, а за директора школе постављен је почетком 1997. године. По истеку мандата, 2001. године, запошљава се у Савезу глувих и наглувих Србије, као стручни сарадник, одакле и даље прати живот школе.

Поседује велико искуство у организовању програма едукације одраслих глувих лица, организовању спортско рекреативних активности и културних манифестација, као и у праћењу ситуације у области запошљавања глувих и наглувих особа и сарадње са другим институцијама и организацијама.

Након Обрадовића, за директора школе постављена је **Гордана Николић**, рођена 29. новембра 1959. године у Тузли.

Завршила је XIII београдску гимназију 1979. године, а потом је уписала Дефектолошки факултет на коме је дипломирала 1984. године. Магистарску тезу на Дефектолошком факултету одбранила је 1999. године. Звање доктора дефектолошких наука (научно подручје сурдологија) стекла је 2006. године на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију (бивши Дефектолошки факултет) Универзитета у Београду.

Гордана Николић, директор школе од 2001. до 2003. године

По дипломирању, 1985. године запослила се као наставник дефектолог у Школи за децу оштећеног слуха-наглуве „Стефан Дечански“ у Београду. Функцију директора школе обављала је у периоду од 2001. до 2003. године, када је прешла у Министарство просвете и спорта, где се бавила стратешким планирањем образовања ученика са сметњама у развоју. Од 2005. до 2010. године била је руководица сектора за специфична питања предшколског, основног и средњег образовања, у Заводу за унапређивање образовања и васпитања. Од 2010. године, ради на Педагошком факултету у Сомбору, Универзитета у Новом Саду. Тренутно је ванредни професор предмета из научне области дефектолошке науке. Проф. др Гордана Николић наставила је сарадњу са школом и данас, као универзитетски професор.

На месту директора школе у периоду од 2001. до 2003. године, залагала се за увођење изборних предмета: српски знаковни језик, музичке стимулације и стимулације покретом. У том периоду је отпочела реализација увођења новог образовног профила на четворогодишњем степену образовања. Аутор је преко 50 научних радова излаганих или објављених у земљи и иностранству.

Данас је на челу школе директор **Лепосава Петровић**, или „**Лепа**“ како је сви боље знају, која успешно руководи школом већ четрнаест година.

Рођена је 20. августа 1958. године у Суботици. Дипломирала је 1982. године, на Дефектолошком факултету Универзитета у Београду, на Одсеку за рад са лицима оштећеног слуха.

По дипломирању, засновала је радни однос у Школи за децу оштећеног слуха и говора „Радивој Поповић“ у Земуну, где је радила као васпитач у основној школи.

Већ следеће, 1983. године, почиње са радом у Школи за оштећене

слухом-наглуве „Стефан Дечански“ на пословима наставника у предшколским одељењима и наставника у разредној и предметној настави у основној и средњој школи.

Помоћник директора, задужена за послове наставника и координатора основне школе, постала је 2002. године. Активно је учествовала у реформи образовања деце са сметњама у развоју и координисала увођење нових предмета и активности предвиђених реформским променама. Прошла је међународне и домаће семинаре акредитоване од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

*Лепосава Петровић, директор школе
од 2003. године*

Дужност директора школе преузела је 2003. године. Као директор школе интензивно је наставила са реформским поступцима у циљу даље трансформације специјалне школе у ресурсни центар, који ће пружати све видове подршке деци са оштећеним слухом.

У школи су, 2009. године, формиран мобилни инклузивни тимови за пружање додатне подршке ученицима са сметњама у развоју у редовном систему и у другим школама за ученике са сметњама у развоју.

Настављена је започета процедура верификације средње школе са новим образовним профилима. Школа је прва установа, која је увела наставу страних језика за ученике са сметњама у развоју. Након што је 2002. године уведен енглески језик као наставни предмет у средњој школи и ученицима основне школе пружена је могућност учења енглеског језика, кроз спроведени пилот пројекат наставе страних језика у продуженом боравку.

Са успехом је настављен рад у области хабилитације и рехабилитације деце са уграђеним кохлеарним имплантом. Као резултат великог искуства, створили су се услови и за реализацију великог научног скупа са међународним учешћем „Корачам и слушај“ који је први пут реализован 2008. године.

У оквиру предшколских развојних група формирана је и група за рану интервенцију - хабилитацију. Оваквим видом рада обухваћене су бебе од рођења до треће године, које се припремају за кохлеарну имплантацију, имају уграђен кохлеарни имплант или се навикавају на слушање, уз помоћ класичних слушних амплификатора. Ово је потпуно нови вид рада у нашем школском систему, којим се повезује васпитно-образовна улога школе са процесима медицинске и дефектолошке хабилитације и рехабилитације.

Подмлађен је наставни кадар, а наставници школе се континуирано стручно образују на бројним семинарима и обукама, у земљи и иностранству. Кабинети за предшколско васпитање и образовање опремљени су савременим Монтесори дидактичким материјалима, прилагођеним узрасту и интересовањима ученика.

Од 2012. године, школа је чланица међународне школске мреже Академија средњеевропских школа, која окупља школе из петнаест европских земаља. Успостављена је сарадња са организацијом, која пружа подршку глумим и наглувим особама у САД-у, The Holley Institute's Carls Family Village, а ученици и наставници

школе су имали прилику да иду на размене искустава у САД.

Запажена су и учешћа на различитим спортским и културним манифестацијама, смотрама и такмичењима у земљи и региону.

Добри резултати рада се увек виде, па су стигле и награде. Школа је 2013. године освојила специјалну награду за посебна постигнућа у области иновативног учења и проглашена је једном од најуспешнијих средњеевропских школа на завршном сусрету учесника годишњег конкурса Академије средњеевропских школа у Сенецу, у Словачкој.

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ је, 2017. године, добила највеће признање у Србији у области просвете, Светосавску награду, која се додељује за изузетан допринос квалитетном образовању и васпитању. Исте године школа добила је и награду Друштва дефектолога Србије, повелу Фонда „Проф. Миодраг В. Матић“, што је највеће признање у области специјалне едукације и рехабилитације.

НОВА ШКОЛА

Структура запослених

Основну делатност школе обављају дефектолози (логопеди и сурдолози), наставници различитих образовних профила и чланови стручне службе школе. Поред редовне наставе, практичну наставу у предузећима и у школи воде три наставника практичне наставе.

Деведесет и пет процената запослених школе је са високом стручном спремом стеченом на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију (сурдопедагози и логопеди), Технолошко-металуршком факултету, Машинском факултету, Природно математичком факултету, Факултету примењених уметности, Филозофском факултету, Факултету политичких наука, Правном факултету и Факултету за спорт и физичко васпитање. У школи раде два магистра дефектолошких наука, један магистар медицинских наука и 2 магистра уметности.

СТРУЧНУ СЛУЖБУ школе чине: психолог, социјални радник, библиотекар и техничар аудио опреме.

ОРГАНИЗАЦИЈОМ РАДА школе управљају: директор, помоћник директора и стручни сарадници.

АДМИНИСТРАТИВНО и ТЕХНИЧКО особље је подршка функционисању школе.

*Каја Тасић
помоћник директора*

Колектив школе од оснивања до данас

Од оснивања школе до данас, велики број колега и чланова колектива дао је свој допринос раду школе.

Миладин Љујић, Љубица Николајевић, Магдалена Бутковић, Боса Ранковић, Видосава Лукић, Мара Ристивојевић, Марија Пашић, Босиљка Ђурић, Даринка Ћосић, Јелена Давидовић, Босиљка Стојановић, Софија Петковић, Љубица Николајевић, Лепосава Ђурић, Милева Љујић, Божидар Томић, Станојка Крстић, Јелица Јанковић, Душанка Радосављевић, Владимир Матејић, Угљеша Смиљанић, Загорка Јовић, Ружица Христић, Милић Раковић, Ненад Дивљан, Иванка Будисављевић, Катарина Гвозденовић, Сава Пантић, Даница Мраовић, Милутин Стојовић, Богумила Перишић, Аница Шимић, Даница Станковић, Јован Ковачевић, Драгослав Бошковић, Трифун Константиновић, Андрија Аждајић, Милован Лазовић, Ђорђе Поповић, Зорка Ђ. Поповић, Анка Хрстовић, Звонко Ерменц, Даница Раковић, Софија Дивчић, Марија Узелац, Зорка Ј. Поповић, Добрила Литричин, Анка Томановић, Радловић Деса, Марић Војислав, Петровић Олга, Грудановић Бранислава, Петровић Радмила, Михајловић Бранка, Манојловић Радмила, Брадић Ружица, Станојевић Богосав, Ђоровић Милица, Милошевић Нада, Лукић Вера, Младеновић Коста, Мијатовић Јелица, Мушкиња Никола, Мушкиња Зора, Келер Светислав, Лазаревић Живана, Пејновић Олга, Цвијановић Ивана, Илић Иванка, Дивац Илија, Крстић Загорка, Јефтић Јованка, Јевремовић Зорка, Ристић Миланка, Димић Надежда, Драгосавац Радмила, Дељанин Жанка, Шатара Љиљана, Љубојевић Добрила, Радовић Мирка, Радосављевић

Душан, Рафаиловић Слободан, Даскаловић Анета, Нинић Гордана, Ковачевић Александар, Здравковић Снежана, Вукосављевић Зорица, Гудељ Војка, Милевић Радојко, Јефтић Зорица, Бањеглав Јованка, Зоран Жикић, Николић Борка, Добрић Јасенка, Милић Зорица, Димитријевић Иванка, Дамњановић Јелица, Живановић Татијана, Ђуровић Ружица, Новаковић Љиљана, Мијатовић Нада, Јоксимовић Милка, Стефановић Златомир, Петковић Милица, Павловић Вера, Павловић Драгана, Мушкиња Вера, Пенчић Душан, Демић Гордана, Танасујкић Бранислав, Баста Сена, Николић Гордана, Васо Обрадовић, Дмитровић Дивна, Ђекић Сузана, Жунић Ана, Лазић Предраг, Поповић Зорица, Јефтић Марија, Лековић Радомир, Радевић Александар, Јовановић Душанка

Административно и техничко особље:

Драгана Павловић, Стева Хорват, Хохлов Стева, Даница Галечић, Сава Росић, Лепосава Радовановић, Тодоровић Радмила

Помоћно особље:

Милена Николић, Милан Павићевић, Милица Лукановић, Шерифа Далип, Љубинка Пендић, Даница Стошић, Катица Јаковљевић, Радојка Павићевић, Миљковић Гордана, Јоцић Љубица, Тодоровић Лепосава, Војић Милка, Игић Радица

Колектив школе у години јубилеја

Петровић Лепосава, дипл. дефектолог, директор школе
Тасић Каја, дипл. дефектолог, помоћник директора
Симовић Драгица, социјални радник
Омановић Невена, психолог школе
Тодоровић Гордана, секретар школе

Наставници

Поповић Софија, дипл. дефектолог, наставник
Бојанић Мирјана, дипл. инжењер технолог, наставник
Букарица Гордана, дипл. дефектолог, наставник
Матовић Светлана, дипл. дефектолог, наставник
Обрадовић Славица, дипл. дефектолог, наставник
Костић Весна, дипл. дефектолог, наставник
Петровић Гордана, дипл. дефектолог, наставник
Станојевић Верица, дипл. дефектолог, наставник
Лазић мр Достана, дипл. дефектолог, наставник
Ристановић Љиљана, дипл. дефектолог, наставник
Сибиновић-Миленковић Весна, дипл. дефектолог, наставник
Спасић Драган, дипл. дефектолог, наставник
Плавшић Лидија, дипл. дефектолог, наставник
Радовановић Марија, дипл. дефектолог, наставник
Славковић Олгица, дипл. дефектолог, наставник
Стевановић Драгана, дипл. дефектолог, наставник
Убовић Славица, наставник физичког васпитања
Тадић Снежана, дипл. дефектолог, наставник
Лошић Драгица, дипл. дефектолог, наставник

Тешић Снежана, дипл. инжињер организације рада, наставник
Ћирић Весна, дипл. сликар текстила, наставник
Јанковић мр Славенка, дипл. сликар–графичар, наставник практичне наставе
Петровић Јасминка, дипл. дефектолог, наставник
Комарица Весна, инжењер технологије, наставник практичне наставе
Лазовић Зорица, дипл. дефектолог, наставник
Божовић Мери, дипл. дефектолог, наставник
Вукас Свјетлана, дипл. дефектолог, наставник
Голубовић Мелита, дипл. дефектолог, наставник
Дамјановић MSc Горанка, дипл. дефектолог, наставник
Достанић Милена, дипл. дефектолог, наставник
Ђачић Валерија, дипл. дефектолог, наставник
Ђорђевић мр Исидора, дипл. дефектолог, наставник
Живановић Горица, дипл. дефектолог, наставник
Игњић Јелица, дипл. дефектолог, наставник
Ивановић Мирјана, дипл. дефектолог, наставник
Јанковић Биљана, дипл. дефектолог, наставник
Јовановић Наташа, дипл. дефектолог, наставник
Марковић Драгослав, виши стручни радник електро струке, наставник
Николић Снежана, дипл. дефектолог, наставник
Суботић Сузана, дипл. дефектолог, наставник
Маринков Гордана, дипл. дефектолог, наставник
Тодоровић Ксенија, струковни ликовни уметник, наставник
Јекић Станислава, дипл. дефектолог, наставник
Јуришић Гордана, дипл. дефектолог, наставник
Петровић Катарина, дипл. дефектолог, наставник
Марјановић Милош, дипл. дефектолог, наставник
Магделинић мр Владимир, дипл. сликар, наставник
Марковић Марија, дипл. дефектолог, наставник
Ђорић Дарко, наставник физичког васпитања
Милованчевић Наталија, дипл. дефектолог, наставник
Невенић Јасмина, дипл. математичар, наставник
Вуковић Дијана, дипл. теолог, вероучитељ
Урдаревић мр Ива, дипл. дефектолог, наставник
Живановић Борислава, дипл. дефектолог, наставник
Трипковић Драгана, дипл. дефектолог, наставник
Каличанин Љиљана, дипл. дефектолог, наставник
Каличанин Биљана, дипл. дефектолог, наставник
Савић Тамара, креатор женских фризура, наставник практичне наставе
Васиљевић Јелена, дипл. дефектолог, наставник
Јовановић Бојана, дипл. дефектолог, наставник
Соврлић Јелена, дипл. дефектолог, наставник
Матић Александар, дипл.инжењер машинства, наставник
Арсенијевић Михајло, дипл. филозоф, наставник
Мандарић Маријета, дипл. дефектолог, наставник
Реџић Мирјана, дипл. филозоф, наставник
Шљивић Јелена, дипл. дефектолог, наставник
Чепић Ирена, дипл. дефектолог, логопед

Помоћни наставници:

Спасојевић Дејан, бирографичар - књиговезац, помоћни наставник
Николић Катарина, женски фризер, помоћни наставник практичне наставе

Шеф рачуноводства

Мицић Радосава, економиста, шеф рачуноводства

Административно - финансијски послови

Баљак Ружа, економиста-оперативни менаџер, благајник
Додић Родољуб, електроничар специјалиста за аутоматику, техничар аудио опреме
Досковић Маријана, дипл. филолог, библиотекар
Симоновић Марина, економски техничар, административни техничар
Поповски Марија, административни техничар

Помоћно-техничко особље - спремачице:

Добросављевић Светлана
Филиповић Милица
Војичић Софија
Ћатовић Вера
Максимовић Мирјана
Стојановић Ратка
Радомировић Слађана

Домар школе:

Грујић Милан

Сећамо се свих драгих колега и чланова колектива, који су оставили значајан траг у раду школе. У последњих неколико година су нас напустили: Дмитровић Дивна, Петровић Сања, Трифуновић Снежана, Смедеревац Живка, Славица Гаврић, Демић Стеван.

Рад школе

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански” је модерна васпитно-образовна институција у којој се, осим глувих и наглувих ученика, школују и деца са другим облицима сметњи у развоју. По броју ученика, то је највећа институција овог типа у региону, коју похађају ђаци из Београда и целе Србије, јер постоји могућност интернатског смештаја у Дому за децу и омладину са оштећењем слуха, на последњем спрату зграде школе.

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански” је ресурсни центар за пружање подршке ученицима са сметњама у развоју, који су укључени у редован систем образовања и васпитања, као и њиховим родитељима, наставницима и васпитачима. Школа је наставна база Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, Учитељског и Филозофског факултета, а сарађује и са различитим установама у локалној заједници, удружењима и иницијативама које подржавају инклузивно образовање.

Школа је опремљена савременом технологијом и најмодернијим наставним и дидактичким средствима. Свака учионица и свечана сала школе опремљене су индуктивном петљом, која је намењена глувим и наглувим особама. Ово је установа у којој се уважавају потребе ученика и њихови капацитети развијају до максимума.

Структура рада школе

Делатност школе обухвата: предшколско, основношколско и средњошколско образовање и васпитање, програм ране интервенције и програм рехабилитације деце са кохлеарним имплантом, специјалистичко образовање и образовање одраслих. Овим програмима су обухваћени полазници различитих узраста, од беба до одраслих особа на дошколовању и преквалификацији.

Организација рада школе се заснива на планираном програму рада школе и праћењу рада од стране стручних органа школе, сарадника, директора школе, школског одбора и надлежних органа и институција.

Предшколско васпитање и образовање

Са жељом да пратимо савремене трендове хабилитације и рехабилитације глуве и наглуве деце најмлађег узраста, у школи је формирано прво предшколско одељење давне 1954. године. У почетку је број деце обухваћен предшколским васпитањем и образовањем био мали, а након 1974. године, у школи су редовно постојале две, а сада постоје три предшколске развојне групе.

Реализација предшколског програма се данас одвија у три узрастне групе:

- млађој (за ученике узраста од 3 до 4,5 година)
- средњој (за ученике узраста од 4,5 до 6 година)
- припремној предшколској групи (за ученике узраста од 6 до 7 година).

Поред групног рада ученици предшколског узраста обухваћени су и следећим индивидуалним третманима: слушне и говорне вежбе, аудиолошке вежбе и логопедске вежбе.

Рад са ученицима предшколског узраста одвија се у пријатној, сигурној и подстицајној атмосфери. Окружење за рад је усклађено како са професионалним нормама тако и са природним потребама детета. Школа располаже са три учионице за предшколско васпитање и образовање. Учионице су живих боја са дидактичким материјалом и играчкама које су примерене узрасту деце.

Основе програма васпитно-образовног рада у предшколским групама покривају све области развоја, са циљем да се задовоље основне потребе учења и прилагођавања средини (физичко здравље и развој покрета, развој језика и комуникације, когнитивни, социјални и емотивни развој, развој приступа учењу). Учионица за реализацију предшколског програма је место где се уважавају дечје потребе, инсистира на активној сарадњи са родитељима, а васпитно-образовни рад највише вреднује. Кроз игру, покрет и интеракцију, са акцентом на стимулацији говора, обухвата се целокупна личност детета. Деца се на овај начин социјализују и усвајају основне математичке појмове, развијају интелектуалне способности, говорно-језичке вештине, самосталност и неопходне развојне вештине.

Програм ране интервенције којим су обухваћена деца са сметњама у развоју, од рођења до треће године, је интегрални део предшколског васпитања и образовања. У основи, рана интервенција се заснива на примени програма којима се подстиче оптималан и хармоничан развој деце, па су стимулације које се примењују, физиолошке природе и морају квалитативно и квантитативно одговарати развојном нивоу и индивидуалним развојним карактеристикама сваког детета.

Деца обухваћена припремно-предшколским програмом припремају се за упис у први разред основне школе за ученике оштећеног слуха или за интеграцију у редовни систем васпитања и образовања. Све активности у припремној предшколској групи имају за циљ да допринесу максималном развоју индивидуалних способности и осамостаљивању, подстицању радозналости и креативних потенцијала, јачању социјалних и емотивних компетенција и поштовању индивидуалности детета.

Рана интервенција

Препознавање потреба деце и родитеља, довело је до развоја новог и јединственог програма ране интервенције, чији су полазници бебе, после неонаталног слушног скрининга, односно од момента дијагностиковања глувоће или наглувости. Програм се примењује од 2012. године, а настао је у сарадњи са партнерским организацијама: Институт за мајку и дете, Клинички центар Србије, Градска болница и Дечја кућа. Школа је, у овој области рада, пионир на подручју Србије.

Циљ хабилитационог и рехабилитационог третмана у раној интервенцији је развој комуникативних, когнитивних и психомоторних способности, са акцентом на развој способности слушне и говорне комуникације кроз слушну стимулацију, која се одвија истим редоследом као и код чујуће деце.

Као помоћ природном развоју, осмишљен је програм са активностима и предметима који омогућавају да дете постепено развија чула, покрет, самосталност, интелигенцију, концентрацију, пажњу, као и да правилно успоставља комуникацију са околином.

Програм ране интервенције одвија се у склопу предшколског васпитања и образовања. Тим стручњака у раној интервенцији чине: сурдоаудиолози, психолог и социјални радник.

Циљеви ране интервенције су:

- превенција развојних проблема
- хабилитација-рехабилитација деце и њихова интеграција у редовне образовне системе

- развијање потреба за комуникацијом што доводи до развоја говора.

Програм рада са корисницима програма ране интервенције подразумева:

- стручно-саветодавну помоћ родитељима
- стручну помоћ деци која се припремају за операцију за кохлеарни имплант

• стручну помоћ деци која су операцијом добила кохлеарни имплант
• стручно-саветодавну помоћ деци која се привикавају на слушање уз помоћ класичних слушних амплификатора.

Са децом раде високо образовани стручњаци из области сурдоаудиологије. Програм се остварује кроз игру, уз прилагођене играчке, дидактички материјал и асистивну технологију. Све активности се обављају у амбијенту живих боја са дидактичким материјалом и играчкама које су примерене полазницима групе за рану интервенцију.

Рад у раној интервенцији реализује се кроз:

- групни рад
- индивидуални рад
- музичке стимулације
- стимулације покретом
- тематске радионице
- сарадњу са родитељима.

Сарадња са родитељима остварује се кроз свакодневне индивидуалне контакте и пружање информација о напретку детета, као и кроз активно учествовање у (ре)хабилитационом третману и обуци за рад са дететом код куће.

Данас деца поред примарног оштећења имају и додатне сметње, које могу успорити њихов напредак, па је овај вид подршке посебно значајан за децу која

поред оштећеног слуха имају додатне сметње, као и за децу са ретким синдромима. Зато се поред наведених активности спроводе и елементи сензорне интеграције и психомоторне реедукације, како би се подстакло сензомоторни и психомоторни развој детета и организовале њихове сензорне тачке, са циљем даљег развоја њихових когнитивних способности.

Посебна пажња се посвећује организацији структуре простора тако да средина за развој и учење буде подстицајна. Све активности хабилитационих и рехабилитационих третмана спроводе се у специјализованим кабинетима, који су опремљени дидактичким материјалом примереним узрасту деце. У сензомоторној учионици реализује се део програма музичких стимулација и стимулација покретом, како би се подстакла боља сензорна и моторна интеграција информација код деце.

Током целог процеса хабилитације и рехабилитације присутан је родитељ, најважнији сарадник у раду са децом. Деца се, кроз игру, драматизацију, маскирање и друге адекватне активности, доводе у ситуацију изазивања потребе за говором и језиком и мотивишу се за комуникацију.

Деца која похађају овај програм од тренутка дијагностиковања оштећења слуха, уз адекватну подршку, најчешће се врло брзо укључују у редован систем васпитања и образовања. Након треће године, деца се укључују у редовне вртиће или у развојне предшколске групе у нашој школи. Дефектолози из наше установе и након укључивања деце у редовне вртиће, пружају подршку родитељима, деци и колегама у виду саветодавног и директног рада.

Монтесори вртић

Монтесори програм је заснован на природној дечјој жељи за игром и учењем. Ова педагогија усмерена је на практични рад и непосредно искуство деце и поштује индивидуални развој детета.

Деца уче у природном окружењу где развијају пажњу, стрпљење, прецизност, моторику и комуникационе способности. Рад се одвија у мешовитој групи са акцентом на развој говора и језика, интелектуалне способности и моторичке вештине. Поред групних, деца имају и индивидуалну активност.

Свим полазницима вртића, омогућене су логопедске и слушне и говорне вежбе, у циљу стимулисања развоја језика и говора.

У раду са децом користи се математички, језички и сензорни материјал. Овај материјал подстиче децу да упознају свет кроз своја чула, развију апстрактне математичке појмове, именују предмете, развију радне навике, развију способност fine и крупне моторике, самосталност и веру у себе, као и многе друге важне развојне вештине. Са децом раде дефектолози-сурдолози и логопеди, са дугогодишњим искуством. Дугорочну подршку деци и породицама пружа и школски психолог, а родитељи су најважнији сарадници у децем развоју. Наш Монтесори вртић је отворен за сву децу са различитим сметњама у развоју, а упис је отворен током целе године.

Основна школа

Ученици се уписују у основну школу, на основу мишљења лекара и надлежне Интерресорне комисије. У нашој основној школи изучавају се обавезни наставни предмети по истом моделу као у редовним школама, али се и наставни садржаји као и наставне методе и средства прилагођавају индивидуалним потребама ученика. Настава се одвија у одељењима, која броје од шест до десет ученика. Наставу спроводи одељенски старешина, који води одељење од првог до осмог разреда и предметни наставници. Таква организација рада пружа основу за што боље напредовање ученика. Поред обавезних наставних предмета, у школи се реализују и ваннаставни предмети који су специфични за нашу школу:

- стимулације покретом
- музичке стимулације
- корективна гимнастика
- обавезне спортске активности
- радно-производна пракса.

Стимулације покретом и музичке стимулације су предмети код којих се покрет и музика користе у сврху развоја говора и побољшања говорне прозодије, што чини говор ученика разумљивијим.

Циљеви радно производне праксе су развијање постојећих и стварање нових интересовања код ученика за поједине занате (керамичарство, сито штампа, ткање и шивење, израда столарских производа, украсних предмета од папира), као и развијање радних вештина навика, склоности, способности и смисла за колективни рад. Радно производна пракса омогућава ученицима да стекну одређена знања и вештине, које ће им бити од користи, уколико се одлуче да заврше неки од заната.

Наставни план и програм реализују специјални едукатори и рехабилитатори уз примену индивидуалног образовног плана, за све ученике којима је то потребно. Одељења воде дефектолози-сурдолози, од првог до осмог разреда, што обезбеђује оптималне услове за праћење напредовања ученика и континуирану стимулацију.

Ученици уче и стране језике: енглески (од првог разреда) и италијански (од петог разреда). Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ је прва специјална школа у Србији, која је ученицима основне школе понудила могућност учења енглеског као страног језика, кроз пилот пројекат у продуженом боравку, чије је спровођење започело 2003. године.

Наши ученици су обухваћени и следећим индивидуалним активностима

које додатно потпомажу развој говора: слушне и говорне вежбе, логопедске вежбе и аудиолошке вежбе.

Ученицима у првом разреду понуђени су следећи изборни предмети: лепо писање, рука у тесту или чувари природе. У старијим разредима као изборни предмети изучавају се информатика, домаћинство и италијански језик (као други страни језик). Такође, ученици бирају да ли ће да похађају православни катихизис (веронауку) или грађанско васпитање.

Сви ученици наше школе укључени су у неку од бројних школских секција према својим талентима и интересовањима.

Ученици учествују у великом броју активности у локалној заједници.

Заједно са наставницима, ученици посећују културне и уметничке догађаје намењене деци различитог узраста. У току школске године организују се излети, рекреативна настава и многе друге ваннаставне активности у којима ученици уживају и кроз радост и дружење проширују своја знања и вештине.

Продужени боравак

Школа пружа услугу продуженог боравка за све ученике предшколског и основношколског узраста. У продужени боравак ученици долазе након завршетка школске наставе. Ученици се у продужени боравак уписују на захтев родитеља.

Постоје три групе продуженог боравка:

- предшколска група (ученици предшколског и припремно-предшколског узраста)

- млађа група (ученици од првог до четвртог разреда основне школе)

- старија група (ученици од петог до осмог разреда основне школе).

За сваку групу продуженог боравка задужен је по један наставник-сурдолог. Свака група има своју учионицу. По потреби, користи се сала за физичко васпитање или школско двориште, уколико то временски услови дозвољавају.

У боравку ученици уз помоћ наставника израђују домаће задатке, а затим се укључују у различите едукативне и креативне активности, које подстичу индивидуалност, креативност и маштовитост, а у току којих уче кроз игру и друже се са вршњацима.

Професионална орјентација

Током осмог разреда основне школе спроводи се програм професионалне орјентације. Ученици се усмеравају за избор занимања, односно образовног профила у средњој школи. Тим за професионалну орјентацију пружа подршку ученицима путем професионалног информисања, саветовања и помоћи у избору будућег занимања.

У процесу професионалне орјентације ученици се на разне занимљиве начине, кроз драматизацију, квиз и базар занимања, упознају са образовним профилима у школи. Ученици кроз литерарно и ликовно изражавање представљају своје жеље и размишљања у вези избора занимања.

Пошто се чланови Тима за професионалну орјентацију упознају са жељама и могућностима ученика, прелази се на саветовање ученика и родитеља, како би се обезбедио адекватан избор занимања, у складу са жељама и психо-физичким могућностима ученика.

Са ученицима и родитељима се разговара о важности избора занимања, организују се посете потенцијалним средњим школама, као и обилазак предузећа у којима се одвија практична настава.

У нашој школи организује се изложба и јавни час за ученике наше школе и за остале заинтересоване ученике, на коме се представљају образовни профили које школа нуди.

Тим за професионалну орјентацију чине:

- психолог
- социјални радник
- директор
- помоћник директора
- координатор практичне наставе
- разредне старешине завршних разреда.

Средња школа

Након завршеног осмогодишњег школовања у основној школи, на основу мишљења лекара и надлежне Интерресорне комисије, ученици уписују средњу школу. Ученици средње школе могу да изаберу неко од двадесет и три понуђена занимања, за које школовање траје две, три и четири године, у складу са психофизичким могућностима ученика.

Поред предметних наставника, у средњој школи раде дефектолози, сурдолози и логопеди, који пружају подршку ученицима у виду логопедских и слушних и говорних вежби.

Ученици се на практичној настави оспособљавају да самостално и стручно обављају свој посао након завршетка школовања. Практична настава се одвија у савремено опремљеним кабинетима и радионицама за фризере, пекаре, кројаче и столаре, као и у отвореној привреди и бројним радним организацијама са којима школа сарађује (Штампарија „Космос“, „Аеро клима“, Столарска радионица „Ристић“, „Delhaize Serbia“, „Даријана“ и друге). Практична настава у отвореној привреди функционише по принципу пуне сарадње и усклађености наставника теоријске и практичне наставе.

Интересантно је да су још 2011. године ученици образовног профила пекар, који су праксу обављали у предузећу „Delhaize Serbia“, са овом компанијом

склапали уговор о раду на једну трећину радног времена, односно за време проведено на практичној настави, па је тако наша установа на неки начин претеча сада актуелног тренда дуалног образовања.

Ученици могу да се одреде за следећа занимања:

Двогодишње образовање

Подручје рада: Машинство и обрада метала

Образовни профил:

- Аутоперач - подмазивач

Подручје рада: Геодезија и грађевинарство

Образовни профил:

- Подополагач

Подручје рада: Пољопривреда, производња и прерада хране

Образовни профил:

- Цвећар - вртлар

Трогодишње образовање

Подручје рада: Шумарство и обрада дрвета

Образовни профили:

- Столар

- Тапетар

- Израђивач дрвне галантерије

Подручје рада: Машинство и обрада метала

Образовни профили:

- Бравар

- Аутолимар

- Инсталатер грејања и климатизације

- Металостругар

- Лимар

Подручје рада: Геодезија и грађевинарство

Образовни профил:

- Подополагач

Подручје рада: Хемија, неметали и графичарство

Образовни профил:

- Књиговезац

- Аутолакирер

- Картонажер

Подручје рада: Текстилство и кожарство

Образовни профил

- Шивач текстила

- Шивач коже – кожна галантерија

- Обућар

Подручје рада: Личне услуге

Образовни профил:

- Мушки фризер

- Женски фризер

- Педикир – маникир

Подручје рада: Пољопривреда, производња и прерада хране

Образовни профил:

- Пекар

Четворогодишње образовање

Подручје рада: Хемија, неметали и графичарство

Образовни профил:

- Погонски техничар графичке дораде.

Ученици средње школе имају и могућност учења: страног језика (енглески језик), веронауке, грађанског васпитања и информатике.

У складу са личним афинитетима и способностима, ученици средње школе укључени су у неку од бројних школских секција. Током школовања, ученици посећују културно уметничке догађаје у граду и учествују у великом броју ваннаставних активности. Такође су укључени у рад на реализацији различитих пројеката на националном и међународном нивоу. Школа организује и једнодневне излете, а матуранти путују на екскурзије у иностранство.

Значајан број ученика средње школе наставља школовање на некој од редовних високих школа струковних студија и факултетима. Наша установа је прва школа за ученике са сметњама у развоју, која је увела четворогодишњи образовни профил - погонски техничар графичке дораде, омиљен нашим осмацима са очуваним интелектуалним способностима. Након матуре, ти ученици најчешће уписују и завршавају Политехничку академију или Факултет примењених уметности. Имамо и бивше ученике који су знање надградили на Академији лепих уметности, Стоматолошком факултету, Факултету спорта и физичког васпитања, Правном факултету и другим високошколским установама.

Поносни смо и на бивше ученике, који су данас наше колеге и наставници наше школе.

Индивидуална настава

Сви ученици школе обухваћени су додатном подршком у виду индивидуалне наставе, односно часовима слушних и говорних, аудиолошких и логопедских вежби. Кроз индивидуалну наставу стручни мобилни тим школе пружа додатну подршку ученицима са сметњама у развоју из редовних школа. Корисници услуга стручног мобилног тима су деца предшколског узраста и ученици основних и средњих школа са сметњама у развоју, укључени у редовне вртиће и школе процесом инклузије. Школа поседује савремено опремљен аудиолошки кабинет и клинички аудиометар произвођача „MADSEN“, као и кабинет за техничку подршку и фитинг, у којима се врши редовна провера стања слуха ученика два пута годишње, фитинг, провера исправности и сервис слушних апарата и кохлеарних импланта. У аудиолошком кабинету ученици школе имају аудиолошке вежбе једанпут недељно.

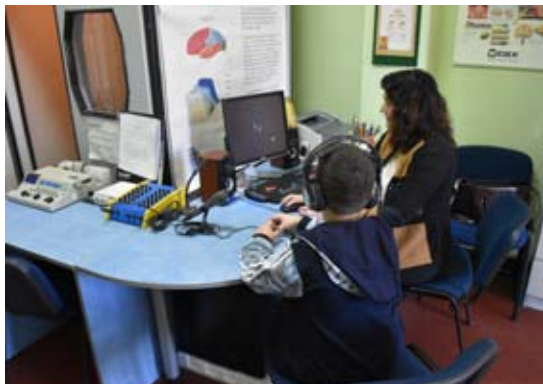
Логопедске вежбе

Циљ логопедског рада у школи је отклањање говорно-језичких поремећаја и тешкоћа у говорном понашању. Ученици школе имају логопедске вежбе једанпут недељно. Логопедски третмани се обављају у специјализованим кабинетима који су опремљени модерним дидактичким материјалом.

Слушне и говорне вежбе

Ученици школе обухваћени су са два часа недељно индивидуалног рада, на часовима слушних и говорних вежби. Слушне и говорне вежбе се спроводе у специјализованим кабинетима опремљеним адекватном апаратуром (КСАФА) и савременим дидактичким материјалима. Циљ наставе слушних и говорних вежби је стимулација и развој говора код глуве и наглуве деце, као и деце са другим облицима сметњи у развоју.

Музичке стимулације и стимулације покретом

Музичке стимулације и стимулације покретом имају за циљ да коришћењем ритма, мелодије и одређених покрета тела подстакну дете на гласање и стимулишу развој што природнијег говора и коректне артикулације гласова. Ова два предмета су специфични за нашу школу, део су верботоналне методе рехабилитације слушања и говора и припадају домену хабилизацијског и рехабилитацијског рада са ученицима.

Часови музичких стимулација и стимулација покретом реализују се са ученицима од првог до трећег разреда, са фондом од по два часа недељно, а са ученицима од четвртог до осмог разреда, са фондом од по једног часа недељно.

Хабилизација и рехабилитација деце/ученика са кохлеарним имплантом

Кохлеарна имплантација је довела до изузетног напредовања у процесу хабилизације и рехабилитације деце са тешким сензоринеуралним оштећењем слуха, као и постлингвално глувих особа. У школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, од 2000. године почиње се са (ре)хабилизацијом кохлеарно имплантиране деце у сарадњи са стручњацима из неколико медицинских и дефектолошких установа из земље и света.

Програм (ре)хабилизације деце/ученика са кохлеарним имплантом обухвата различите видове подршке:

- преоперативна (ре)хабилизација слушања и говора
- припрема за уградњу кохлеарног импланта

- фитинг
- постоперативна процена и праћење деце са уграђеним кохлеарним имплантом
- индивидуална (ре)хабилитација слушања и говора деце са уграђеним кохлеарним имплантом
- групна (ре)хабилитација кохлеарно имплантиране деце у предшколском одељењу
- укључивање и праћење кохлеарно имплантиране деце у редован систем образовања уз континуирану подршку.

Свако дете је посебна личност и има своју индивидуалност, па због тога детету посебно прилазимо и слушни тренинг одређујемо према његовим специфичним карактеристикама и потребама. Током једног часа у трајању од 45 минута, примењује се више различитих слушних активности: слушање Лингових звукова, слушање ономатопејских звукова, слушање инструмената, слушање и разумевање упутстава, наредби и питања, као и конверзација која одговара дечјој узрасној групи.

Избор речи, темпо и обим речника зависи од говорно-ситуационих потреба и индивидуалних могућности детета. У раду са ученицима се користе модерни дидактички материјали, као и таблети и рачунари.

У оквиру програма, информишемо и едукујемо родитеље о правима и могућностима у остваривању социјалне и здравствене заштите. За родитеље је од нарочите важности да знају да ли ће њихово дете моћи да похађа редовну школу, па је сарадња породице и рехабилитатора и због тога битна. Важно је да родитељи имају реална очекивања успеха свог детета.

На основу досадашњих искустава, деца са кохлеарним имплантом могу да постигну висок ниво слушног и говорно-језичког развоја, као што су: боља артикулација, разумљив говор, боље разумевање саговорника, разговор телефоном. Колико ће дете имати користи од кохлеарног импланта, колико ће му подршке бити потребно и како ће напредовати у школи и поред адекватне рехабилитације, индивидуално је за свако дете.

Децу са кохлеарним имплантом припремамо за укључивање у редован систем образовања, међутим, нека деца остају у нашој школи. Ученицима са кохлеарним имплантом, која се налазе у инклузивном образовању, пружамо континуирану стручну подршку, на свим нивоима образовања, укључујући и академске студије.

Сензомоторна интеграција и реедукација психомоторике

Програм сензомоторне интеграције се одвија у специјално опремљеној сензомоторној учионици. Ова просторија је безбедна и стимулативна средина која подстиче развој и активира сва чула.

Програм подразумева и подршку ученицима у инклузивном образовању, којима је на основу мишљења Интерресорне комисије неопходна дефектолошка подршка.

Програм пружа додатну едукацију и подршку родитељима, као и наставницима и васпитачима, у раду на развоју когнитивних и емотивних капацитета и социјалног функционисања њихове деце са вишеструком ометеношћу у развоју.

У просторији за сензомоторну интеграцију спроводе се специфичне вежбе реедукације психомоторике, стимулације покретом, музичке стимулације као и програм ране интервенције.

Програм сензомоторне интеграције намењен је деци са дисфункцијама и тешкоћама у сензорној и моторној интеграцији, деци са аутизмом, поремећајима пажње и хиперактивношћу, интелектуалним тешкоћама, деци са оштећењем слуха, оштећењем вида, као и деци са ретким синдромима. Терапијом сензомоторне интеграције интегришу се нова искуства деце, која се стичу употребом различитих справа и играчака. Деца се играју у базену са лоптицама, користе вибрациону фотељу, зид за пењање, разне типове љуљашки, различите врсте играчака...

Поред чула слуха, вида, мириса, укуса и додира, деца добијају информације из два најважнија система: проприоцепције и кинестезије, на основу чега граде доживљај свесности и сопственог постојања, као и нов однос према реалности. Низ специфично креираних вежби и покрета тела, кроз игру, подстичу развој когнитивних способности деце.

Ресурсни центар за инклузивно образовање

Након успешног учешћа у пројекту „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу“, познатијем по свом енглеском акрониму ДИЛС пројекат (Delivery of Improved Local Services), који су заједнички спровела три ресорна министарства (Министарство здравља, Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство рада и социјалне политике), школа је, 2010. године, постала Школа Модел М1, односно ресурсни центар за пружање подршке другим редовним и специјалним школама на свим нивоима образовања, укључивање и припрему деце са сметњама у развоју за академске студије.

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ пружа подршку ученицима са свим развојним проблемима, узраста од рођења до краја средње школе, којима је на основу мишљења надлежне Интерресорне комисије неопходна

додатна подршка. Подршка се одвија два пута недељно, у просторијама школе.

Нашу помоћ могу да користе ученици, њихове породице, као и наставници и васпитачи из институција у којима се одвија инклузивно образовање.

Специјалистичко образовање

Школа има могућност реализације специјалистичког образовања у једногодишњем трајању у оквиру подручја рада, делатност личних услуга за образовне профиле:

- креатор женских фризура
- креатор мушких фризура
- креатор маникир и педикир.

Образовни програм за креаторе мушких и женских фризура, акценат ставља на стицање теоријских знања из савремене технологије креирања фризура и власуљарских предмета, као и на стицање практичног искуства.

Током образовног програма, кандидати се упознају са најсавременијим достигнућима у креирању мушких и женских фризура. Стичу искуства у уметничком и савременом обликовању фризура, подстичу се на праћење стручне литературе, посећивање семинара и ревија. Са кандидатима се комуницира и путем асистивне технологије (на пример: Skype, e-mail, Viber).

Услови уписа на специјалистичко образовање су: завршен трећи степен стручне спреме одговарајућег образовног профила – фризер (мушки или женски), маникир и педикир, као и две године радног искуства.

Доквалификација и преквалификација редовних и ванредних ученика

Од школске 2015/16. године, у школи се образују одрасле глуве и наглуве особе и особе са другим врстама сметњи у развоју, старости до двадесет и шест година. У школи је омогућено радно оспособљавање и обука, преквалификација и доквалификација редовних и ванредних ученика, који стичу релевантне квалификације неопходне за запошљавање.

Проширена делатност школе и ученичко предузетништво

Школа је регистрована за обављање **проширене делатности**, односно пружање услуга, ликовно-керамичке, текстилне и столарске радионице и фризерског салона, као и за производњу и продају производа од керамике, текстила и дрвета.

Активношћу и ангажовањем ученика, у оквиру проширене делатности, доприноси се развијању позитивног односа према раду и стваралаштву, стварању радних навика, упознавању правила заштите на раду, професионалној оријентацији и усмеравању и јача се осећање заједништва на раду. Ученици се оспособљавају за примену стечених знања у практичном раду и развија се осећање одговорности за преузете обавезе и дужности.

У оквиру **ученичког предузетништва** ученици школе оснивају омладинско предузеће, које се бави производњом етно производа од дрвета и текстила. У изради ових производа учествују ученици столарске, текстилне и графичке струке. Ученици прелазе све кораке од иницијалне идеје, преко израде бизнис плана,

оснивања предузећа, до свих фаза производње, маркетинга и продаје готовог производа. Притом, користе се искуства других, сопствена искуства стечена у школи и у породици, као и способности ученика. Започињање предузетништва повезано је и ослања се на стручна знања стечена из наставних предмета.

Производи се излажу на Сајму ученичког предузетништва на коме се представљају ученичка предузећа.

Основни циљеви су:

- усавршавање личних вештина ученика неопходних за егзистенцију, као што су самопоуздање, иницијатива, креативност, тимски рад, одговорност, поштење, одлучност

- стицање знања о тржишним механизмима и процесима за доношење пословних одлука

- стварање пријатељстава и нових контаката

- унапређење образовних процеса.

У реализацији пословне идеје, ученици се ослањају на властите снаге, стручност, снажљивост и креативност. Овакав вид креативно и радно осмишљеног времена, ван часова редовне наставе, доприноси успостављању односа између ученика, наставника и шире друштвене заједнице, чиме се остварују крајњи циљеви и задаци процеса рехабилитације ученика са сметњама у развоју, без обзира на врсту и степен оштећења.

Производе настале у оквиру проширене делатности школе и ученичког предузетништва, ученици излажу на продајним базарима током године, а средства добијена продајом улажу се у куповину материјала и прибора за нове производе.

Наставни планови и програми

Кроз историју школства у Србији, садржај рада у школама за глуве и наглуве се мењао, константно пратећи промене и потребе друштва тог времена. Зато се чак и летимичним прегледом наставног плана и програма кроз историју може сагледати и промена става друштва према глувим и наглувим особама. План и програм по којем се у школи радило, више пута је мењао садржај, структуру и концепцију. Показатељ је промена циља и задатка рада школе и њеног положаја у друштву.

„Завод за образовање и васпитање глувонеме деце“ који је основало Друштво „Краљ Дечански“, 1897. године, радио је по моделу „Завода за глувонеме“ из Берлина, а наставни план и програм саставио је Коста Николић.

У периоду између 1918. и 1941. године школе за глуве су биле независне институције, које нису биле укључене у школски систем, већ су званично припадале Министарству социјалне политике, а надзор над радом ових школа вршило је Министарство просвете.¹²³

Непосредно по завршетку Другог светског рата, специјалне школе су постале део државног система школства. Радило се још увек по старом наставном плану и програму из 1932. године, а циљ образовања глуве деце био је развијање говора.

Комитет за школе и науку Југославије донео је, 1948. године, први послератни „Оквирни наставни план и програм за школе за глуву децу“. Школовање глувих је трајало седам година.

Осмогодишње школовање је, у образовање глувих, уведено 1953. године, када је донет и нови наставни план и програм.

Нови наставни план и програм за школу донет је 1965. године. До овога је дошло пошто је 1960. године донет „Правилник о категоризацији и евиденцији деце ометене у психичком и физичком развоју“ (Сл. лист ФНРЈ бр. 27/1960), а 1961. године и наш први „Закон о специјалним школама Србије“ (Сл. гласник СРС, бр 48/1961). Овим законима су унете извесне новине у систем васпитања и образовања глувих, као и неке нове форме и облици организовања наставе као што су „екстерна одељења при редовним школама“ и „одељења за дефектну децу при дечјим вртићима“, чиме се јасно ставља до знања да међу глувима има и наглувих, за које се мора направити посебан програм, који је заправо представљао редукван редовни наставни план и програм. Тада је формирана и посебна Комисија за специјалне школе са задатком да припреми нови наставни план и програм, чији је члан био директор наше школе Обрен Павићевић.¹²⁴

Овај програм је, први код нас, увео „индивидуалне и групне вежбе у слушном опажању и техници говора“ у свих десет разреда, у трајању од 2 до 6 часова недељно. Новим програмом предвиђено је и постојање „Специјалних центара за радно оспособљавање омладине са поремећајима слуха“.

У СР Србији донет је први „Програм васпитно-образовног рада са глувом децом предшколског узраста“ 1973. године и обавезивао је обухватање глуве деце

¹²³ Ковачевић Јасмина, *Дидактички системи у школовању глувих*, Друштво дефектолога Србије, 2003.

¹²⁴ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

радом у предшколским одељењима.

Изменом закона, 1970. године, омогућен је прелазак из специјалне у редовну школу на сваком нивоу образовања, уколико се специјалним образовањем и рехабилитационим мерама стање ометености ученика толико поправило и побољшало, да могу пратити одговарајући програм, чиме је појединим категоријама ученика са сметњама у развоју, па и глумим и наглувим особама, дата могућност да наставе редовно образовање све до универзитетског нивоа.¹²⁵

После 1974. године специјалне школе у Србији, као саставни део опште-образовног система, прате све реформе у образовању, које се одвијају у редовним основним и средњим школама.¹²⁶

Просветни савет Србије, 20. јуна 1977. године долази до суштинске, садржајне и системске реформе наше школе. Према „Општем упутству за израду планова и програма васпитно-образовног рада са децом и омладином ометеном у развоју“, програм је конципиран тако да „задовољава потребе степена ометености“ и то на два нивоа: „максималном“ за наглуву и ону глуву децу чије су вербалне и интелектуалне способности више очуване и редовни или „минимални“ програм за осталу глуву децу. Основа за оба програма био је програм за редовну школу, јер се „специјално образовање обавља по прилагођеним плановима и програмима одговарајућег степена образовања за поједине категорије“.¹²⁷

Нови програм, из 1978. године, разликује четири облика наставе: редовну наставу, специјалну наставу, течајеве и остале облике активности.

Оваква концепција програма имала је за циљ „интеграцију у нормалну средину системом програмских садржаја“ све деце са граничним оштећењима, па се „наша школа приближила у погледу оптерећености ученика редовној школи“.¹²⁸

До 1984. године, све републике и покрајине бивше СФРЈ имале су своје наставне планове и програме образовања за школе свих врста и типова, па тако и за школе за глуву децу. Тада је постигнут споразум да се на територији СР Србије са покрајинама „створи јединствени план и програм за све школе, па и за школе за глуву децу. Тако је дошло до спајања постојећих програма њиховим уједначавањем.“¹²⁹ Нови програм, који је донет 1986. године (Просветни гласник СРС бр. 7/1986) подељен је у пет категорија: обавезне наставне активности, обавезни течајеви, обавезне ваннаставне активности, факултативне наставне активности и факултативне ваннаставне активности.

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ у Београду је прва школа овог типа у Србији, која је увела четврти степен образовања у средњу школу, 2002. године, када је у подручју рада хемија, неметали и графичарство, уведен образовни профил техничар припреме графичке дораде. Истовремено, школа је прва установа која је увела енглески као страни језик у наставу за глуве и наглуве ученике.

Настава енглеског језика се остваривала према заједничким програмима за образовне профиле у трогодишњем или четворогодишњем образовању (Сл.

¹²⁵ Дефектолошки лексикон, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.

¹²⁶ Ковачевић Јасмина, *Дидактички системи у школовању глувих*, Друштво дефектолога Србије, 2003.

¹²⁷ Љубомир М. Савић, *Сто година београдске школе за слушно оштећену децу „Стефан Дечански“*, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, Београд, 1997.

¹²⁸ Исто.

¹²⁹ Исто.

гласник РС - Просветни гласник бр. 6/90 и 4/91), а потом у складу са упутствима, препорукама и садржајима програма објављеним у „Службеном гласнику Републике Србије - Просветном гласнику“ бр. 21/2004.¹³⁰

У школској 2007/08. години, у складу са реформом наставног плана и програма, енглески језик је уведен као наставни предмет и на трећем степену стручног образовања, у подручју рада личне услуге (образовни профил: мушки и женски фризер), а у школској 2009/10. години и у подручју рада пољопривреда, производња и прерада хране, када је отворен образовни профил – пекар. У „Правилнику о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму средњег образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању за наглуве и глуве ученике“, који је објављен у „Службеном гласнику Републике Србије - Просветном гласнику“ бр. 2/2009 објављен је план и програм енглеског језика за глуве и наглуве ученике, као факултативног предмета, чији је аутор наставница наше школе. Од школске 2013/14. године, полазници специјалистичког образовања у једногодишњем трајању за образовне профиле женски фризер, мушки фризер, маникир и педикир, у подручју рада личних услуга, такође уче енглески језик.

Школа је прва установа овог типа која је увела енглески језик и у основну школу. У продуженом боравку, од 2003. године, организована је факултативна настава енглеског језика, за млађу узрасну групу ученика. У складу са инклузивном образовном политиком у Србији, енглески језик као страни језик, уведен је, као обавезни наставни предмет, у основне школе за глуве и наглуве ученике у Србији, од школске 2012/13. године.¹³¹

Од школске 2014/15. године, глуви и наглуви ученици у Србији, уче и други страни језик од петог разреда основне школе. У Школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, у Београду, као други страни језик за глуве и наглуве ученике уведен је италијански језик.¹³²

Настава се одвија по редовном наставном плану и програму, објављеном у „Правилнику о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања“ (Сл.гласник РС - Просветни гласник бр. 10/2004, 20/2004, 1/2005, 3/2006, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011, други правилник 7/2011, други правилници 1/2013, 4/2013, 14/2013)

Законом о основама система образовања и васпитања из 2009. године, као и амандманима на тај закон из 2011. и 2013. године, сви претходни планови и програми престају да важе, јер у Србији званично је уведен концепт инклузивног образовања (Сл. гласник РС бр 72/09, 52/11 и 55/13).

Школа почиње да ради по наставним плановима и програмима редовних школа, уз примену индивидуализације у наставном раду, израду и примену индивидуалних образовних планова (ИОП). Применом „Правилника о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику“ и „Правилника о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање“ основан је Тим за ИОП, који предлаже Индивидуални образовни план, а доноси га педагошки колегијум школе уз сагласност родитеља, у складу са законом.

Према мишљењу Интерресорне комисије за процену потреба за

¹³⁰ Урдаревић, И., *Енглески као страни језик за глуве и наглуве ученике*, Београдска дефектолошка школа, вол. 20 (2), бр. 59, 2014., стр. 269 – 293

¹³¹ Исто.

¹³² Урдаревић, И., Димић, Н., *Настава енглеског као страног језика за глуве и наглуве ученике у неким европским земљама и у Србији*, Београдска дефектолошка школа, вол 20 (3), бр. 60, 2014., стр. 495 – 524

додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику, која је организована на општинском нивоу, тимски се, за сваког ученика, израђује Индивидуални образовни план, којим се потребама појединачних ученика прилагођава начин рада и услови у којима се изводи образовно-васпитни рад (ИОП1) или се прилагођавају и мењају садржаји образовно-васпитног рада, исходи и стандарди постигнућа (ИОП2). Доношењу ИОП-а 2 претходи доношење примена и вредновање ИОП-а 1, као и прибављање мишљења надлежне Интерресорне комисије. Изузетно, за ученика који образовање стиче по ИОП-у 2, осим наставног програма, може да се измени и наставни план.

На основу тимске опсервације прави се педагошки профил ученика са дефинисаним јаким странама, интересовањима и потребом за подршком. Дефинише се врста подршке, израђује се план активности по областима и са циљевима, односно очекиваним квалификационим променама и одређује се динамика реализације плана. У првој години рада по ИОП-у, план се доноси и вреднује тромесечно, а у свакој наредној години евалуација се врши два пута у току школске године.

Посматрајући измене наставних планова и програма, по којима је школа радила, можемо да приметимо да су они све савременији, прате развој сурдопедагошке науке и савремених концепција дидактике, као и друштвена и политичка збивања и реформе школства у Србији. Сваки наредни наставни програм представља корак даље у осавремењивању и модернизацији рада школе, као и приближавању рада школе редовном систему школства, јер су многи наши ученици настављали школовање у редовним школама.

Поносни смо што су наставници школе често били сарадници у изради или аутори нових наставних планова програма, јер је њихово стручно знање и искуство уважавано и уношено у наставне садржаје појединих предмета, а школа је често била установа у којој су се проверавале могућности остваривања појединих наставних садржаја. Многи наши наставници били су и аутори уџбеника за глуву и наглуву децу.

И данас настојимо да својим програмима и плановима укажемо на предности и недостатке спроведених стратегија и активности, учествујемо у даљем подизању нивоа квалитета и иновирању наставних садржаја који се у школи изучавају.

Стручни органи школе

Стручни органи школе баве се креирањем и унапређивањем васпитно-образовног процеса у школи, у складу са савременим тенденцијама образовања и васпитања ученика са сметњама у развоју, а у циљу осавремењивања наставе и школског програма, у складу са потребама и захтевима корисника – ученика и друштва. У школи данас постоје следећи стручни органи:

- наставничко веће
- одељењска већа
- стручно веће за разредну наставу од првог до четвртог разреда и припремно предшколску групу
- стручно веће разредно-предметне наставе од петог до осмог разреда
- стручно веће средње школе
- стручно веће наставника математике
- стручно веће наставника српског језика и књижевности
- стручно веће наставника индивидуалне наставе
- стручни актив за развојно планирање
- стручни актив за развој школског програма
- други стручни активи и тимови

Педагошки колегијум чине председници стручних већа и стручних актива и представник стручних сарадника.

Стручна већа се баве свим питањима у вези са планирањем и реализацијом наставног процеса, остваривањем циљева и задатака наставе, унапређивањем квалитета наставе, праћењем постигнућа ученика, вредновањем и оцењивањем, образовним стандардима, планирањем и реализацијом ваннаставних активности, координацијом између редовне и индивидуалне наставе, планирањем и реализацијом практичне наставе, сарадњом са Факултетом за специјалну едукацију и рехабилитацију и другим факултетима чија је школа наставна база, као и другим стручним питањима од значаја за наставу и рад у школи.

У свакодневном раду школе, посебна пажња се посвећује тимском раду и сарадњи. Број тимова и комисија се стално мења и усклађује са потребама и пројектованим циљевима и задацима установе, па данас у школи постоје следећи

тимови и комисије:

- тим за самовредновање
- тим за рану интервенцију
- тим за кохлеарни имплант
- тим за инклузивно образовање
- тим за заштиту деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- тим за професионалну оријентацију
- комисија за сарадњу са родитељима
- здравствена комисија
- комисија за рад са Дечјим савезом
- комисија за сарадњу са другим институцијама
- комисија за праћење и запошљавање ученика.

Ученички парламент

У школи постоји **ученички парламент** који чине изабрани представници свих одељења виших разреда основне школе и средње школе. Ученички парламент представља начин удруживања ученика, ради заступања њихових интереса и има за циљ да осигура учешће ученика у демократском одлучивању о свим питањима која се њих непосредно тичу. У рад ученичког парламента укључени су и наставници -координатори, који својим саветима помажу раду парламента, али не учествују у гласању и доношењу одлука парламента о битним питањима и активностима.

Постојање ученичког парламента је значајно, јер се тиме гарантују основне слободе и права ученика. Омогућава лични развој ученика, доприноси бољој атмосфери у школи, помаже ученицима да усвоје основна демократска знања и вредности кроз уважавање и прихватање различитости, доприноси изградњи партнерских односа између ученика и наставника, поспешује бољу комуникацију и подстиче доношење заједничких одлука прихватљивих за све стране.

Ваннаставне активности

Школа пружа могућност ученицима да квалитетно проведу слободно време тако што ће се укључити у различите ваннаставне активности, које школа организује. Важан циљ ваннаставних активности је инклузија наших ученика у свакодневно друштвено окружење, као и сензибилизација друштвене заједнице.

Рекреативна настава, излети и екскурзије

Рекреативна настава, излети и екскурзије су облици образовно-васпитног рада, који се остварује ван школе. Циљ ових активности је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини. Задаци који се остварују реализацијом програма посета, излета и екскурзија су упознавање са географским одликама, културним знаменитостима и етно вредностима места које посећујемо, као и са начином живота и рада људи појединих крајева, али и развијање позитивног односа према националним и културним вредностима и навикама других људи.

За ученике млађих разреда основне школе организује се школа у природи, односно рекреативна настава. Ученици обично путују на неку од прелепих планина у Србији.

У претходних неколико година реализовани су излети у Нови Сад, Сремске Карловце, Ваљево, Тополу, Сремску Митровицу и Тршић.

За ученике средње школе организоване су екскурзије у Италију, Грчку, Мађарску и Чешку.

Секције

У циљу организовања и квалитетног провођења слободног времена, ученицима основне и средње школе је понуђено да се, у складу са личним интересовањима и талентима, укључе у рад неке од бројних школских секција.

Математичко-информатичка секција има за циљ да развија и негује љубав према математици и математичко мишљење код ученика, допринесе унапређењу наставе, организује часове занимљиве математике и учествује у припремама ученика за такмичење из математике у оквиру Републичког такми-

чења у знању и вештинама ученика оштећеног слуха.

У оквиру ове секције, ученици су заједно са ученицима ОШ „Бранислав Нушић“ учествовали у обележавању Европске недеље програмирања.

Кроз учешће у раду **литерарне секције** ученици обнављају и проширују знања стечена у редовној настави из предмета српски језик и књижевност, уз корелацију са другим предметима. Кроз рад секције негује се и развија интересовање ученика за српски језик, лепу књижевност, писану реч, као и читалачка култура. Припремом за такмичење из српског језика код ученика се негује такмичарски дух.

Чланови секције уређују и издају школски часопис „Развитак“ који постоји већ четрнаест година и објављује се једанпут годишње, а има за циљ информисање ученика, наставника, родитеља и партнера школе о свим дешавањима у школи током школске године.

У **ликовно-керамичкој секцији** подстиче се стваралачки и креативни рад ученика, развија интересовање ученика за ликовну уметност, негује традиција и обичаји кроз уметничка дела и стваралаштво, развија се љубав према лепом и утиче на формирање естетских критеријума. На тај начин, својим радом у секцији, ученици се оспособљавају да свој доживљај и емоције преточе у ликовни израз и да кроз ликовни рад искажу своје креативне и стваралачке способности.

Рад у секцији обухвата цртање, сликање, вајање, графику, примењену уметност и визуелне комуникације, уз примену свих расположивих ликовних техника и материјала.

Чланови ликовно-керамичке секције учествују на бројним ликовним конкурсима и манифестацијама током школске године, али и помажу у изради наставних и очигледних средстава за потребе наставе, полагања стручног испита наставника, као и за потребе рада других секција и организација у школи.

Ритмичко-фолклорна секција има за циљ побољшање координације покрета и естетских осећања складних покрета, уз коришћење остатака слуха путем индивидуалног апарата, да се развије смисао за културно опхођење међу људима, дружење и такмичарски дух. Кроз учешће у раду секције, развија се дух заједничког доживљавања кроз покрет и упознаје се културно наслеђе народа.

Чланови секције учествују на бројним смотрима, манифестацији „Радост Европе“ и наступају на свим школским приредбама и свечаностима.

Драмска секција кроз креативни рад ученика развија њихова интересовања

за драмску уметност. Рад у секцији доприноси неговању традиције и обичаја, развијању љубави према лепом и формирању естетских критеријума. Радом у секцији ученици се оспособљавају да свој доживљај и емоције преточе у драмски исказ. Драмска секција прати све активности школе кроз приредбе, прославе, такмичења и смотре.

Спортска секција доприноси оспособљавању ученика за слободно стваралачко изражавање у игри, спорту, гимнастици и другим облицима физичке културе, као и развијању такмичарског духа и љубави према спорту. Чланови спортске секције учествују на разним такмичењима, са ученицима других школа за ученике са сметњама у развоју, али и са ученицима из редовних васпитно-образовних установа, као и на другим спортским манифестацијама, попут „Београдског maratona“.

Секција техничке културе има улогу да развија радне навике ученика и да их кроз практично стваралачки рад и њихова интересовања, усмери за оне делатности које одговарају њиховим склоностима и способностима. Учешћем у раду секције проширује се техничка култура ученика и буди веће интересовање за поједине области и технике, које представљају будућност у остваривању достигнућа у развоју науке и технике.

Секција пружа могућност ширег упознавања специфичних проблема безбедности у саобраћају и упознаје ученике са саобраћајним знацима, правилима и прописима. Такође ученицима пружа могућност обуке у вожњи бициклом на полигону и припрема их за такмичење.

Одред извиђача „Стефан Дечански“ је први извиђачки одред глувих и наглувих ученика. Чланови одреда учествују у бројним акцијама које организује Одред извиђача Београда, освајају бројне захвалнице и извиђачке значке, а већ традиционално, наша школа је домаћин новогодишње акције „Полетарчева новогодишња јелка“.

Секција фризера проширује знања ученика образовног профила - фризера, стечена у редовној настави. Ученици, чланови секције, вежбају технике шишања, израде дневних, коктел и вечерњих фризура, бојење, нијансирање, шатирање и технике извлачења праменова косе. Чланови секције се припремају за такмичење фризера и сарађују са Клубом

фризера Београда, али и посећују сајмове козметике где могу да се упознају са новим техникама фризерских процедура и препаратима за негу косе и косишта.

Фото и филмска секција упознаје ученике са фото техником и руковањем апаратима и инструментима за израду фотографија. Кроз ангажовање, у секцији се развија навика и интересовање за рад, љубав према лепом и смисао за уметнички рад. Код ученика се негује такмичарски дух и жеља за наступањем на јавним местима и културним манифестацијама. Кроз рад секције ученици стичу практична знања из области фотографије, уче да снимају фото-апаратом, камером и израђују фотографије.

Чланови секције својим фотографијама доприносе изради школског часописа „Развитак“.

Еколошка секција и секција младих природњака утиче на развој еколошке свести код ученика, развија љубав према природи и биологији. У оквиру ове секције ученици учествују у бројним еколошким акцијама и кроз различите активности проширују своја знања о биљном и животињском свету.

Секција за уређење школског простора се стара о томе да наше школско окружење буде подстицајно, садржајно и у складу са естетским критеријумима. Чланови секције уређују паное у школи и учествују у уређењу дворишта и просторија школе.

Секцију за координацију рада школских радионица чине керамичка, текстилна и столарска радионица, као и радно производна пракса. Ученици праве разноврсне и маштовите предмете и тако исказују своје вештине и умеће у оквиру ликовних садржаја и примењене уметности. Своје радове излажу на манифестацијама и продајним базарима, који се организују током школске године. Средства прикупљена на овај начин се користе за куповину материјала за израду нових употребних и украсних предмета.

Такмичења

Током школске године ученици се припремају и учествују на бројним такмичењима. Такмичења која организује Министарство просвете, науке и технолошког развоја су: Републичко такмичење у знању и вештинама ученика седмих разреда оштећеног слуха, Републичке спортске игре ученика оштећеног слуха и Републичко такмичење ученика фризера са оштећеним слухом. Друштво дефектолога Београда, у оквиру традиционалне смотре „Вољеном граду“ организује такмичење „Шта знаш о саобраћају?“

Ученици школе постижу запажене резултате на свим такмичењима. Прошле школске године, на тридесет и осмом Републичком такмичење у знању и вештинама, ученици седмог

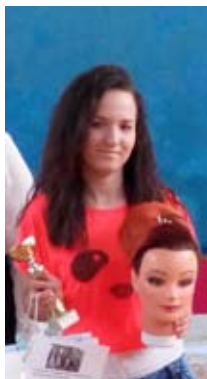

разреда такмичили су се из географије, биологије, хемије, техничког образовања и ликовне културе. Сви ученици су на овом такмичењу освојили прва места из области у којима су се такмичили, тако да је у укупном пласману наша школа освојила прво место.

На осмом Републичком такмичењу образовног профила женски фризер за ученике оштећеног слуха, које је одржано прошле године у школи у Нишу, ученица наше школе је освојила треће место у категорији подигнута коса - свечана фризура. Модели за израду фризура су биле ученице наше школе.

На последњим Републичким спортским играма, наша школа је освојила друго место у укупном пласману. Ученици школе освојили су бројне медаље и признања у појединачним и колективним спортовима.

На последњем такмичењу „Шта знаш о саобраћају?“ ученици школе освојили су прво место.

Изложбе и културне манифестације

Ученици школе редовно посећују различите културне манифестације и догађаје у граду, што доприноси развијању позитивних навика, естетских вредности и проширивању знања ученика.

Избор садржаја које ученици посећују, усклађен је са наставним планом и програмом различитих предмета и интересовањима и жељама ученика, па тако ученици посећују биоскопске и позоришне представе, фестивале, значајне изложбе и културне манифестације. Тако, већ традиционално ученици, посећују Дане европске баштине, Боси фест, Сајам књига, а имали су и прилику да посете изложбе великих уметника као што су Дали, Пикасо и Дирер, као и да обиђу бројне изложбе које су се односиле на наше културно и уметничко наслеђе и савремену уметност.

Ученици, такође, традиционално учествују и на спортским и културним манифестацијама у граду, као што су „Београдски маратон“ и „Радост Европе“.

Материјално - техничка опремљеност

Објект школе својим функционалним решењем обезбеђује квалитетну средину за образовање и васпитање ученика. Настава се одвија у учионицама и кабинетима који су опремљени савременом асистивном технологијом и индуктивном петљом, која омогућава индивидуалну амплификацију у зависности од оштећења слуха.

Поред учионица, за рад се користе и кабинети, специјализоване просторије за групну и индивидуалну наставу, библиотека са читаоницом, физкултурна сала, кухиња са трпезаријом, као и просторије за особље школе.

Материјално-технички и кадровски ресурси су у потпуности у функцији успешне реализације плана и програма рада школе и на располагању су како ученицима, тако и запосленим члановима колектива.

Остварена је сарадња са установама, предузећима, удружењима и појединцима, који су својим радом и донацијама допринели побољшању услова живота и рада у школи.

У протеклом периоду реновирани су и опремљени кабинет за предшколску и кабинет за припремно-предшколску групу. Оба кабинета су опремљена едукативним материјалом на бази Монтесори педагогије и реквизитима за стимулацију свих чула из групе *spozelen* елемената мултисензорног окружења. Отворена је и сензомоторна учионица намењена за сензомоторну интеграцију и реедукацију психомоторике. Средства за опремање сензомоторне учионице и кабинета за предшколску и припремно предшколску групу, обезбеђена су успешном реализацијом пројекта „Додиром и покретом упознајмо свет“ који је подржала компанија НИС, захваљујући донацији Амбасаде Уједињених Арапских Емирата и захваљујући раду и труду запослених школе.

Учионице и кабинети су опремљени новим намештајем, ормарима и столицама. Опремљена је и учионица за музичке стимулације.

Захваљујући залагању наших пријатеља и партнера из The Holley Institute's Carls Family Village из САД-а, као и Фондацији Њ.К.В. Принцезе Катарине Карађорђевић, опремили смо специјализоване кабинете у школи и набавили опрему различитих намена.

Специјализовани кабинети

Школа прати нове тенденције у образовању применом модерних наставних и дидактичких материјала уз употребу савремене асистивне технологије. Наставници школе су обучени за рад са новим технологијама.

У школи постоје **графички студио и дигитални кабинет** који се користе за потребе наставе информатике и стручних предмета

у подручју рада хемија, неметали и графичарство. Опремљени су савременом информационо-комуникационом технологијом и одговарајућим пратећим програмима.

Школа поседује савремени кабинет за сензомоторну интеграцију и психомоторну реедукацију,

који поред наших ученика, користе и деца из редовног система образовања и васпитања, којима је потребна додатна подршка.

У свечаној сали школе налази се савремена **мултимедијална опрема**, која се користи за потребе наставе, ваннаставних активности и стручног усавршавања наставника.

Наставна и дидактичка средства

Пратећи нове тенденције у настави, користимо савремена наставна и дидактичка средства. Све учионице и кабинети за индивидуалну наставу су

адекватно опремљени. Учионице предшколских развојних група су опремљене савременом Монтесори опремом.

Кабинет музичких стимулација поседује дигиталну мини-линију и индуктивну петљу. У кабинету се користе различити музички инструменти.

Логопедски, аудиолошки и кабинет за слушне и говорне вежбе поседују савремену апаратуру, као и наставна и дидактичка средства за развој моторике, говора и језика.

У свим **учионицама** школе налази се групни појачивач KSAFA G са пратећом опремом, индуктивна петља, рачунар повезан са интернетом, монитором и лед телевизором, као и пратећи софтвер.

Пројекти школе

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ је препознала потребу за ширењем сарадње међу школама у земљи и региону, па су ученици и наставници школе укључени у реализацију већег броја пројеката школске сарадње на градском, националном и међународном нивоу.

У сарадњи са ученицима и наставницима из основних школа „Старина Новак“, „Деспот Стефан Лазаревић“, „Бановић Страхиња“, „Петар Петровић Његош“ и „Бранислав Нушић“, средњошколцима из Гимназије „Свети Сава“ и Електротехничке школе „Стари град“, као и малишанима из Предшколске установе „Београд“ и вртића „Змај“, реализовано је неколико мини пројеката, заједничких акција и угледних часова из различитих наставних предмета. Ученици и наставници из редовних школа учествовали су као формални и неформални партнери у реализацији различитих пројеката који су се у школи спроводили.

У школској 2012/13. години, школа је постала члан међународне школске мреже - Академије средњеевропских школа (Academy of Central European Schools - aces). Наставница школе била је члан Савета ове организације (aces Council member) од 2014. до 2016. године.

Кроз активно учествовање у дијалогу са вршњацима из других земаља, млади су имали прилику да успостављају нове контакте, развијају пријатељства и упознају се са различитим погледима и начинима размишљања других људи. Мрежа подржава интеркултурно учење као и повећање свести о глобалним односима и Европским концептима и перспективама, који су основа за остварење европског грађанства и заједничке визије будућности Европе, као и иновативне начине подучавања и учења у региону. Ова мрежа повезује све актере образовно-васпитног процеса у школи - наставнике, ученике, родитеље, али и представнике министарства образовања свих земаља учесница, који су подржали овај програм међународне школске сарадње.

Наставници школе су чланови eTwinning портала, европске платформе намењене комуникацији, сарадњи, развијању пројеката и размени запослених у институцијама образовања и васпитања и њихових ученика.

Од 2017. године, школа је чланица глобалног покрета „Design for Change“ који се бави ширењем „design thinking“ методологије кроз формалне и неформалне канале комуникације.

Пројекат “1+1=1”

Пројекат “1+1=1” реализован је у школи у периоду од 2003. до 2005. године, у сарадњи са Заводом за унапређивање образовања и васпитања.

Овај пројекат је настао у жељи да се модернизује начин рада у специјалним школама и да се оне отворе, како деца не би била изолована. Пројекат је приказао нови модел специјалне школе и делимичне инклузије глувих и наглувих ученика.

Циљ пројекта био је развијање новог модела школе, који укључује прерастање специјалне школе у ресурсни центар за стручну и кадровску подршку редовним школама, увођење нових предмета у наставне програме од предшкол-

ског до завршних разреда средње школе, као и другачији приступ у савладавању наставног градива. Програм је представљао својеврсни мост између редовног и специјалног система, који је омогућио да се деца кроз ваннаставне активности друже и сарађују, као и да кроз обавезне наставне активности, као што су физичко васпитање и ликовна култура, заједно проводе време и присуствују часовима. Задаци пројекта били су и обука наставника за нове видове ангажовања, укључивање родитеља као партнера у школске тимове, као и допринос умрежавању специјалних и редовних школа на нивоу локалне заједнице или региона.

Пружање унапређених услуга на локалном нивоу (Delivery of Improved Local Services - DILS)

Пројекат „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу – ДИЛС“, Влада Републике Србије реализовала је у периоду од почетка 2009. до краја 2012. године, кроз сарадњу три ресорна министарства: Министарства здравља, Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства рада и социјалне политике. Основни циљеви пројекта били су унапређивање квалитета, доступности и ефикасности услуга на локалном нивоу.

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ учествовала је у ДИЛС програму „Подизање капацитета школа за образовање ученика са сметњама у развоју у Републици Србији“ са пројектом „Адекватна подршка особама оштећеног слуха на раном предшколском и школском узрасту“.

Реализацијом пројектних активности унапређене су професионалне компетенције запослених у школи за рад са ученицима са сложеним сметњама у развоју и успостављени су механизми сарадње специјалне школе и осталих образовних установа. Ради подизања квалитета образовања деце/ученика са сметњама у развоју, успостављен је систем подршке за рану интервенцију код деце са сметњама у развоју и унапређени су капацитети школе за коришћење асистивне технологије као облика подршке у процесу образовања ученика са сметњама у развоју.

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ је постала Школа Модел 1 - ресурсни центар за подршку редовном систему образовања и васпитања, али и другим школама за ученике са сметњама у развоју.

Академија средњеевропских школа (aces)

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ прикључила се овој међународној школској мрежи успешном реализацијом пројекта, на тему медијске писмености, под називом „**Медијски гласови за тинејџере са посебним потребама**“, а у сарадњи са Специјалном школом „Константин Паунеску“ (Јаши, Румунија).

Циљ пројекта био је да повећа видљивост ученика са сметњама у развоју у медијима и подигне ниво информисаности и свесности јавног мњења о овој осетљивој теми. Учесници пројекта били су ученици обе партнерске школе и локалних партнерских школа, узраста од 12 до 17 година.

Пројекат нам је омогућио да јавности представимо потенцијале и снаге тинејџера са развојним сметњама, коришћењем и креирањем различитих медија. У циљу да заинтересујемо представнике медија и информишемо ширу јавност, организовали смо различите креативне активности и показали да наши ученици

могу бити корисни и продуктивни чланови друштва. Како није било много медијских извештаја о тинејџерима са сметњама у развоју, направили смо тројезични блог пројекта на интернету, на енглеском, српском и румунском језику (www.aces128.blogspot.com), који је био изузетно посећен (данас има око 32 500 посета из великог броја земаља света).

Учешћем у пројекту, ученици су подигли ниво самопоуздања, самопоштовања, стекли нова искуства, знања и вештине. На блогу су документоване пројектне активности и размена идеја и искустава између партнерских школа. Помоћу блога повећана је видљивост деце са сметњама у развоју у виртуелном простору.

На ACES Академији, у Сенецу (Словачка), априла 2013. године, пројекат је награђен за посебна постигнућа у области иновативног учења. У Србији, јуна 2013. године, пројекат је ушао у Базу знања Креативне школе (<http://www.kreativnaskola.rs>). У Европи, новембра 2013. године, пројекат је објавила Евенс фондација (Белгија), у сарадњи са Институтом за медијска истраживања и медијско образовање (Немачка), у приручнику „Медијска писменост у Европи“ под називом „12 добрих пракси које ће вас инспирисати“. У Србији, пројекат је ушао у базу знања на конкурс „Креативна школа“ под називом „Заједно можемо да превазиђемо разлике“ у школској 2012/13. години.

У периоду од септембра 2013. до априла 2014. у школи је реализован међународни пројекат **„Другачији, али исти“** у партнерству са СОУ „Свети Софрони Врачански“ из Пловдива (Бугарска) и Гимназијом из Пригорја (Румунија). Током реализације пројекта, ученици су анализирали тему пројекта на различите начине, дискутовали о културолошким и лингвистичким различитостима, као и разликама између глувих и чујућих људи. Закључили су да међу њима има много више сличности, него разлика, као и да имају сличне проблеме, жеље и надања.

Наредни пројекат **„Од срца срцу“**, на тему хуманости, успешно је реализован у школској 2015/16. години, у сарадњи са ОУ „Кузман Јосифоски-Питу“ из Кичева (Македонија) и ЈУ ОШ „Центар“ из Тузле (Босна и Херцеговина). Током реализације овог пројекта, ученици из све три школе су у својим градовима одржали хуманитарне концерте и сакупљене прилоге донирали у добротворне сврхе.

Тренутно је у току реализација четвртог пројекта, у организацији ове школске мреже. Пропозиције конкурса су донекле промењене, па је акценат стављен на активизам у локалној заједници. Пројекат **„Руке као гласови“** реализује се у

сарадњи са ГО Савски венац и Удружењем тумача за лица оштећеног слуха Србије (УТЛОСС). Пројекат предвиђа организовање курса српског знаковног језика и културе глувих за ученике из редовних школа, са територије наше општине.

Дебатујући Европу – Школе

У школској 2013/14. години, ученици школе учествовали су у пројекту „Дебатујући Европу: Школе“, што је заправо онлајн дискусиона платформа, подржана од стране Европске комисије, где ученици имају могућност да поставе питања европским политичарима и доносиоцима одлука, али и дискутују са својим вршњацима на њима значајне теме. Група ученика средње школе, осмислила је и снимила питања, као кратке видео записе, на енглеском језику. Да би наша питања учинили доступнијим глувима, омогућили смо превод на српски знаковни језик, као и титлове на енглеском језику. Питања су се односила на остваривање различитих права и начин живота глувих особа у земљама Европске уније (систем образовања глувих и наглувих особа, права глувих и могућности за коришћење националних знаковних језика, остваривање здравствене заштите, запошљавање глувих и наглувих особа у Европској унији, као и рад на превазилажењу комуникационих и других баријера са којима се глуви и наглуви свакодневно суочавају). На наша питања одговорили су: David Hay из Европске уније Глувих, Aurélie Baranger, директор организације Аутизам Европа, Ádám Kósa, глуви политичар из Мађарске и први посланик који користи знаковни језик у Европском парламенту, Yannis Vardakastanis, председник Европског форума инвалида. Питања наших ученика објављена су на сајту овог пројекта, као две дебате: “Како Европска унија може да гарантује права особа са инвалидитетом?” (How can the EU better guarantee the rights of people with disabilities? - на интернет адреси http://www.debatingeurope.eu/2014/06/26/debating-europe-schools-serbia-part1/#.U6_5kZSSxzM и “Шта можемо да урадимо да побољшамо могућности за запошљавање особа ометених у развоју?” (What can be done to improve employment opportunities for people with disabilities? – доступан на веб страни http://www.debatingeurope.eu/2014/06/26/debating-europe-schools-serbia-part-2/#.U6_6p5SSxzM.

Кроз пројектне активности ученици су стекли увид у чињеницу да је важно имати проактиван став у животу, заступати своје интересе и борити се за остваривање права и задовољење личних потреба, уз истовремено поштовање и уважавање других. Такође, показали су жељу да буду информисани о томе како живе глуви и наглуви у другим земљама, како би направили поређење са ситуацијом у Србији. Научили су да не треба одустајати пред изазовима, већ би требало превазилазити препреку. Избором тема, иницијативом да питања преведу на знаковни и енглески језик, као и одговорним приступом при решавању пројектног задатка, глуви и наглуви ученици показали су висок ниво зрелости и предузимљивости.

Пројекат је ушао у базу знања на конкурс „Креативна школа“ школске 2013/14. године.

Сарадња са Холи институтом

Током 2015. године, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ успоставила је сарадњу са институцијом из САД-а, The Holley Institute's Carls Family Village, која има дугогодишњу традицију у пружању различитих видова подршке глумим и наглувим особама и њиховим породицама. Ова сарадња организована је захваљујући ангажовању др Данијела и др Бранке Меглер, уз подршку Фондације Њ.К.В. Принцезе Катарине Карађорђевић.

У јулу 2015. године, група наставника, ученика и родитеља учествовала је у програму „Породична недеља“ и видела како ова организација оснажује и пружа подршку глувој и наглувој деци и њиховим породицама. Наредне, 2016. године, на програму размене били су ученици и наставници средње школе, који су учествовали у програму „Недеља позоришта глувих“, који је намењен глумим тинејџерима, а лета 2017. године ученици средње школе, који су учествовали у програму размене, ангажовани су као саветници овог програма.

У јуну 2017. године, у Школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ реализован је пројекат Први међународни летњи камп глувих и наглувих особа „Знаковни театар“. Програм је подржао Holley Institute Carls' Family Village (САД), Фондација Принцезе Катарине Карађорђевић и организација „Young American Deaf“. Пројекат је реализован у сарадњи са Удружењем тумача за лица оштећеног слуха Србије (УТЛОСС).

Гости су били група младих глувих американаца, директора сличних програма у САД-у.

Учесници програма били су ученици старијих разреда основне и средње школе. Током програма, ученици су реализовали низ уметничких радионица. Реализоване су и представе инклузивног и интернационалног катактера, јер су извођене на српском и

америчком знаковном језику, па су биле подједнако доступне глувој и чујућој публици.

Додиром и покретом упознајмо свет

У циљу побољшања услова рада, подизања нивоа квалитета и ширења опсега услуга које пружа Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, у Београду, 2017. године, реализован је пројекат „Додиром и покретом упознајмо свет“, који је подржала компанија НИС у оквиру програма друштвено одговорног

пословања „Заједници заједно“.

Пројектом је обезбеђена специјализована просторија за психомоторни третман деце са различитим врстама сметњи у развоју - сензомоторна соба, као и Монтесори вртић у склопу школе. Сензомоторна соба је опремљена интерактивним апаратима који имају за циљ да стимулишу чула код деце, која имају сметње у концентрацији, организовању пажње и разним видовима комуникације и имају могућност дозирања стимулација за свако чуло према индивидуалним карактеристикама сваког детета.

Циљ пројекта „Додиром и покретом упознајмо свет“ био је и едукација и укључивање локалне заједнице у пружању подршке деци са сметњама у развоју, спровођењем најсавременијих третмана у едукацији и рехабилитацији, које омогућава програм психомоторне едукације и реедукације „Сензомоторна соба“.

Програм је подразумевао и ангажман на подршци инклузивном образовању, јер су поред ученика школе, укључени и ђаци из редовних школа и предшколских установа, којима је на основу мишљења Интерресорне комисије неопходна дефектолошка подршка.

Онлајн пројекти и учење на даљину

У складу са савременим тенденцијама у образовању, у школи се велика пажња посвећује развоју дигиталних компетенција ученика и наставника. Наставници школе су чланови eTwinning портала и Moodle мреже Србије. Наставница школе била је, 2015. године, модератор највеће онлајн обуке наставника и подизања њихових професионалних компетенција у оквиру пројекта „Развионица“. Обука под називом „Основи учења и наставе“ реализована је на образовној платформи Moodle и односила се на примену националног оквира курикулума.

Током реализације свих пројеката међународне школске сарадње, ученици су са вршњацима из партнерских школа из иностранства комуницирали путем друштвених мрежа, електронске поште и различитих програма за комуникацију (Skype, Viber, WhatsApp). На овај начин ученици су се са својим вршњацима договарали и планирали пројектне активности, учили једни од других и једни о другима.

У склопу реализације пројеката организовано је више предавања, трибина и радионица о безбедном понашању на интернету и заштити од насиља. Ученици су научили како да користе интернет у образовне сврхе и ради добијања жељених информација, а не само ради забаве као што су они најчешће чинили.

Међународна школска сарадња је истовремено била и прилика да ученици знање енглеског језика стечено у учионици примене у реалним и адекватним

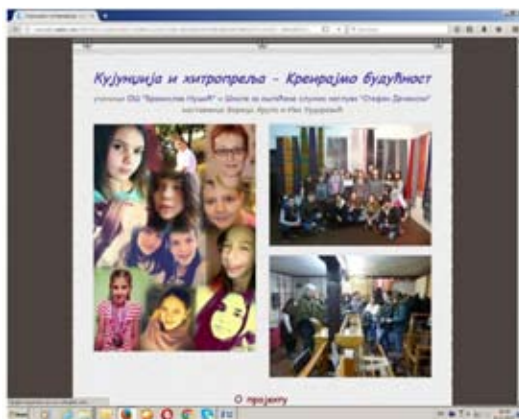
комуникативним ситуацијама. Ученици су обучени да користе различите речнике и програме за преводјење на рачунару и интернету. Ученици су такође обучени како да изаберу и користе различите програме и апликације за учење енглеског језика.

Наредни корак био је реализација онлајн пројекта „Кујунџија и хитропреља - Креирајмо будућност”, у коме су учествовали ученици ОШ „Бранислав Нушић” и Школе за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански”. Полазећи од народне лирске песме „Кујунџија и хитропреља”, у којој је свет рада представљен као универзум који може бити креиран и реализован на најбољи могући начин, преко истраживања о старим занатима, до слике будућег занимања, ученици су прошли обуку у изради интервјуа, плаката и писању есеја о одређеном занимању, уз употребу различитих web 2.0 алата, који су нам помогли да на квалитетан начин истражујемо и презентујемо резултате рада.

Кроз заједнички рад на платформи за учење „Edmodo”, ученици су пронашли нови начин и канал комуникације, где су се сви учесници осећали безбедно, па су могли без препрека да уче, сарађују и одговарају на захтеве наставника. Употреба ИКТ-а омогућила им је да превазиђу комуникационе баријере, успоставе међусобну сарадњу, уче једни од других и боље се упознају. Ученици специјалне школе за глуве и наглуве су информисали ученике редовне школе о занимањима за које се школују, о својој визији и плановима за будућност, а ученици обе школе су усавршавали вештине и знања о употреби различитих ИКТ алата у образовне сврхе. Заједнички рад на платформи за учење „Едмодо” био је прилика ученицима оштећеног слуха да побољшају комуникационе вештине, а њиховим чујућим вршњацима да увиде да деца са оштећеним слухом имају исте потребе и жеље као и они, али да се у животу суочавају са додатним изазовима. Ученици су стекли нова знања, вештине и искуства. Склопљена су нова пријатељства, која су се наставила на друштвеним мрежама. Чланци о пројектним активностима и састави ученика, објављени су у школском часопису „Развитак” и на web месту Шпенадла (<http://bit.ly/1MfJdUw>). Пројекат је ушао у базу знања на конкурс „Дигитални час” школске 2015/16. године.

Заједно са ученицима ОШ „Бранислав Нушић” ученици школе учествовали су у обележавању две Европске недеље програмирања, 2015. и 2016. године. На првој радионици ученици су се, уз помоћ занимљивих туторијала и едукативних игрица, упознали са значајем и основним принципима програмирања. Током наредне недеље програмирања, уз помоћ вршњака из редовне школе, наши ђаци су учили како да програмирају мобилне апликације.

У реализацији наставних планова и програма специјалистичког образовања у подручју рада личне услуге, у циљу олакшане комуникације и консултација наставника и полазника, који су често запослени и живе у унутрашњости Србије, користимо могућности које пружају различити програми и апликације за комуникацију (Skype, Viber, WhatsApp), као и електронску пошту.

Школске награде и признања

Током сто двадесет година свог постојања и рада, школа је добила бројне награде, повеље и признања за квалитетан и успешан рад.

Давне 1973. године школа је добила награду „Доситеј Обрадовић“ за значајна постигнућа у области просветно-педагошког рада. Ову награду, познату и као „Октобарска награда града Београда“, додељује Скупштина града поводом Дана ослобођења Београда у Другом светском рату.

У сусрет 120 година рада школе, наша установа је добила две престижне награде: Светосавску награду и повељу Фонда „Професор Миодраг Матић“. Ове награде су потврда добре традиције и квалитетног рада и подршке особама са инвалидитетом, породицама и локалној заједници.

На дан школске славе Свети Сава, 27. јануара 2017. године, министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић је на свечаној церемонији у Влади Републике Србије школи уручио Светосавску награду као признање за допринос квалитетном васпитању и образовању, унапређивању васпитно-образовне праксе и развоју научних постигнућа у области васпитања и образовања у Републици Србији за 2016. годину.

Током Дана дефектолога, који су одржани од 9. до 12. фебруара 2017. године у Новом Саду, школи је уручена престижна награда, повеља Фонда „Професор Миодраг Матић“ у знак признања за изузетан допринос и постигнуте резултате у унапређењу Дефектолошке теорије и праксе. Повељу „Проф. Миодраг Матић“ Друштво дефектолога Србије додељује установама које постижу запажене резултате у рехабилитацији деце, омладине и одраслих са сметњама у развоју.

Априла 2013. године, на завршном састанку школа учесница пројектног циклуса Академије средњеевропских школа, ACES Академији, у словачком граду Сенецу, школа је добила специјалну награду за посебна постигнућа у области иновативног учења за пројекат „Медијски гласови за тинејџере са посебним потребама“. У образложењу награде међународног жирија стајало је следеће: „Овај пројекат доноси још један језик у ACES земљу... и добар начин да кажете две ствари истовремено!“ Он укључује родитеље, који су врло важни партнери у образовању. Пројекат учи учеснике, старости од 15 до 17 година лобирању и сакупљању средстава, а истовремено подиже ниво осетљивости у заједници – на начин да ученици уче локалне заједнице! Партнери на пројекту су креирали онлајн мултилингвални блог, као средство за комуникацију, дељење и размену идеја“. ¹³³

Пројекат „Медијски гласови за тинеџере са посебним потребама“ је, као један од примера добре праксе у Европи, новембра 2013. године, објављен у приручнику „Медијска писменост у Европи: 12 добрих пракси које ће вас инспирисати“ („Media Literacy in Europe: 12 Good Practices That will Inspire You“), који је објавила Evens Foundation (Белгија). ¹³⁴

¹³³ Образложење међународног жирија доступно је на интернет адреси <http://www.aces.or.at/project-detail?projid=572>. (превод Ива Урдаревић)

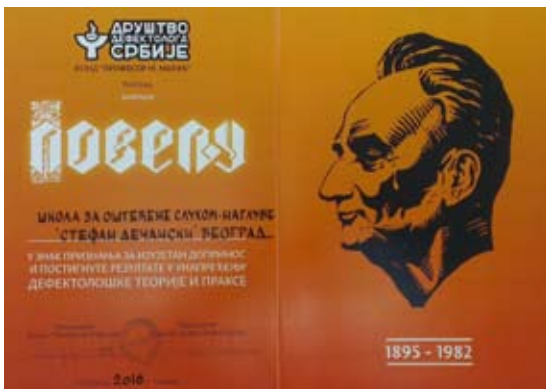
¹³⁴ Приручник је на енглеском језику доступан онлајн у електронском формату на интернет адреси <http://issuu.com/joadriaens/docs/medialiteracymagazine>. Опис пројекта и образложење представника селекционе комисије налази се на странама 46 – 49.

На конкурс „Примери добре учитељске праксе”, који заједнички организују Друштво учитеља Београда и Савез учитеља Републике Србије, 2016 године, друго место освојио је приказ угледног часа „Вук Стефановић Караџић”, који је реализовала група наставника са ученицима виших разреда основне школе.

Бројни прикази угледних часова и пројеката реализованих у школи су, као примери добре праксе, уврштени у зборнике радова на годишњим конкурсима „Креативна школа“ и „Дигитални час“.

Поред горе наведених награда и признања, о успешном и квалитетном раду школе сведоче и бројне повеље и захвалнице, које је школа добила од институција, установа и организација са којима сарађујемо, као што су Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Удружење тумача за лица оштећеног слуха Србије, Савез глувих и наглувих Србије, Савез глувих и наглувих Београда, бројне партнерске школе и предшколске установе из земље и иностранства и друге институције и невладине организације, које се баве образовањем, здравством и социјалном заштитом.

Стручно усавршавање наставника и стручних сарадника

Дужност наставника и стручних сарадника је да се перманентно стручно усавршавају. Стручно усавршавање је како законска обавеза, тако и професионална потреба свих носилаца васпитно-образовног процеса у школи, а са циљем успешнијег остваривања и унапређивања васпитно-образовног рада, стручног оспособљавања и напредовања.

Запослени школе се стално стручно усавршавају као учесници, аутори и реализатори бројних одобрених програма стручног усавршавања, аутори стручних и научних радова и примера добре праксе, на националном и међународном нивоу. Сви запослени упућени су у иновативне трендове образовања, васпитања, хабилитације и рехабилитације деце и омладине са сметњама у развоју.

Радови излагани на стручним и научним скуповима

Дани дефектолога

2008. година

- Станојевић В., *Значај и место физике у сурдопедагошкој настави у школама за децу оштећеног слуха*
- Стевановић Д., Голубовић М., *Организација слушног тренинга деце са кохлеарним имплантом*

2009. година

- Букарица Г., Ристановић Љ., *Дете са дисхармоничним развојем у Школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“*
- Букарица Г., Ђачић В., *Наглуво дете са развојном дисфазом у Школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“*
- Станојевић В., *Мотивисаност родитеља да упишу глуву и наглуву децу у школу за децу оштећеног слуха*
- Благојевић С., Матовић С., *Награда или казна – шта кажу ђаци?*
- Стевановић Д., Голубовић М., *Рехабилитација деце са кохлеарним имплантом у школи „Стефан Дечански“*

2010. година

- Јанковић Биљана, *Испитивање и праћење стање слуха ученика са кохлеарним имплантом у школи „Стефан Дечански“*

- Лазивић Д., Трнавац Р., Миљеновић Р., Радуловић Б., *Значај дефектолошке дијагностике код деце са уграђеним кохлеарним имплантом*
- Јекић С., Радовановић В., *Примена игровних активности у настави биологије за децу оштећеног слуха*
- Матовић С., Костадиновић М., Милосављевић Р., *Развој појмова у настави стручних предмета*
- Букарица Г., Смедеревац Ж., *Вежбе пажње код деце оштећеног слуха*
- Стевановић Д., Голубовић М., *Приказ часа слушног тренинга кохлеарно имплантиране деце са удруженим сметњама*

2011. година

- Станојевић В., *Превенција насиља у школи*
- Стевановић Д., Голубовић М., *Подршка родитељима деце са кохлеарним имплантом*

2012. година

- Јанковић Б., *Практичан приказ тоналне аудиометрије код кохлеарно имплантиране деце у школи „Стефан Дечански“*

2013. година

- Букарица Г., Петровић Л., *Презентација приручника „Водич за развој говора“*
- Станојевић В., *Математички квиз у Школи за оштећене слухом–наглуве „Стефан Дечански“*

2014. година

- Јанковић Б., Букарица Г., *Компаративна анализа артикулације и слушања ученика дубоке и озбиљне аудитивне дефицијенције*
- Урдаревић, И., Петровић, Л., Матовић, С., *Пројектна настава: асес пројекат Медијски гласови за тинејџере са посебним потребама*

2015. година

- Матовић С., Петровић Л., **Специјалистичко образовање за фризере**
- *Пример добре праксе: Интерактивна уметничка радионица - Креативно стваралаштво у Школи за оштећене слухом наглуве „Стефан Дечански“, водитељи радионице: Магделинић Владимир, Јанковић Славенка, Ћирић В., модератор: Петровић Лепосава*

2016. година

- Станојевић В., *Математичко такмичење „Мислиша“ у Школи за оштећене слухом–наглуве „Стефан Дечански“*
- Матовић С., Петровић Л., Тасић К., Невенић Ј., Радовановић М., Јанковић С., *Значај повезаности општих и стручних предмета у образовању младих са поремећајима у развоју*

2017. година

- Поповић С., Николић С., Маринков Г., *Рана интервенција у школи „Стефан Дечански“*
- Матовић С., Петровић Л., Тасић К., Радовановић М., *Коришћење савремених наставних средстава у настави образовања младих са поремећајима у развоју*

Међународна конференција и сајам „Нове технологије у образовању“

- Матовић С., Петровић Л., Урдаревић И., *Специјалистичко образовање за особе оштећеног слуха*, Београд, 2015.
- Урдаревић И., Алексић К., Арула В. *Комуницирамо уз ИКТ*, Београд, 2016.
- Арсенијевић М., Ралић Н., *Пречица до инклузије: видео игре за учење у покрету*, Београд, 2016.
- Урдаревић И., *Уз ИКТ градимо мостове и превазилазимо баријере*, Београд, 2017.

Остале међународне конференције и стручни скупови

- Голубовић М., Стевановић Д., *Организација слушног тренинга деце са кохлеарним имплантом*, рад презентован на Међународном конгресу дефектолога, Завод за рехабилитацију деце оштећеног слуха „Кочо Рацин“, Битољ, рад презентован на Међународном конгресу дефектолога, Завод за рехабилитацију деце оштећеног слуха „Кочо Рацин“, Битољ, 26 - 28. мај 2010.
- Поповић С., *Мишљења и искуства родитеља деце са уграђеним кохлеарним имплантом*, рад презентован на Међународном конгресу дефектолога, Завод за рехабилитацију деце оштећеног слуха „Кочо Рацин“, Битољ, 26 - 28. мај 2010.
- Поповић С., Упитник за родитеље деце са кохлеарним имплантом, рад презентован на Седмом међународном симпозијуму верботоналне методе „Човијек и говор“, Поликлиника СУВАГ, Загреб, 19 – 21 мај 2011, Загреб
- Стевановић Д., Голубовић М., *Деца са кохлеарним имплантом у школи „Стефан Дечански“*, рад презентован на Седмом међународном симпозијуму верботоналне методе „Човијек и говор“, Поликлиника СУВАГ, Загреб, 19. – 21. мај 2011, Загреб
- Стевановић Д., Голубовић М., *Садржај програма индивидуалног слушног тренинга деце са кохлеарним имплантом*, Пети међународни скуп ФАСПЕР, Златибор, 2011.
- Лазић Д., Урдаревић И., *Улога дефектолога у процени способности деце са уграђеним кохлеарним имплантом*, рад представљен на Осмој националној научно – практичарској конференцији „Ти чујеш“, Средња специјална школа са домом ученика за децу са оштећеним слухом „Проф. др Дечо Денев“, Софија, Бугарска, 1. и 2. јун 2012.
- Стевановић Д., Голубовић М., Петровић Л., *Рехабилитациони третмани ученика са кохлеарним имплантом у Школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“*, рад презентован на међународном симпозијуму „Савремени

трендови у лечењу и рехабилитацији наглувости и глувоће”, Београд, 10 – 11. март 2017.

• Петровић Л., Матовић С., Тасић К., Јанковић С., *Примена асистивних технологија у Школи за оштећене слухом–наглуве „Стефан Дечански”*, рад презентован на конференцији Асистивна технологија (АТ) и аугментативна и алтернативна комуникација (ААЦ), Загребу, 2017.

Аутори акредитованих програма стручног усавршавања

2008/09. година

• *Корелација наставних садржаја стручних предмета – здрављем до лепоте*, аутори: Светлана Матовић, Јелена Живојиновић, Валентина Простран, каталошки број 245

• *Здравствено васпитање* – коаутор Матовић Светлана, каталошки број 414

2009/10. година

• *Хигијеном до здравља*, аутор Матовић Светлана, каталошки број 330

• *Култура исхране у функцији обуке наставника за препознавање, развој и примену здравих стилова живота* - коаутор Матовић Светлана, каталошки бр. 251

• *Здравствено васпитање* – коаутор Матовић Светлана, каталошки број 414

2010/11. година

• *Здравље и лепота*, аутор Матовић Светлана, каталошки број 262

• *Деца са посебним потребама и кохлеарно имплантирана деца у систему образовања и васпитања*, аутори: Стевановић Драгана, Голубовић Мелита, каталошки број 718

2011/12. година

• *Естетско обликовање фризура*, аутори: Светлана Матовић, Горанка Дамјановић, каталошки број 286

• *Здравствена и образовно - инклузивна подршка*, аутори: Горанка Дамјановић, Светлана Матовић, Меланија Илић, каталошки број 430

2012/13. и 2013/14. година

• *Коса је одраз здравља и лепоте*, аутори: Светлана Матовић, Лепосава Петровић, Горанка Дамјановић компетенције - К1, приоритети - 4 и 6, каталошки бр.729

• *Здравствено - образовна подршка у раду са хиперактивном децом и децом са сметњама у развоју*, коаутор Матовић Светлана, компетенције - К1, приоритети - 3 и 5, каталошки бр.213

Уџбеници, приручници и поглавља у књигама

- Матовић Светлана, *Фризуре за наставнике и ученике*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1999.
- Матовић Светлана, *Знаковни речник за фризерску професију*, Београд 2003. Матовић С., *Пунђе-подигнута дуга коса*, Београд, 2008.
- Матовић Светлана, *Практична настава са технологијом рада 1*, Завод за уџбенике, Београд 2010.
- Голубовић М., Стевановић Драгана, *Приручник за родитеље деце са кохлеарним имплантом*, Друштво дефектолога Србије, Београд, 2010.
- Букарица Гордана, Петровић Лепосава, *Водич за развој говора*, Публик Практикум, Београд, 2012.
- Стевановић Д., Голубовић М., *Слушне и говорне вежбе деце са кохлеарним имплантом - сет тестова*, ФАСПЕР, Београд, 2013.
- Матовић Светлана, *Практична настава са технологијом рада 1*, Завод за уџбенике, Београд 2014.
- Urdarević, I., *Media Voices for Special Teens U: Media Literacy In Europe - 12 Good Practices That Will Inspire You*, Evens Foundation, Belgium, str. 46 – 49, 2013.
- Urdarević, I., *English as a foreign language for Deaf and Hard of Hearing students in Serbia*. U: Domagala-Zyśk, E. (urednik.), *Developing language competence of people with hearing and speech disorders*, Wydawnictwo KUL, Lublin, Poland, str. 127 -138, 2014.
- Urdarević, I, *Teaching English to Deaf and Hard of Hearing students in Serbia: A personal account*. U: Domagala-Zyśk, E, Kontra, H. E, (urednici), *English as a Foreign Language for Deaf and Hard of Hearing persons – Challenges and Strategies*, Cambridge Scholars Publishing, str. 91 – 109, 2016.

Радови у стручним и научним часописима и публикацијама

- Стевановић Д., Голубовић М., *Children with cochlear implant in school for hearing impaired „Stefan Decanski“*, Београдска дефектолошка школа, 2010.
- Стевановић Д., Голубовић М., *Rehabilitation of cochlear implanted children in the school „Stefan Decanski“* - чланак за знанствену монографију „50 година СУВАГ-а“, Загреб, 2011.
- Стевановић Д., Голубовић М., *Програм слушног тренинга КИ ученика*, Београдска Дефектолошка школа, 2013.
- Урдаревић И., *Енглески као страни језик за глуве и наглуве ученике*, Београдска дефектолошка школа, вол. 20 (2), бр. 59, 2014., стр. 269 – 293.

- Урдаревић И., Димић Н., *Настава енглеског као страног језика за глуве и наглуве ученике у неким европским земљама и у Србији*, Београдска дефектолошка школа, вол 20 (3), бр. 60, 2014., стр. 495 – 524.

- Урдаревић И., Димић Н., *Примена информационо-комуникационих технологија (ИКТ) за учење енглеског као страног језика у глувој и наглувој популацији*.

- Славнић С., Радовановић В., (уредници), (2016), *Специфичност оштећења слуха - нови кораци*, Тематски зборник радова, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Београд, 2016. стр. 129-144.

- Примери добре праксе - радови у базама знања.

Креативна школа

2011/12. година

- Матовић С., Невенић Ј., *Математичко – информатичко шишање*
- Матовић С., Ћосић И., Угреновић А., *Фризура и култура*

2012/13. година

- Урдаревић И., Матовић С., Јанковић С., *Заједно можемо да превазиђемо разлике*

2013/14. година

- Урдаревић И., Петровић Л., *Дебатујући Европу: Школе*

Дигитална школа

2012/13.

- Матовић С., *Корелација наставних садржаја из хемије и домаћинства*

2015/16. година

- Арула В., Урдаревић И., *Кујунџија и хитропреља – креирајмо будућност*

Примери добре учитељске праксе

- Јовановић Д., Костић В., Ћачић В., Божовић М., Петровић Ј., *Вук Стефановић Караџић*, 2016.

Међународна конференција „Корачам и слушај“

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ је постала препознатљива, у региону и шире, по успешној рехабилитацији деце са кохлеарним имплантом. Овим проблемом се, од 2000. године, бави тим стручњака, посебно едукован кроз низ семинара и предавања у земљи и иностранству.

Управо из тог процеса развила се међународна конференција „Корачам и слушај“, која је настала као подршка деци, њиховим породицама и стручњацима који раде са децом/ученицима са кохлеарним имплантом.

Од 2008. године до сада, одржано је седам стручних скупова на којима су излагали стручњаци из области рада са глувом и наглувом децом из земље и иностранства, на различите теме од значаја за рад са кохлеарно имплантираним особама. Ове године организоваћемо Осму међународну конференцију „Корачам и слушај“.

Пилот семинар „Корачам и слушај“ одржан је 27. и 28. септембра 2007. године, као програм едукације за стручњаке, на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду. Аутори овог програма едукације, као и идејни творци и организатори нашег семинара су колегинице Драгана Стевановић и Мелита Голубовић.

Први едукативни семинар, о кохлеарном импланту „Корачам и слушај“ у организацији наше школе, одржан је 2008. године. На семинару су учествовали, поред наших и еминентни стручњаци из аустријске фирме Медел. Нашу установу су радовима представиле:

- Поповић С., Голубовић М., Стевановић Д., *Методски поступак рехабилитације кохлеарно имплантиране деце у Школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“*

- Јанковић Б., *Типови оштећења слуха и заступљеност слушних апарата у Школи за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“*

- Као постер презентације приказана су три рада аутора Лазић Достане и Урдаревић Иве.

Други семинар (округли сто) одржан је 2009. године са темом "Очекивање родитеља и могућности деце са кохлеарним имплантом". Радом под називом „Деца са кохлеарним имплантом у нашој школи“ представиле су се наше колегинице Голубовић Мелита, Стевановић Драгана и Поповић Софија.

Трећи семинар „Корачам и слушај“, одржан је 2010. године, а тема је била „Новине и савремени приступи у сурдологији“. На овом семинару промовисан је први приручник на овим просторима, намењен родитељима деце која имају уграђен кохлеарни имплант, чији су аутори наше колегинице Голубовић Мелита и Стевановић Драгана. Својим радовима школу су представили:

- Петровић Л., Николић Г., *Школа „Стефан Дечански“ као сервисни центар*

- Поповић С., *Како сам се снашао...*

Четврти семинар „Корачам и слушај“ одржан је 2011. године. Теме семинара биле су: „Постигнућа деце са кохлеарним имплантом“ и „Тестови који се користе за праћење кохлеарно имплантиране деце“. Наша колегиница Софија Поповић представила је рад „Прецизност слушања деце са кохлеарним имплантом“.

На пету годишњицу свог постојања, 2012. године, семинар „Корачам и слушај“ прерастао је у симпозијум. Скуп је одобрен од стране Завода за

унапређивање образовања и васпитања. Циљ скупа је био да окупи стручњаке, који се теоријски и практично баве рехабилитацијом особа оштећеног слуха - корисника кохлеарног импланта, како би разменили своја искуства. Теме симпозијума су биле „Искуства у раду са кохлеарно имплантираном децом и одраслим особама“ и „Приказ случаја“. Радове су изложили еминентни стручњаци из области медицине и дефектологије из Аустрије, Бугарске, Републике Српске и Србије. Нашу установу представили су радови:

- Лазић Д., *Значај дефектолошке дијагностике у рехабилитационо васпитно образовном раду - приказ случаја*

- Стевановић Д., Голубовић М., *Наше искуство са кохлеарним имплантом - приказ случаја*

- Јанковић Б., *Практичан приказ тоналне аудиометрије код кохлеарно имплантиране деце у школи „Стефан Дечански“.*

Шести међународни симпозијум „Корачам и слушај“ одржан је 5. децембра 2013. године. Овај скуп, који је јединствен по томе што на једном месту окупља стручњаке свих профила и родитеље који су укључени у процес кохлеарне имплантације глувих особа, окупио је 180 учесника. Теме којима је била посвећена посебна пажња су: „Музика и кохлеарни имплант“, „Деца са удруженим сметњама и кохлеарни имплант“, „Рехабилитација и резултати одраслих особа са кохлеарним имплантом“ и „Деца са кохлеарним имплантом у редовном систему образовања“. Симпозијум је отворен малом приредбом наших ученика и поздравним говором директора школе Лепосаве Петровић. Радове су изложили еминентни стручњаци из различитих области. Нашу школу представила је колегиница Маринков Гордана са радом „Музичке стимулације – методски поступци у раду са децом оштећеног слуха“.

Седма међународна конференција „Корачам и слушај“ одржана је двадесет шестог новембра 2015. године. Централна тема скупа била је „Новине и практични приступ у раду са особама оштећеног слуха – корисницима кохлеарног импланта“. Ова конференција је због актуелности теме коју обухвата област образовања глуве и наглуве деце са посебним акцентом на рад родитеља, привукла велики број посетилаца, па су били присутни представници тридесет различитих институција. Школу су представљали следећи радови:

- Стевановић Д., Голубовић М., Петровић Л., *Деца са кохлеарним имплантом у школи „Стефан Дечански“*

- Поповић С., Николић С.,

- Рана интервенција у школи „Стефан Дечански“*

- Јовановић Н., Петровић Л., Јанковић Б., Голубовић М., Стевановић Д., Чолић Г., *Теоријске и практичне основе музичких стимулација у раној интервенцији кохлеарно имплантиране деце.*

У настојању да допринесе побољшању квалитета образовања и социјалног положаја особа са сметњама у развоју, Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ је успоставила сарадњу са различитим институцијама, организацијама и иницијативама на општинском, градском, националном и међународном нивоу.

Школа има изузетну сарадњу са општином Савски венац која подржава и помаже наш рад. Свака школска година почиње слављем и обележавањем доласка првака у нашу школу. Тим поводом се традиционално припрема приредба након које ђаци прваци добијају донацију од ГО Савски венац – школске торбе пуне прибора. Ученици школе представљају своје рукотворине на бројним продајним

базарима у организацији наше општине. Осим што брине о здрављу наших ученика Дом здравља Савски венац организује и бројне едукативне радионице и предавања на којима наши ђаци имају прилику да науче више о томе како се заштитити од разних заразних болести, одупрети се различитим нездравим искушењима, исправити погрешне навике и унапредити своје здравље.

VIII MEDJUNARODNA KONFERENCIJA "KORAČAM I SLUŠAM"

Novine i praktičan pristup u radu
sa osobama oštećenog sluha - korisnicima K.I.

Beograd, 23.novembar 2017.

Škola za oštećene sluhom - nagluve
"Stefan Dečanski"

Beograd, Svetozara Markovića 85
telefon: 011/2684 167

e-mail: koracam.slusam@gmail.com

www.stefandecanski.edu.rs

Сарадња са друштвеном средином

Школа има одличну сарадњу са Дечјим савезом, а ученици школе учествују у бројним активностима ове организације, попут обележавања „Дечје недеље“, манифестације „Златна јесен“, бројних ликовних конкурса, еколошких патрола и акција дечје солидарности, али и спортских такмичења и бројних прилика за дружење. Заједничке прославе Нове године, школске славе и слични догађаји, позитивно утичу на социјализацију ученика различитог узраста.

Школа сарађује са великим бројем научних институција, па је наставно-научна база Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију и Филозофског факултета у Београду, као и Учитељског факултета у Београду и Сомбору, чији студенти практичну наставу обављају у школи, али се и континуирано професионално усавршавају на бројним семинарима које организују ове научне институције. Сарађујемо и са факултетима у Фочи и Бања Луци, на којима образовање стичу будући сурдолози, логопеди и учитељи. Посећују нас и студенти са бројних светских универзитета, па смо прошле године угостили студенте Универзитета у Индијани (САД).

У оквиру научне и професионалне сарадње, а у циљу унапређења струке, свакодневне праксе и наставе, школа сарађује са многобројним сродним институцијама, као што су: Клинички центар Србије, Градска болница и Дечја кућа, Завод за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију „Проф. др Цветко Брајовић“ и Институт за експерименталну фонетику и патологију говора.

Са истим циљем, праћења савремених научних достигнућа и унапређивањем квалитета наставе и струке, као и ради размене искуства, школа сарађује са бројним струковним организацијама: Друштвом дефектолога Србије и Београда, Савезом учитеља Србије, Друштвом учитеља Београда и Заједницом школа за ученике са сметњама у развоју.

Веома богату сарадњу школа има са републичким и градским Савезом глувих, Удружењем тумача за лица оштећеног слуха Србије (УТЛОСС), као и са Спортским савезом особа са инвалидитетом Београда. Ученици школе активно учествују у раду организација глувих кроз приредбе, спортска такмичења и такмичења у знању и вештини, а представници ових организација су укључени у рад спортске и фолклорно-ритмичке секције, па тако имамо дугогодишњу лепу сарадњу са КУДГ „Радивој Поповић“.

Са бројних спортских такмичења ученици се увек враћају насмејани и поносни на своја достигнућа. Често нас обрадују освојеним медаљама, дипломама и захвалницама, па је на прошлогодишњем Првенству Београда у атлетици десет ученика школе освојило, чак тринаест медаља у различитим атлетским дисциплинама. Наши ученици су успешни и на такмичењима у пливању, екипним спортовима, али и боћању. Такмичења су увек лепа прилика за дружење, али и промоцију и неговање здравих навика и животних стилова.

Спортске манифестације често имају хуманитарни карактер и носе животну важне поруке, а наши ученици традиционално учествују у „Розе трци“, коју Спортски савез особа са инвалидитетом сваке године организује поводом Међународног дана жена, са циљем подизања свести о важности превентивних здравствених прегледа и бриге о здрављу, али и слања поруке солидарности

женама које се боре против рака дојке.

У циљу побољшања друштвеног положаја и укључивања особа са сметњама у развоју у локалну заједницу, школа сарађује са бројним установама, организацијама и иницијативама које подржавају инклузивно образовање. У сарадњи са Удружењем особа са аутизмом, ученици учествују у традиционалним манифестацијама, као што је Улица отвореног срца, али су и чланови инклузивног позоришта, па су наши садашњи и бивши ђаци глумци у мјузиклу „Чаробно путовање“. Уз подршку и помоћ коју нам је пружио удружење „Потковица“ наши ученици похађају часове терапијског јахања на Београдском хиподрому. Дугогодишњи сарадник школе је НВО Помоћ породици, па су ученици школе учествовали у многобројним активностима ове организације, а наставници се стручно усавршавали на предавањима, трибинама и семинарима.

Како је школа „Стефан Дечански“ ресурсни центар за подршку ученицима са сметњама у развоју, који наставу похађају у инклузивном окружењу, редовним школама и вртићима, али и њиховим родитељима, наставницима и васпитачима, школа је потписала уговоре о сарадњи са великим бројем вртића и редовних школа. Наш стручни мобилни тим континуирано пружа неопходну подршку ученицима у редовном систему, а деца и њихови родитељи додатну подршку и савете добијају у нашој установи.

Са ученицима из редовног система често организујемо дружења и заједничке акције, па су нам ђаци из Основне школе „Петар Петровић Његош“ и „Бранислав Нушић“, као и ученици гимназије „Свети Сава“ и ЕТШ „Стари град“ били неформални пројектни партнери, а пројектне активности су биле лепа прилика за заједнички рад, дружење, учење и упознавање.

Са предшколцима из вртића „Змај“ дружили смо се током реализације пројекта „Додиром и покретом упознајмо свет“ и заједнички испробавали могућности сензомоторне собе и различита Монтесори учила у нашим предшколским учионицама.

Разни су поводи и за дружења са децом из Предшколске установе „Београд“ и вртића „Венчић“, а драги другари наших ученика су и основци из школа „Бановић Страхиња“, „Старина Новак“, „Ђорђе Крстић“ и „Деспот Стефан Лазаревић“ са којима смо организовали различите креативне радионице, али и часове хемије.

Дугогодишњу квалитетну сарадњу наша школа има са другим школама за глуве и наглуве и децу са другим развојним сметњама у Београду и Србији. Ова сарадња се одвија кроз већ традиционална спортска и такмичења у знању и вештинама наших ученика, али и кроз посете другим установама и размену знања и искустава у циљу унапређења наставне праксе. Једна од омиљених манифестација наших ученика је Смотра „Вољеном граду“, коју организује Друштво дефектолога Београда, а посебно воле традиционалну Дечију олимпијаду која се, у склопу ове манифестације, сваке године одржава у школи „Антон Скала“. Традиционално добра, квалитетна и успешна је сарадња школа са Центром за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју, у чијем саставу је и Дом за децу и омладину са оштећењем слуха, који се налази на последњем спрату зграде школе и у коме су смештени наши ученици који долазе из разних крајева Србије.

У циљу што успешнијег професионалног оспособљавања, рехабилитације и укључивања ученика у живот у друштву, школа сарађује са бројним предузећима и организацијама у отвореној привреди, у којима наши ученици похађају практичну

наставу. Наши дугогодишњи партнери су столарска радионица „Ристић“, предузеће „Аероклима“, компанија „Delhaize“ и заштитна радионица „Космос“, али и бројне друге мале фирме, приватна предузећа и занатске радионице. Занимљиво је да је школске 2011/12. године, пре актуелног тренда дуалног образовања, компанија „Delhaize“, задовољна ангажовањем ученика на практичној настави, а у договору са школом и родитељима ученика, одлучила да ученике завршног разреда образовног профила пекар запосли на 1/3 радног времена, односно за време проведено на практичној настави, па су тако ученици били додатно мотивисани на часовима практичне наставе, стекли прва радна искуства, а неки од њих и даље раде у овом предузећу.

Сарадња са родитељима ученика одвија се свакодневно, као и кроз редовне родитељске састанке и популарна „отворена врата“. Родитељи се редовно извештавају о постигнућима и напретку ученика у школи, а дају им се и савети и препоруке за рад са ученицима код куће. Кроз учешће у раду Савета родитеља учествују у доношењу одлука и дају мишљења и препоруке о свим питањима од важности за живот и рад ученика у школи.

Заинтересовани родитељи садашњих и бивших ђака могу да се укључе и у рад Форума родитеља у школи. Рад са форумом родитеља има едукативан и терапеутски карактер са циљем правилног приступа у раду са дететом, остваривање бољег контакта и превладавање свих проблема у породици, те припрему за укључивање детета у редовну средину. Активности са родитељима организују се сваки месец у виду стручних предавања, курсева, округлих столова, радионица са одређеним темама: знаковни језик, функционални говор, процес учења, развијање способности, професионална оријентација, али и ради пружања подршке и размене искуства. У оквиру клуба родитеља наши предшколци су са родитељима и васпитачима правили зимницу и организовали разне забавно-едукативне радионице и приредбе, а на курсу знаковног језика, који води наша бивша ученица и мајка ђака другог разреда, уз подршку наставника школе, заинтересовани родитељи могу да науче основе овог вида комуникације.

На посебно место стављена је сарадња са породицама кроз програме подршке породици и саветодавни рад. Школа сарађује и са мрежом подршке глувим и наглувим особама, Holley Institute's Carls Family Village, из Мичигена (САД), па већ трећу годину ученици и наставници учествују у различитим програмима ове организације. Прошлог лета били смо домаћини Првог међународног летњег кампа глувих и наглувих ученика „Знаковни театар“, на коме су се наши ученици дружили и сарађивали са својим вршњацима из Америке, а истовремено, кроз заједнички рад и сарадњу, превазилазили културолошке и језичке баријере. Размена искустава утиче на развијање и стварање додатних видова подршке породицама и ученицима у оквиру наше заједнице.

Ученици школе брину и о свом окружењу, па су заједно са уметницима из групе „ИДЕ“ осликали мурале у дворишту школе, а са запосленима Credit Agricole Bank осликали су школски атријум. Захваљујући ангажовању запослених у Смарт колективу, волонтера из компаније Vip mobile, као и труду ученика и наставника школе, у оквиру корпоративног волонтерског дана „Наш Београд“, уређен је део фасаде, зелене површине и ограда школе.

Школа за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“ је место за све породице и њихову децу. То је школа по мери детета у којој се уважавају потребе појединца и његови капацитети развијају до максимума.

Идеја водилца у раду школе је да сваки ученик активно учествује у ужој и широј друштвеној заједници и интегрише се у све нивое средине у којој живи.

Донатори - пријатељи школе

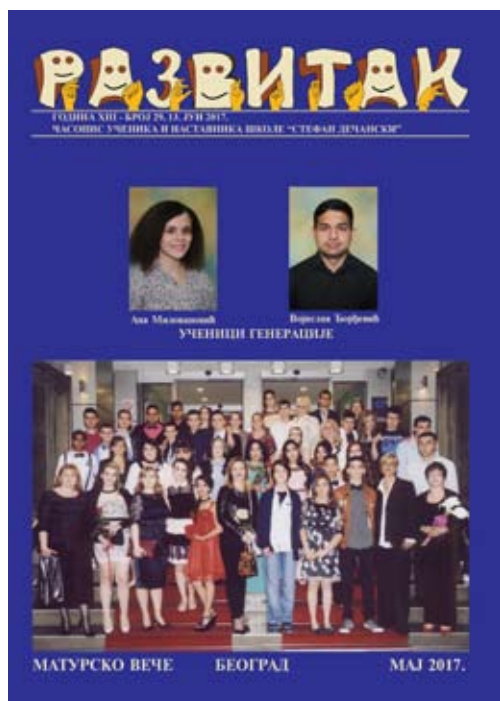
Школа је од оснивања до данас развила веома успешну сарадњу са бројним институцијама, установама, предузећима, удружењима и појединцима који су својим радом и донацијама допринели побољшању услова живота и рада у школи. Међу значајнијим донаторима издвајамо:

- Министарство просвете, науке и технолошког развоја
- Министарство културе
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација
- Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- Скупштина града Београда
- Градска општина Савски венац, Београд
- Секретаријат за образовање и дечју заштиту, Београд
- Секретаријат за спорт и омладину, Београд
- The Holley Institute's Carls Family Village (САД)
- St. John Hospital & Medical Center (САД)
- Амбасада Уједињених Арапских Емирата, Београд
- Амбасада Краљевине Холандије, Београд
- Фондација Њ.К.В. Принцезе Катарине Карађорђевић, Београд
- Верско Добротворно Старатељство, Београд
- Вазнесењска црква, Београд
- Храм Светог Саве, Београд
- Нафтна индустрија Србије
- Електромрежа Србије
- Финдоместик банка, Београд
- Војвођанска банка, Нови Сад
- Credit Agricole банка, Београд
- Vip mobile, Београд
- СМАРТ колектив, Београд
- Агенција „Вангард“, Београд
- Група „ИДЕ“, Београд
- СП „Ласта“, Београд
- ЈКП „Зеленило“, Београд
- Делта хуманитарни фонд, Београд
- А.Д. „Mitsides Point“, Сремска Митровица
- НВО „Банка хране“, Београд
- Кошаркашки клуб „Хемофарм“, кошаркаш Милан Мачван
- Компанија „Siemens“, Београд
- Компанија „Масе“, Велика Британија
- Компанија „Deloitte“, Београд
- Banca Intesa, Београд
- Предузеће „Tigar trade“, Јагодина
- Универзитетска дечја клиника, Београд
- Телеком Србија
- Medel, Аустрија
- КУД „Бранко Цветковић“, Београд

- КУД глувих „Радивој Поповић“, Београд
- Ансамбл народних игара и песама „Коло“, Београд
- „KALCOM“, Краљево
- Компанија „Swisslion Таково“, Горњи Милановац
- Компанија „Don Don“, Београд
- Триглав осигурање, Београд
- „Соко Штарк, Београд
- Издавачка кућа „Лагуна“, Београд
- Удружење „Потковица“, Београд

Живот и рад школе забележили смо у часопису „Развитак“

Трагом успомена - у сусрет годинама које долазе

Јубилеј Школе за оштећене слухом-наглуве „Стефан Дечански“, која ове године слави 120 година рада, представља читав сплет историје и традиције, прошлости и садашњости, па циљ ове књиге није само да осветли прошлост наше установе и сачува је од заборавља, већ и да представи школу данас и каква желимо да буде.

Бројећи године постојања школе, ми у ствари, склапамо делове мозаика успомена и присећамо се свих значајних догађаја и људи који су уткали велики део себе у нашу прошлост и садашњост. Велики је изазов, обавеза и одговорност, али и задовољство бити уредник ове монографије, повезати прошлост и садашњост, чињенице из историјског дела и савремени живот школе. Жеља нам је да уваженом читаоцу скренемо пажњу на пут који је школа прешла и створимо слику о развоју школе, посебно у последњих двадесет година, од 1997. године, када је објављена претходна монографија школе, па до данашњих дана.

Од свог оснивања до данас, школа се непрекидно развијала и пратила савремене трендове науке и струке. Наставни кадар се стално стручно усавршавао, додатно едуковао и уносио иновације у своју праксу, а школа је опремана модерним училима и новим технологијама, како би постала оно што је данас – савремена и модерно опремљена установа, која кроз ефикасну наставу пружа квалитетно образовање, подстичући креативност и иницијативу, уз уважавање индивидуалних психофизичких могућности ученика, али и ресурсни центар за подршку редовним вртићима и школама, ђацима са различитим типовима развојних сметњи који се школују у инклузивном окружењу, као и свим нашим родитељима, који су нам најважнији партнери у свакодневном раду.

Осим знања које треба да пренесемо ученицима, важно нам је и да у школи влада добра клима и стимулативна атмосфера, као и да је наша школа топло место, у коме се сва деца, родитељи и запослени осећају пријатно и удобно. Школа за оштећене слухом - наглуве „Стефан Дечански“ је место где ученици могу слободно да искажу своју индивидуалност и креативне потенцијале, али и место на коме се уважавају и подржавају идеје и иновације, о чему сведоче бројне награде и признања које су ученици, наставници и школа добили током 120 година нашег постојања.

Поносни смо на велике и значајне награде које је школа добила у сусрет овом јубилеју, два највећа признања у области просвете и специјалне едукације и рехабилитације - Светосавску награду и повељу Фонда „Професор Миодраг Матић“, као и на европску награду за посебна постигнућа у области иновативног учења освојену на конкурс Академије средњеевропских школа, повељу Дефектолошког факултета и Октобарску награду града Београда. Све ове награде и признања школи за добар и квалитетан рад свакако нам доносе прегршт радости, али истовремено обавезују и представљају подстрек за наш будући рад.

Свесни смо да живимо у времену промена. Ми смо морали да се мењамо и прилагођавамо, а генерације које долазе ће то вероватно чинити све чешће и брже. Ипак, иако су нам потребне модернизација и иновације, не смемо заборавити ни

нашу прошлост. Тежимо да негујемо, одржавамо и чувамо од заборава традицију и историју наше школе, да задржимо све оно што је добро, а истовремено да учимо и напредујемо.

У сусрет годинама које долазе, захваљујемо се свима који су помогли у изради ове монографије, кроз коју смо покушали да напишемо странице прошлости и садашњости и да отворену књигу предамо будућим генерацијама, са жељом да њихов рад испише странице неке нове монографије.

мр Ива Урдаревић

Садржај

Реч директора Школе	7
Предговор	9
Кратак осврт на педагогију и сурдопедагогију у Србији крајем XIX и почетком XX века	11
Напори у вези настанка Школе за глувонеми	13
Оснивање Друштва „Краљ Дечански”	16
Отварање школе у Београду	18
ПЕРИОД ДО I СВЕТСКОГ РАТА	19
Рад школе у ратном периоду (1912 - 1918)	24
Школа у међуратном периоду	26
Први сурдопедагози школе	30
Рад школе за време Другог светског рата	32
ПОСЛЕРАТНИ ПЕРИОД	34
„Основна школа број 44” и Школа за децу оштећеног слуха - наглуве „Силвије Крањчевић”	34
Школа као део Института за експерименталну фонетику и патологију говора (1954 - 1955)	42
Школа за ученике у привреди „Одсек за професионалну реhabилитацију Института за експерименталну фонетику и патологију говора”	43
Рад у обновљеној школи	45
Директори Школе за оштећене слухом - наглуве „Стефан Дечански”	49
НОВА ШКОЛА	56
Структура запослених	57

Рад школе	61
Наставни планови и програми	75
Стручни органи школе	79
Ваннаставне активности	81
Материјално - техничка опремљеност	86
Пројекти школе	89
Школске награде и признања	96
Стручно усавршавање наставника	98
Сарадња са друштвеном средином	107
Донатори - пријатељи школе	111
Живот и рад школе забележили смо у часопису „Развитак”	113
Трагом успомена - у сусрет годинама које долазе	114

Издавач:

Школа за оштећене слухом - наглуве
„Стефан Дечански”
11000 Београд
Светозара Марковића 85
www.stefandecanski.edu.rs
e-mail: stefan.decanski@sbb.rs

За издавача:

Лепосава Петровић, директор Школе за оштећене
слухом - наглуве „Стефан Дечански”

Уредници:

MSc Андреја Вујичић
мр Ива Урдаревић

Редакцијски одбор:

Лепосава Петровић, директор школе
Каја Тасић, помоћник директора школе
мр Славенка Јанковић
Лидија Плавшић
Драгана Стевановић
Мелита Голубовић

Техничка реализација и дизајн:

мр Славенка Јанковић
Родољуб Додић

Лектор:

Маријана Досковић

Штампа:

„Трговид” д.о.о.
Саве Бурића 12
Земун

Тираж:

300

www.stefandecanski.edu.rs
e-mail: stefan.decanski@sbb.rs